

Balıkesir
University

4th International Symposium on Insurance, Banking and Finance

“Global Economy, Financial Innovation and Management Sciences”

OCTOBER 3-5, 2025 Balıkesir / TÜRKİYE

ABSTRACTS BOOK BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

4. Uluslararası Sigortacılık Bankacılık ve Finans Sempozyumu Özet Bildiriler Kitabı

4. Uluslararası Sigortacılık Bankacılık ve Finans Sempozyumu Özet Bildiriler Kitabı

Editörler

Prof. Dr. Suat KARA

Dr. Res. Asst. Güven DEMİRDAŞ

Res. Asst. Mert DEMİR

"En İyi Akademi, Bir
Kitaplıktır."

4. Uluslararası Sigortacılık Bankacılık ve Finans Sempozyumu Özet Bildiriler Kitabı

Editörler:

Prof. Dr. Suat KARA

Dr. Res. Asst. Güven DEMİRDAŞ

Res. Asst. Mert DEMİR

© Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti'ne aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN • 978-625-8571-73-8

Baskı • Aralık, Ankara 2025

Dizgi/Mizanpaj • Gazi Kitabevi

Kapak Tasarım • Gazi Kitabevi

Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Yayıncı Sertifika No: 44884

Merkez

- 📍 Bahçelievler Mah. 53. Sok. No: 29 Çankaya/ANKARA
- ☎ 0.312 223 77 73 - 0.312 223 77 17
- 🕒 0.544 225 37 38
- 📠 0.312 215 14 50
- 🌐 www.gazikitabevi.com.tr
- ✉ info@gazikitabevi.com.tr

Sosyal Medya

- 📘 gazikitabevi
- 📷 gazikitabevi
- 📺 gazikitabevi

COORDINATOR / KOORDİNATÖR

PROF. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR | ANKARA UNIVERSITY

CHAIRMAN OF THE SYMPOSIUM PERIOD / SEMPOZYUM DÖNEM BASKANI

PROF. DR. SUAT KARA | BALIKESİR UNIVERSITY

HONOR BOARD / ONUR KURULU

İSMAİL USTAOĞLU	GOVERNOR OF BALIKESİR
AHMET AKIN	MAYOR OF BALIKESİR
PROF. DR. YÜCEL OĞURLU	RECTOR OF BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. HASAN USLU	RECTOR OF NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
DAVUT MENTEŞ	CHAIRMAN OF INSURANCE AND PENSION REGULATION AND SUPERVISION AUTHORITY
DR. HASAN ÖZÇELİK	CHAIRMAN OF PUBLIC OVERSIGHT ACCOUNTING AND AUDIT STANDARDS AUTHORITY
DR. SAFAR NASROLLAHZADEH	RECTOR OF TABRİZ UNIVERSITY
PROF. DR. ADALAT MURAD JALALOV	RECTOR OF AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS
PROF. DR. AHMET VECDİ CAN	RECTOR OF INTERNATIONAL VISION UNIVERSITY
PROF. DR. AKIN LEVENT	RECTOR OF ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM UNIVERSITY
PROF. DR. ALPASLAN CEYLAN	RECTOR OF KYRGYZ-TURKISH MANAS UNIVERSITY
PROF. DR. AYŞEGÜL KOMSUOĞLU ÇİTİPİTOĞLU	RECTOR OF İSTANBUL NİSANTASI UNIVERSITY
PROF. DR. MAHMUT AYDIN	RECTOR OF SAMSUN UNIVERSITY
PROF. DR. MEHMET NACİ BOSTANCI	ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
PROF. DR. MUHSİN KAR	CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE, BOARD MEMBER
PROF. DR. NECDET ÜNÜVAR	RECTOR OF ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. UĞUR KAYA	TURKISH HIGHER EDUCATION INSPECTION BOARD, MEMBER

EXECUTIVE COMMITTEE / YÜRÜTME KURULU

PROF. DR. GANİTE KURT	ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY, BAŞKAN
PROF. DR. AHMET VECDİ CAN	INTERNATIONAL VIZION UNIVERSITY
PROF. DR. CEMAL İBİŞ	ALTINBAŞ UNIVERSITY
PROF. DR. ERCAN BAYAZITLI	ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR	ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. HALUK BENGÜ	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
PROF. DR. SUAT KARA	BALIKESİR UNIVERSITY
DOÇ. DR. HAYRETTİN KURT	KAMU GÖZETİMİ KURUMU (KGK)
LEVENT KORKUT	TOBB TÜRKİYE SİGORTA ACENTELERİ

ADVISORY BOARD / DANIŞMA KURULU

PROF. DR. BANU ESRA ASLANERTİK
PROF. DR. JOSHUA RONEN
PROF. DR. MEHMET YÜCE
PROF. DR. ORHAN ÇELİK
PROF. DR. SERDAR ÖZKAN

PROF. DR. ULUGBEK KHALİKOV

THE CITY UNIVERSITY OF NEW YORK
NEW YORK UNIVERSITY
TÜRKİYE ENVIRONMENT AGENCY
ANKARA UNIVERSITY
AMERICAN UNIVERSITY OF THE MIDDLE EAST
(AUM)
TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS

CHAIRMAN OF ORGANIZING COMMITTEE/ DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

PROF. DR. SUAT KARA | BALIKESİR UNIVERSITY

ORGANIZING COMMITTEE / ORGANİZASYON KOMİTESİ

PROF. DR. MİHRİBAN COŞKUN ARSLAN
ASSOC. PROF. CEYDA AKTAN

ASSOC. PROF. GİZEM VERGİLİ
ASSOC. PROF. MEHMET ALİ AKSOY
ASSOC. PROF. METEHAN KÜÇÜKER
ASSOC. PROF. TÜRKET BATMAZ
ASSOC. PROF. MUTLU YORULDU
ASSIST. PROF. ELİF KARAKAŞ
ASSIST. PROF. ZEYNEP YAROĞLU
ASSIST. PROF. TANSU ÖZBAYSAL
ASSIST. PROF. ENES FİLİZ
ASSIST. PROF. MOHAMMED ALNOUR
ASSIST. PROF. SALİH TOSUN
DR. RES. ASST. GÜVEN DEMİRDAŞ
DR. RES. ASST. İSMAİL HAKKI ÜNAL
RES. ASST. ARİF SEZGİN
RES. ASST. MERT DEMİR
LEC. ÖZLEM ERDİL
DR. PELİN ÖZCAN
M.A. HİLAL KÜÇÜKER
SERAP NUR ÖZATA

TOKAT GAZİOSMANPASA UNIVERSITY
THE UNIVERSITY OF TURKISH AERONAUTICAL
ASSOCIATION
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
MALATYA TURGUT ÖZAL UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
İZMİR DEMOCRACY UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY

SCIENTIFIC BOARD / BİLİM KURULU

PROF. DR. A. R. ZAFER SAYAR	ATILIM UNIVERSITY
PROF. DR. ABİTTER ÖZULUCAN	NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
PROF. DR. AHMET ERGÜLEN	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. AHMET VECİ CAN	INTERNATIONAL VISION UNIVERSITY
PROF. DR. AHMET YANIK	RECEP TAYYİP ERDOĞAN UNIVERSITY
PROF. DR. ALİ ALAGÖZ	SELÇUK UNIVERSITY
PROF. DR. ALİ ÇAKSU	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. ALİ DERAN	TARSUS UNIVERSITY
PROF. DR. ALPER ÖZER	ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. ARMAN ZAFER ÇAĞLAYAN	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. BANU ESRA ASLANERTİK	DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
PROF. DR. BAŞAK ATAMAN	MARMARA UNIVERSITY
PROF. DR. BAŞAK TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ	CENTRAL BANK OF TÜRKİYE
PROF. DR. BATUHAN GÜVEMLİ	İSTANBUL UNIVERSITY
PROF. DR. BEYHAN MARŞAP	ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
PROF. DR. BHARAT SARATH	RUTGERS BUSINESS SCHOOL, NEW JERSEY
PROF. DR. BURCU ADILOĞLU	İSTANBUL UNIVERSITY
PROF. DR. BURCU ASLANTAŞ ATEŞ	SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
PROF. DR. BÜLENT BAYRAKTAR	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. BÜNYAMİN ER	KARADENİZ TECHNICAL UNIVERSITY
PROF. DR. CEMAL İBİŞ	ALTINBAŞ UNIVERSITY
PROF. DR. DAVUT AYGÜN	RECEP TAYYİP ERDOĞAN UNIVERSITY
PROF. DR. DEĞER ALPER	BURSA ULUDAĞ UNIVERSITY
PROF. DR. DURMUŞ ACAR	BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
PROF. DR. EDA BALIKÇIOĞLU YEŞİL	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. EMİNE EBRU AKSOY	ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
PROF. DR. ERCAN BAYAZITLI	ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. ERDEM KIRKBEŞOĞLU	BAŞKENT UNIVERSITY
PROF. DR. ERHAN ARSLANOĞLU	İSTANBUL TOPKAPI UNIVERSITY
PROF. DR. ERİŞAH ARICAN	MARMARA UNIVERSITY
PROF. DR. ESİN OKAY	İSTANBUL TİCARET UNIVERSITY
PROF. DR. EŞREF SAVAŞ BAŞCI	HİTİT UNIVERSITY
PROF. DR. FATİH COŞKUN ERTAŞ	ATATÜRK UNIVERSITY
PROF. DR. FAZLI YILDIZ	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. FERİDE HAYIRSEVER	BİLECİK ŞEYH EDİBALI UNIVERSITY
PROF. DR. FERİT KULA	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR	ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. FEYYAZ ZEREN	YALOVA UNIVERSITY
PROF. DR. GANİTE KURT	ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
PROF. DR. GÖKHAN SÖNMEZLER	TRAKYA UNIVERSITY
PROF. DR. GÜLER ARAS	YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
PROF. DR. GÜLFEN TUNA	SAKARYA UNIVERSITY
PROF. DR. GÜRAY KÜÇÜKKOCAOĞLU	BAŞKENT UNIVERSITY
PROF. DR. GÜRBÜZ GÖKÇEN	MARMARA UNIVERSITY
PROF. DR. GÜVEN SAYILGAN	ANKARA UNIVERSITY
PROF. DR. HAKAN ÇETİNTAŞ	BALIKESİR UNIVERSITY
PROF. DR. HAKAN TUNAHAN	SAKARYA UNIVERSITY
PROF. DR. HALİL EMRE AKBAŞ	YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
PROF. DR. HALİL İBRAHİM KARAKAŞ	BAŞKENT UNIVERSITY
PROF. DR. HALUK BENGÜ	NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
PROF. DR. HASAN MEMİŞ	BALIKESİR UNIVERSITY

PROF. DR. HASAN SALIU
PROF. DR. HAYRETTİN USUL
PROF. DR. HÜSEYİN DALGAR
PROF. DR. H. N. KARTAL DEMİRGÜNEŞ
PROF. DR. İBRAHİM AKSU
PROF. DR. İDİL ÖZLEM KOÇ
PROF. DR. İLHAN KÜÇÜKKAPLAN
PROF. DR. İLKER KIYMETLİ ŞEN
PROF. DR. İSMAİL ÇELİK
PROF. DR. İSMET SAYHAN
PROF. DR. JIM HASLAM
PROF. DR. JOSHUA RONEN
PROF. DR. KADİR GÜRDAL
PROF. DR. KADİR MURAT ALTINBAŞ
PROF. DR. KENAN AYDIN
PROF. DR. LUCIA LIMA RODRIGUES
PROF. DR. M. FATİH BAYRAMOĞLU
PROF. DR. MEHMET AYGÜN
PROF. DR. MEHMET EMİN KARABAYIR
PROF. DR. MEHMET HASAN EKEN
PROF. DR. MEHMET NİHAT SOLAKOĞLU
PROF. DR. MEHMET SARAÇ
PROF. DR. MEHMET YÜCE
PROF. DR. METİN ÇOŞKUN
PROF. DR. METİN SABAN
PROF. DR. MIEKE JANS
PROF. DR. MİHRİBAN ÇOŞKUN ASLAN
PROF. DR. MURAT ERDOĞAN
PROF. DR. MUSTAFA CEM KIRANKABEŞ
PROF. DR. MUSTAFA İSMAİL KAYA
PROF. DR. MUTLU BAŞARAN ÖZTÜRK
PROF. DR. NALAN AKDOĞAN
PROF. DR. NECDET ŞENSOY
PROF. DR. NİLDAĞ BAŞAK CEYLAN
PROF. DR. NURİ ÖMÜRBEK
PROF. DR. ONUR GÖZBAŞI
PROF. DR. ORHAN ÇELİK
PROF. DR. OYA İNCİ BOLAT
PROF. DR. OYA SEYMEN
PROF. DR. ÖMER TEKŞEN
PROF. DR. ÖZGÜR ÇATIKKAŞ
PROF. DR. PEDRO JOSÉ ARRIFANO TADEU
PROF. DR. PELİN VARDARLIER
PROF. DR. PITABAS MOHANTY
PROF. DR. RAMAZAN AKTAŞ
PROF. DR. REŞAT KARCIOĞLU
PROF. DR. SABRİ BURAK ARZOVA
PROF. DR. SAİME ÖNCE
PROF. DR. SELÇUK KENDİRLİ
PROF. DR. SEMRA KARACAER
PROF. DR. SERPİL SENAL
PROF. DR. SEVAL KARDEŞ SELİMOĞLU
PROF. DR. SEYHAN ÇİL KOÇYİĞİT
PROF. DR. SHAI BYTYQI
PROF. DR. SİNAN AYTEKİN

KOSOVA AAB UNIVERSITY
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ UNIVERSITY
MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
İNÖNÜ UNIVERSITY
MARMARA UNIVERSITY
PAMUKKALE UNIVERSITY
İSTANBUL TİCARET UNIVERSITY
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
ANKARA MEDİPOL UNIVERSITY
SHEFFIELD UNIVERSITY
NEW YORK UNIVERSITY
ANKARA UNIVERSITY
BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY
YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
UNIVERSITY OF MINHO
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT UNIVERSITY
VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
KAFKAS UNIVERSITY
KIRKLARELİ UNIVERSITY
ÇANKAYA UNIVERSITY
İSTANBUL UNIVERSITY
AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS
ANADOLU UNIVERSITY
BARTIN UNIVERSITY
UNIVERSITEIT HASSELT
TOKAT GAZİOSMANPAŞA UNIVERSITY
KASTAMONU UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
BAŞKENT UNIVERSITY
İSTANBUL TİCARET UNIVERSITY
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT UNIVERSITY
SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
NUH NACI YAZGAN UNIVERSITY
ANKARA UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY
MARMARA UNIVERSITY
INSTITUTO POLITÉCNICO DA GUARDA
BALIKESİR UNIVERSITY
XAVIER SCHOOL OF MANAGEMENT
TOBB UNIVERSITY
ATATÜRK UNIVERSITY
MARMARA UNIVERSITY
ANADOLU UNIVERSITY
HİTİT UNIVERSITY
HACETTEPE UNIVERSITY
SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ANADOLU UNIVERSITY
ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
KOSOVA AAB UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY

PROF. DR. SİNAN ESEN
PROF. DR. STUART HYDE
PROF. DR. SUAT KARA
PROF. DR. SUPRITI MISHRA
PROF. DR. SÜLEYMAN UYAR
PROF. DR. SÜLEYMAN YÜKÇÜ
PROF. DR. SÜPHİ ASLANOĞLU
PROF. DR. ŞAKİR SAKARYA
PROF. DR. ŞENİZ ANBARLI BOZATAY
PROF. DR. ŞERİF ÖNER
PROF. DR. TAHSİN GÜLER
PROF. DR. TAMER BOLAT
PROF. DR. TOLGA ULUSOY
PROF. DR. TURHAN KORKMAZ
PROF. DR. UĞUR KAYA
PROF. DR. VEŞİLE ÖMÜRBEK
PROF. DR. YASEMİN ERSOY
PROF. DR. YILDIZ ÖZERHAN
PROF. DR. YUNUS CERAN
ASSOC. PROF. ADMIR MULAOSMANOVIC
ASSOC. PROF. AHMET ÇALIK
ASSOC. PROF. AHMET FETHİ DURMUŞ
ASSOC. PROF. AHMET FATİH AYDEMİR
ASSOC. PROF. ALİ ASLAN ŞENDOĞDU
ASSOC. PROF. AVNİ ÖNDER HANENDAR
ASSOC. PROF. AYBERK NURİ BERKMAN
ASSOC. PROF. AYSEL ÖZTÜRKÇÜ AKÇAY
ASSOC. PROF. BİNALİ KILIÇ
ASSOC. PROF. BÜŞRA TOSUNOĞLU
ASSOC. PROF. CAN ÖZTÜRK
ASSOC. PROF. DİLEK ÖZDEMİR
ASSOC. PROF. EYYÜP ENSARİ ŞAHİN
ASSOC. PROF. GÜRCEM ÖZAYTÜRK
ASSOC. PROF. FATMA TEMELLİ
ASSOC. PROF. FIRAT ALTINKAYNAK
ASSOC. PROF. GÖKHAN KALAĞAN
ASSOC. PROF. HİLMİ TUNAHAN AKKUŞ
ASSOC. PROF. HÜSEYİN TEMİZ
ASSOC. PROF. İBRAHİM EREM ŞAHİN
ASSOC. PROF. İBRAHİM MURAT BİCİL
ASSOC. PROF. İLKER SAKINÇ
ASSOC. PROF. İLKUT ELİF KANDİL GÖKER
ASSOC. PROF. KUMRU TÜRKÖZ
ASSOC. PROF. MARTA MACIAS
ASSOC. PROF. METEHAN KÜÇÜKER
ASSOC. PROF. METİN KILIÇ
ASSOC. PROF. MİNE BİNİŞ
ASSOC. PROF. MUHARREM UMUT
ASSOC. PROF. MURAT ÖZCAN
ASSOC. PROF. MURAT SERÇEMELİ
ASSOC. PROF. MUSA ATGÜR
ASSOC. PROF. MUSTAFA BEYBUR
ASSOC. PROF. MUTLU YORULDU
ASSOC. PROF. OĞUZ YUSUF ATASEL
ASSOC. PROF. ORKUN BAYRAM

SAKARYA APPLIED SCIENCES UNIVERSITY
THE UNIVERSITY OF MANCHESTER
BALIKESİR UNIVERSITY
INT. MANAGEMENT INSTITUE BHUBANESWAR
ALANYA ALAADDIN KEYKUBAT UNIVERSITY
DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
KASTAMONU UNIVERSITY
MERSİN UNIVERSITY
KARADENİZ TECHNICAL UNIVERSITY
SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT UNIVERSITY
ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
SELÇUK UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
İNÖNÜ UNIVERSITY
ATATÜRK UNIVERSITY
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SAKARYA UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
GÜMÜŞHANE UNIVERSITY
ÇANKAYA UNIVERSITY
ATATÜRK UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN UNIVERSITY
ATATÜRK UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
SAMSUN UNIVERSITY
SELÇUK UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
ANKARA UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
UNIVERSIDAD CARLOS III DE MADRID
MALATYA TURGUT ÖZAL UNIVERSITY
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY
GİRESUN UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
DİCLE UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
TRABZON UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY

ASSOC. PROF. ÖMER FARUK BİÇEN
ASSOC. PROF. ÖMER FARUK GÜLEÇ
ASSOC. PROF. ÖZKAN HAYKIR
ASSOC. PROF. ÖZKAN SARISOY
ASSOC. PROF. ÖZLEM KUVAT
ASSOC. PROF. RUKİYE ŞEBNEM YAŞAR
ASSOC. PROF. SAMİ BUHUR
ASSOC. PROF. ŞERİFE ÖZKAR
ASSOC. PROF. SİNEM ŞAHNAGİL
ASSOC. PROF. TAJUL ARIFFIN MASRON
ASSOC. PROF. TÜRKER BATMAZ
ASSOC. PROF. ULAŞ ÜNLÜ
ASSOC. PROF. YASEMİN HAYTA
ASSOC. PROF. YASİN ŞEKER
ASSOC. PROF. YENER COŞKUN
ASSIST. PROF. ABDULLAH ERKUL
ASSIST. PROF. AYSUN YILMAZTÜRK
ASSIST. PROF. AYŞE GAMZE ÇİFTÇİ AYTEKİN
ASSIST. PROF. ELİF KARAKAŞ
ASSIST. PROF. EMRAH ERTUGAY
ASSIST. PROF. ENES FİLİZ
ASSIST. PROF. MEHMET SİNAN ÇELİK
ASSIST. PROF. MELEK AKSU
ASSIST. PROF. MUSTAFA OĞUZ
ASSIST. PROF. ORHAN ŞAHİN
ASSIST. PROF. SERAP YÜCEL
ASSIST. PROF. TANSU ÖZBAYSAL
ASSIST. PROF. TUBA TOKSÖZ
ASSIST. PROF. ZEYNEP GÜNAY
DR. GÖKHAN AYDOĞAN
DR. S.E., M.ACC., CPMA ERSA TRI WAYUNİ
DR. MUHAMMAD NAJIB BIN MOHAMED
RAZALI
DR. SUMARIA SULTAN MINHAS
DR. ZAMRI AHMAD
ZUBIR AZHAR (CA, CPA)

BALIKESİR UNIVERSITY
KIRKLARELİ UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
TEKİRDAĞ UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
UNIVERSITY SAINS MALAYSIA
BALIKESİR UNIVERSITY
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
BALIKESİR UNIVERSITY
HİTİT UNIVERSITY
CAPITAL MARKETS BOARD (CMB)
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
ANKARA UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
NİĞDE ÖMER HALISDEMİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
KOÇ UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
ANKARA UNIVERSITY
UNİVERSİTAS PADJADJARAN
UNİVERSİTİ TEKNOLOGI MALAYSIA
FATİMA JINNAH WOMEN UNIVERSITY
UNİVERSİTİ SAINS MALAYSIA
UNİVERSİTİ SAINS MALAYSIA

EDITORIAL OF ABSTRACT BOOK / BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI EDITÖRLÜĞÜ

PROF. DR. SUAT KARA
DR. RES. ASST. GÜVEN DEMİRDAŞ
RES. ASST. MERT DEMİR

BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY
BALIKESİR UNIVERSITY

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NDE YEŞİL KREDİLENDİRMEYE İLİŞKİN HUKUKİ ÇERÇEVE	1
THE LEGAL FRAMEWORK FOR GREEN LENDING IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA.....	2
BANKALARCA FİNANSAL TABLOLARDA YAPILAN AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ VE FİNANSAL KARARLARA ETKİLERİ	3
TRANSFER AND PURIFICATION PROCESS IN FINANCIAL STATEMENTS MADE BY BANKS AND THEIR EFFECTS ON FINANCIAL DECISIONS.....	4
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI VE YAPAY ZEKA ENTEGRASYONU: CHATBOT UYGULAMASI İLE ETKİLEŞİMLİ ÖĞRENME.....	5
SUSTAINABILITY REPORTING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTEGRATION: INTERACTIVE LEARNING WITH A CHATBOT APPLICATION	6
FİNANSAL KATILIM, FİNANSAL ERİŞİM VE DİJİTAL FİNANSAL DAVRANIŞIN FİNANSAL GELİŞİMİ SEVİYESİNE ETKİSİ	7
THE IMPACT OF FINANCIAL INCLUSION, FINANCIAL ACCESS, AND DIGITAL FINANCIAL BEHAVIOR ON THE LEVEL OF FINANCIAL DEVELOPMENT.....	8
KATILIM BANKACILIĞINDA REVİZE EDİLEN UYGULAMALAR VE ETKİLERİNE YÖNELİK ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM	9
A CRITICAL APPROACH TO REVISED PRACTICES AND THEIR EFFECTS IN PARTICIPATION BANKING.....	10
TÜRKİYEDE 2013-2024 DÖNEMİ ASANSÖR SORUMLULUK SİGORTALARI PRİM VE ADET DEĞİŞİMİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA.....	11
A STUDY ON THE CHANGE IN THE NUMBER AND PREMIUMS OF ELEVATOR LIABILITY INSURANCES IN TURKEY BETWEEN 2013 AND 2024	12
MUHASEBE HİZMET KALİTESİNİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ VE MÜŞTERİ SADAKATİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MUĞLA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA.....	13
THE EFFECT OF ACCOUNTING SERVICE QUALITY ON CLIENT SATISFACTION AND CLIENT LOYALTY: A RESEARCH IN MUĞLA PROVINCE	14
WHAT FACTORS IMPACT MARKET-SPECIFIC INDICATORS OF THE LIFE AND NON-LIFE INSURERS IN TURKEY?.....	15
TÜRKİYE'DEKİ HAYAT VE HAYAT DIŞI SİGORTACILARIN PİYASA-SPESİFİK GÖSTERGELERİNİ HANGİ FAKTÖRLER ETKİLER?	16

TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE 2020–2024 DÖNEMİNDE KAMU VE ÖZEL BANKALARIN CAMELS ÜZERİNDEN PERFORMANS KARŞILAŞTIRMASI	17
COMPARATIVE PERFORMANCE ANALYSIS OF PUBLIC AND PRIVATE BANKS IN TÜRKİYE’S BANKING SECTOR DURING THE 2020–2024 PERIOD	18
BİST BANKA ENDEKSİ İLE CDS PRİMİ ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİ	19
THE CAUSAL RELATIONSHIP BETWEEN THE BIST BANK INDEX AND CDS PREMIUM	20
YEŞİL TAHVİLLER İLE ENERJİ PİYASALARI ARASINDAKİ DİNAMİK İLİŞKİ	21
THE DYNAMIC RELATIONSHIP BETWEEN GREEN BONDS AND ENERGY MARKETS	22
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN HAYAT SİGORTASI SEKTÖRÜNDEKİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARINA ETKİSİ: TSRS 2 BAĞLAMINDA KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME	23
THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON SUSTAINABILITY REPORTING IN THE LIFE INSURANCE SECTOR: A CONCEPTUAL EVALUATION WITHIN THE FRAMEWORK OF TSRS 2	24
TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANINDA DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ROLÜ	25
THE ROLE OF DIGITAL TRANSFORMATION IN SUPPLY CHAIN FINANCE	25
BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KRİPTO VARLIKLARA DAYALI YENİ ÜRÜN GELİŞTİRME STRATEJİLERİ: OLANAKLAR, RİSKLER VE REGÜLASYONEL SINIRLILIKLAR	26
NEW PRODUCT DEVELOPMENT STRATEGIES BASED ON CRYPTO ASSETS IN THE BANKING SECTOR: OPPORTUNITIES, RISKS, AND REGULATORY CONSTRAINTS	27
FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ: BİST SİGORTA ŞİRKETLERİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ	28
FINANCIAL PERFORMANCE ANALYSIS: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF BIST INSURANCE COMPANIES	29
KALKINMANIN DIŞIL ENERJİSİNİN YOL HARİTASI: SOSYOLOJİK BİR YORUMLAMA	30
THE ROADMAP OF FEMININE ENERGY OF DEVELOPMENT: A SOCIOLOGICAL INTERPRETATION	31
TÜRKİYE’DE İKTİSAT TARİHİNİN SOSYOLOJİ İLE İLİŞKİSİ: İNTERDİSİPLİNER BİR OKUMA	32
THE RELATIONSHIP OF ECONOMIC HISTORY AND SOCIOLOGY IN TURKEY: AN INTERDISCIPLINARY READING	33
ÇALIŞAN DEVİR HIZI, ALTMAN Z-SKORU, FİNANSAL SIKINTI TAHMİNİ, İNSAN SERMAYESİ YÖNETİMİ, KURUMSAL RİSK DEĞERLENDİRMESİ	34
THE IMPACT OF EMPLOYEE TURNOVER RATES ON ALTMAN Z-SCORE: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF CORPORATE FINANCIAL DISTRESS	35

FİNANSAL SOSYAL MEDYADA PİYASA DUYARLILIĞININ ÇÖZÜMLENMESİ: TARAFSIZ BASKINLIĞI VE POZİTİF YANLILIK ÖRÜNTÜLERİNİ ORTAYA KOYAN HİSSE SENEDİ ODAKLI SÖYLEMİN BÜYÜK ÖLÇEKLİ ANALİZİ	36
DECODING MARKET SENTIMENT IN FINANCIAL SOCIAL MEDIA: A LARGE-SCALE ANALYSIS OF STOCK-RELATED DISCOURSE REVEALING NEUTRAL DOMINANCE AND POSITIVE BIAS PATTERNS.....	37
MERKEZİYETSİZ FİNANS UYGULAMALARI VE KRİPTO MUHASEBESİ LİTERATÜRÜNÜN HARİTALANDIRILMASI: BİBLİYOMETRİK BİR YAKLAŞIM.....	38
MAPPING THE LITERATURE ON DECENTRALISED FINANCE APPLICATIONS AND CRYPTO ACCOUNTING: A BIBLIOMETRIC APPROACH	39
BORSA İSTANBUL'DAKİ KATILIM ENDEKSLERİNİN GÖSTERGE NİTELİĞİNDEKİ ENDEKSLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	40
THE COMPARISON BETWEEN BIST PARTICIPATION INDICES AND BIST BENCHMARK INDICES	41
VERGİ DENETİMİNDE KAÇAKÇILIK SUÇLARININ TESPİTİNDE DİJİTAL ARAÇLARIN KULLANIMI.....	42
USE OF DIGITAL TOOLS IN DETECTING TAX EVASION CRIMES IN TAX AUDITS.....	43
GÖLGE KATILIM BANKACILIĞI.....	44
SHADOW PARTICIPATION BANKING	45
KARBON KREDİLERİ VE TARIM İŞLETMELERİ İÇİN YENİ FİNANSAL MODELLER.....	46
CARBON CREDITS AND INNOVATIVE FINANCIAL MODELS FOR FARMS	47
YATIRIMCI DUYARLILIĞI, PİYASA VOLATİLİTESİ VE EKONOMİK BELİRSİZLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ.....	48
THE RELATIONSHIP BETWEEN INVESTOR SENTIMENT, MARKET VOLATILITY, AND ECONOMIC POLICY UNCERTAINTY: EVIDENCE FROM TURKEY	49
MARKA SERMAYESİ İLE FİRMA KÂRLILIĞI ARASINDAKİ EĞRİSEL İLİŞKİ: ULUSLARARASI KANITLAR.....	50
THE CURVILINEAR RELATIONSHIP BETWEEN BRAND EQUITY AND FIRM PROFITABILITY: INTERNATIONAL EVIDENCE	51
AB ÜLKELERİNDE İNOVASYONU BELİRLEYEN UNSURLAR.....	52
DETERMINANTS OF INNOVATION IN EU COUNTRIES	52
BANKING SECTOR FINANCIAL RATIOS: CASE OF TÜRKİYE	53
BANKACILIK SEKTÖRÜ FİNANSAL ORANLARI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ.....	54
VARLIĞA DAYALI MENKUL KIYMETLER	55
ASSET-BACKED SECURITIES.....	56

VARSAYIMLARIN ÖTESİNDE: FİNANSAL YAPAY ZEKÂ VE VERİ BİLİMİNDE AGNOSTİK METODOLOJİLER.....	57
BEYOND ASSUMPTIONS: AGNOSTIC METHODOLOGIES IN FINANCIAL AI AND DATA SCIENCE	58
KUANTUM FİNANS ALANINDA ORTAYA ÇIKAN EĞİLİMLER: WEB OF SCIENCE VERİLERİNİ KULLANARAK BİBLİYOMETRİK BİR ARAŞTIRMA	59
EMERGING TRENDS IN QUANTUM FINANCE: A BIBLIOMETRIC EXPLORATION USING WEB OF SCIENCE DATA	60
SPOR KULÜPLERİNDE FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: KÜRESEL EĞİLİMLER VE TÜRKİYE İÇİN KARŞILAŞTIRMALI ÇIKARIMLAR.....	61
FINANCIAL SUSTAINABILITY IN SPORTS CLUBS: GLOBAL TRENDS AND COMPARATIVE INSIGHTS FOR TÜRKİYE	62
KRİPTO VARLIKLAR VE GELENEKSEL FİNANSAL PORTFÖYLER: FİYAT HAREKETLERİ VE PORTFÖY ETKİLEŞİMLERİ	63
CRYPTO ASSETS AND TRADITIONAL FINANCIAL PORTFOLIOS: PRICE MOVEMENTS AND PORTFOLIO INTERACTIONS	63
BIST MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIĞI ENDEKSİNDE YER ALAN FİRMALARIN SERMAYE YAPISI KARARLARININ KÂRLILIKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	64
EFFECTS OF CAPITAL STRUCTURE DECISIONS ON PROFITABILITY OF COMPANIES INCLUDED IN THE BIST SECURITIES INVESTMENT TRUST	66
TÜRKİYE'DE ÖZEL VE KAMU BANKALARININ İŞE ALIM SÜREÇLERİNDE MESLEK YÜKSEKOKULU MEZUNLARINA YÖNELİK TERCİHLERİN ANALİZİ	67
AN ANALYSIS OF THE PREFERENCES FOR VOCATIONAL SCHOOL GRADUATES IN RECRUITMENT PROCESSES OF PUBLIC AND PRIVATE BANKS IN TURKEY	68
SİGORTACILIKTA YAPAY ZEKÂ VE MÜŞTERİ DAVRANIŞI: DAVRANIŞSAL FİNANS YAKLAŞIMIYLA BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME.....	69
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CUSTOMER BEHAVIOR IN INSURANCE: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS FROM A BEHAVIORAL FINANCE PERSPECTIVE.....	70
BÜYÜME, DIŞ BORÇ VE DÖVİZ KURUNUN TÜRKİYE'DE ENFLASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ENFLASYON VERGİSİ BAĞLAMINDA BİR EKONOMETRİK DEĞERLENDİRME (1989-2019)	71
THE EFFECTS OF ECONOMIC GROWTH, EXTERNAL DEBT, AND EXCHANGE RATES ON INFLATION IN TURKEY: AN ECONOMETRIC ASSESSMENT IN THE CONTEXT OF INFLATION TAX (1989-2019).....	72
ÖĞRETMENLERİN HİSSE SENEDİ YATIRIM DAVRANIŞLARINDAKİ PSİKOLOJİK EĞİLİMLERİN TESPİT EDİLMESİNE YÖNELİK BİR İNCELEME	73
A STUDY TO DETERMINE PSYCHOLOGICAL TENDENCIES IN TEACHERS' STOCK INVESTMENT BEHAVIORS	74

BAĞIMSIZ DENETÇİLERİN MÜŞTERİ KABULÜNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERİN DEMATEL YÖNTEMİ İLE ANALİZİ.....	75
ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING CUSTOMER ACCEPTANCE BY INDEPENDENT AUDITORS USING DEMATEL METHOD.....	76
DİJİTAL TİCARETİN YENİ ROTASI: G7 VE BRICS ÜLKELERİNDE BÜYÜMENİN ANAHTARI OLARAK HİZMET İHRACATI.....	77
THE NEW ROUTE OF DIGITAL COMMERCE: SERVICE EXPORTS AS THE KEY TO GROWTH IN G7 AND BRICS COUNTRIES	78
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASINDA DÖNGÜSEL EKONOMİ UYGULAMALARI: BİST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 25 ENDEKSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	79
CIRCULAR ECONOMY APPLICATIONS IN SUSTAINABILITY REPORTING: A STUDY ON BIST SUSTAINABILITY 25 INDEX	80
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN ÜÇÜZ DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE'DE DÜZENLENEN ETKİNLİKLER ÜZERİNE BİR İNCELENME	81
TRIPLE TRANSFORMATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: AN EXAMINATION OF EVENTS ORGANIZED IN TÜRKİYE.....	83
SİGORTA SÖZLEŞMELERİNDEKİ MUAFİYET ŞARTI ÜZERİNE HUKUKSAL BİR DEĞERLENDİRME	84
A LEGAL EVALUATION OF THE DEDUCTIBLE CLAUSE IN INSURANCE CONTRACTS.....	85
BİST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNDE KESİNTİSİZ YERALAN ANA OTOMOTİV SANAYİ FİRMALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE FİNANSAL FAALİYET DÖNGÜSÜ ANALİZİ: 2014/YILLIK-2025/6 AYLIK.....	86
ANALYSIS OF THE FINANCIAL OPERATING CYCLE WITHIN THE FRAMEWORK OF SUSTAINABLE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT FOR MAJOR AUTOMOTIVE INDUSTRY COMPANIES CONTINUOUSLY INCLUDED IN BIST SUSTAINABILITY INDEX: 2014/ANNUAL-2025/6 MONTHLY	87
KURUMSAL DENETİM FAKTÖRLERİ VE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİST BANKALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME	88
THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE AUDIT FACTORS AND FINANCIAL PERFORMANCE: AN ANALYSIS OF BIST BANKS	89
PETROL TEDARİK OPTİMİZASYONU İÇİN ALGORİTMİK YAKLAŞIMLAR	90
ALGORITHMIC APPROACHES FOR OIL PROCUREMENT OPTIMIZATION	90
ELEKTRİKLİ ARAÇ KULLANIM ALIŞKANLIKLARI VE HIZLI ŞARJ İSTASYONU İHTİYAÇLARININ FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	91
EVALUATION OF ELECTRIC VEHICLE USAGE HABITS AND FAST-CHARGING STATION NEEDS WITHIN THE FRAMEWORK OF FINANCIAL SUSTAINABILITY.....	92

ZORUNLU DEPREM SİGORTASINI ETKİLEYEN ARZ VE TALEP KAYNAKLI FAKTÖRLER ÜZERİNE NİTEL BİR DEĞERLENDİRME	93
A QUALITATIVE EVALUATION OF SUPPLY- AND DEMAND-SIDE FACTORS AFFECTING COMPULSORY EARTHQUAKE INSURANCE	94
ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK, İŞTEN AYRILMA İLİŞKİSİNDE TÜKENMİŞLİĞİN ROLÜ ...	95
THE ROLE OF BURNOUT IN THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT AND TURNOVER INTENTION	96
İDARİ İŞLER VE DESTEK HİZMETLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: VERİMLİLİK, MALİYET VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME	97
DIGITAL TRANSFORMATION IN ADMINISTRATIVE AND SUPPORT SERVICES: INSIGHTS ON EFFICIENCY, COST MANAGEMENT, AND SUSTAINABILITY	98
MUHASEBE EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKÂNIN ETKİLİ ÖĞRENME VE ÖĞRETMEYLE BÜTÜNLEŞMESİ: FENOMENOLOJİK BİR ÇALIŞMA	99
INTEGRATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO EFFECTIVE TEACHING AND LEARNING IN ACCOUNTING: A PHENOMENOLOGICAL STUDY	100
FİNANSAL ŞEFFAFLIK VE KREDİ RİSKİ GÖSTERGESİ: İNŞAAT SEKTÖRÜNDE PANEL VERİ ANALİZİ	101
FINANCIAL TRANSPARENCY AND CREDIT RISK INDICATOR: A PANEL DATA ANALYSIS IN THE CONSTRUCTION SECTOR	101

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NDE YEŞİL KREDİLENDİRMEYE İLİŞKİN HUKUKİ ÇERÇEVE

Doç. Dr. Jordan Delev

Uluslararası Vizyon Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
0000-0003-3852-0565, jordan.delev@vision.edu.mk

Arş. Gör. Nazife Yakupova Domazet

Uluslararası Vizyon Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
0009-0002-5106-535X, nazife.yakup@vision.edu.mk

Özet

İklim değişikliği, modern toplumların işleyişinde kaçınılmaz ve giderek daha belirgin bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitimden sağlığa, enerji kullanımından ekonomik faaliyetlere kadar toplumsal alanların neredeyse tamamı, bu değişikliklerden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmektedir. Bu kapsamda uluslararası toplum ve ulusal hükümetler, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmak ve adaptasyonu artırmak amacıyla çeşitli politikalar geliştirmeye başlamıştır. Finans sektörü de bu dönüşümden etkilenmiş, özellikle kredi politikaları ve para politikaları, iklim risklerini göz önünde bulundurarak yeniden şekillenmiştir. Merkez bankaları, fiyat istikrarı ve finansal istikrar hedeflerinin yanı sıra bankacılık denetimi ve düzenlemesi alanlarındaki yetkilerini kullanarak iklim risklerini faaliyet gündemlerine dahil etmeye başlamıştır. Bu çerçevede finansal piyasaların iklim değişikliği kaynaklı risklere karşı dayanıklı hale getirilmesi ve sürdürülebilir finansın teşvik edilmesi, uluslararası düzeyde giderek öncelikli bir hedef haline gelmiştir. 2015 yılında imzalanan Paris Anlaşması, bu çabaları somutlaştıran önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, anlaşmayı uygulamayı taahhüt eden 196 ülkeden biri olarak, bankacılık sistemini iklim risklerine karşı güçlendirmeyi ve yeşil finansmanı desteklemeyi önceliklendirmiştir. Kuzey Makedonya'nın temel hedeflerinden biri, bankacılık sisteminin iklim değişikliği ile ilişkili risklere karşı dayanıklılığını artırmak ve bu sistemin yeşil dönüşüme finansal destek sağlama kapasitesini güçlendirmektir. Ekonominin yeşil dönüşümü için finansal destek, ülkenin uluslararası taahhütlerini yerine getirmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, iklim değişikliğinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini, özellikle kredi verme faaliyetleri açısından hukuki çerçevede incelemeyi amaçlamaktadır. Analiz yöntemi kullanılarak, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından iklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yönelik alınan yasal düzenlemeler ve uygulamalar tespit edilmiştir. Çalışma, hane halkı ve özel sektörün enerji verimliliğini artırmayı hedefleyen yeşil krediler aracılığıyla finansmanı teşvik eden mekanizmaları değerlendirmektedir. Bu krediler; yenilenebilir enerji projelerine yatırım, çevre kirliliğinin kontrolü, sürdürülebilir malzeme ve teknoloji kullanımı ile çevre koruma faaliyetlerini desteklemektedir. Buna ek olarak, bankacılık sisteminin iklim risklerine maruziyeti ve Makedonya bankalarında yeşil kredilendirmenin yaygınlığı karşılaştırmalı yöntemle analiz edilmiştir. Uluslararası taahhütlerle ulusal uygulamaların karşılaştırılması, bankaların kredi riskinde yeşil kredilendirmenin etkisini net biçimde ortaya koymuştur. Çalışmada ayrıca, gelecekte izlenmesi gereken somut adımlar da belirlenmiştir. Bankaların yeşil kredi portföylerini genişletmesi, risk yönetiminde iklim senaryolarının kullanılması, mevzuatın yeşil yatırımları teşvik edecek şekilde güncellenmesi ve finansal denetim süreçlerinde çevresel kriterlerin etkin bir biçimde değerlendirilmesi gibi adımlar önerilmektedir. Son olarak, çalışma hem hukuki hem de finansal açıdan iklim değişikliği ile mücadelede bankacılık sisteminin rolünü ortaya koymakta ve sürdürülebilir finansın gelişimi için somut politika önerileri sunmaktadır. Bu yönleriyle, Kuzey Makedonya bağlamında yeşil finansın hukuki ve uygulamalı çerçevesini anlamak isteyen araştırmacılar ve politika yapıcılar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hukuki Çerçeve, İklim Değişiklikleri, Bankacılık Sistemi, Yeşil Kredilendirme, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti

JEL Kodları: G21, K22, K32

THE LEGAL FRAMEWORK FOR GREEN LENDING IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Abstract

Climate change has become an inevitable and increasingly prominent factor in the functioning of modern societies. These changes directly or indirectly affect almost all societal sectors, from education and healthcare to energy use and economic activities. In response, the international community and national governments have started developing various policies to mitigate the adverse effects of climate change and enhance adaptation. This transformation has also influenced the financial sector, with credit and monetary policies being reshaped to account for climate-related risks. Central banks have begun integrating climate risks into their operational agendas and responsibilities for price and financial stability, banking supervision, and regulation. In this context, enhancing the resilience of financial markets to climate change risks and promoting sustainable finance has increasingly become a priority at the international level. The Paris Agreement, signed in 2015, represents a significant step in formalizing these efforts. The Republic of North Macedonia, as one of the 196 countries committed to implementing the agreement, has prioritized strengthening its banking system against climate risks and supporting green finance initiatives. One of North Macedonia's key objectives is to enhance the resilience of its banking sector to climate-related risks while increasing the system's capacity to finance the green transition. Financial support is essential for the green transformation of the economy and plays a critical role in ensuring that the country fulfills its international commitments. This study, focusing on the legal and financial aspects of green finance in North Macedonia, aims to examine the impact of climate change on the banking sector within a legal framework, with a particular focus on lending activities. Using an analytical approach, the study identifies legal regulations and measures implemented by the Central Bank of the Republic of North Macedonia to mitigate the effects of climate change. The study evaluates mechanisms that promote green financing through loans to increase household and private sector energy efficiency. These loans support investments in renewable energy projects, pollution control, sustainable materials and technologies, and broader environmental protection initiatives. Furthermore, the study assesses the banking system's exposure to climate-related risks and the prevalence of green lending in Macedonian banks through a comparative method. Comparing international commitments with national practices provides a clearer understanding of the role of green lending in credit risk management. The study also identifies concrete steps for the future, including expanding banks' green loan portfolios, incorporating climate scenarios into risk management, updating legislation to incentivize green investments, and integrating environmental criteria more effectively into financial supervision processes. In conclusion, the study highlights the potential of the banking system in addressing climate change from legal and financial perspectives. It provides concrete policy recommendations to advance sustainable finance, offering a promising future for the banking sector. In doing so, it serves as an important resource for researchers and policymakers seeking to understand the legal and practical framework for green finance in North Macedonia.

Keywords: Legal Framework, Climate Change, Banking System, Green Lending, Republic Of North Macedonia

JEL Codes: G21, K22, K32

BANKALARCA FİNANSAL TABLOLARDA YAPILAN AKTARMA ARINDIRMA İŞLEMLERİ VE FİNANSAL KARARLARA ETKİLERİ

Prof. Dr. Davut Aygün

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
0000-0003-3277-9349, davut.aygun@erdogan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Merve Toptan

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
0000-0003-3455-3159, merve.toptan@erdogan.edu.tr

Davut Ali Suiçmez

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
0009-0000-7073-4972, davutali_suicmez22@erdogan.edu.tr

Özet

Günümüzde işletmenin tüm paydaşları finansal tablolar üzerinden değerlendirmeler yapmakta ve kararlar almaktadır. Söz konusu değerlendirme ve kararların doğruluğu finansal tabloların gerçeği yansıtmasına bağlıdır. İşletmelerin ve işletme yöneticilerinin kendi menfaatleri doğrultusunda finansal tablolarda yapabilecekleri yaratıcı muhasebe veya makyajlama uygulamaları, bankaların işletmeyi değerlendirmeye tabi tuttuğu kendi kredi derecelendirme sistemlerinde doğru sonuca ulaşılmasını ve doğru kararlar alınması engelleyebilmektedir. Bu çalışmada finansal tablolarda ortaya çıkabilen gerçeğe uygun olmayan işlemlerin bankalar tarafından aktarma-arındırma yoluyla nasıl düzeltildiğinin, bankaların makyajlanmış mali verileri gerçeğe uygun ve sadeleştirilmiş hale nasıl dönüştürdüğü ve bu dönüştürme işlemlerinin finansal kararlara olan etkilerinin açıklanması amaçlanmıştır. Anılan amaca yönelik olarak Rize’de faaliyet gösteren kamu ve özel sektör bankalarının kredi analiz ve mali tahlil birimlerinde görev yapan kredi değerlendirme personelleriyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerden elde edilen bilgiler ve veriler ışığında bankaların işletmelerce kendilerine verilen mali verileri daha ihtiyaca ve gerçeğe uygun hale dönüştürürken yararlandıkları aktarma - arındırma işlemleri örnekler aracılığıyla açıklanmıştır. Çalışma sonucunda bankalarca yapılan aktarma arındırma işlemleri yoluyla finansal tabloların gerçeğe uygun hale getirilmesinin bankacılık sektörünün geleceği, işletmelerin bankalarla daha uzun soluklu çalışma imkanı elde edebilmesi ve daha objektif bir kredi derecelendirme süreci oluşturulması gibi farklı finansal kararlar açısından kritik öneme sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Banka, Finansal Tablolar, Aktarma ve Arındırma İşlemleri, Finansal Kararlar

JEL Kodları: M40, M41, M49, G21

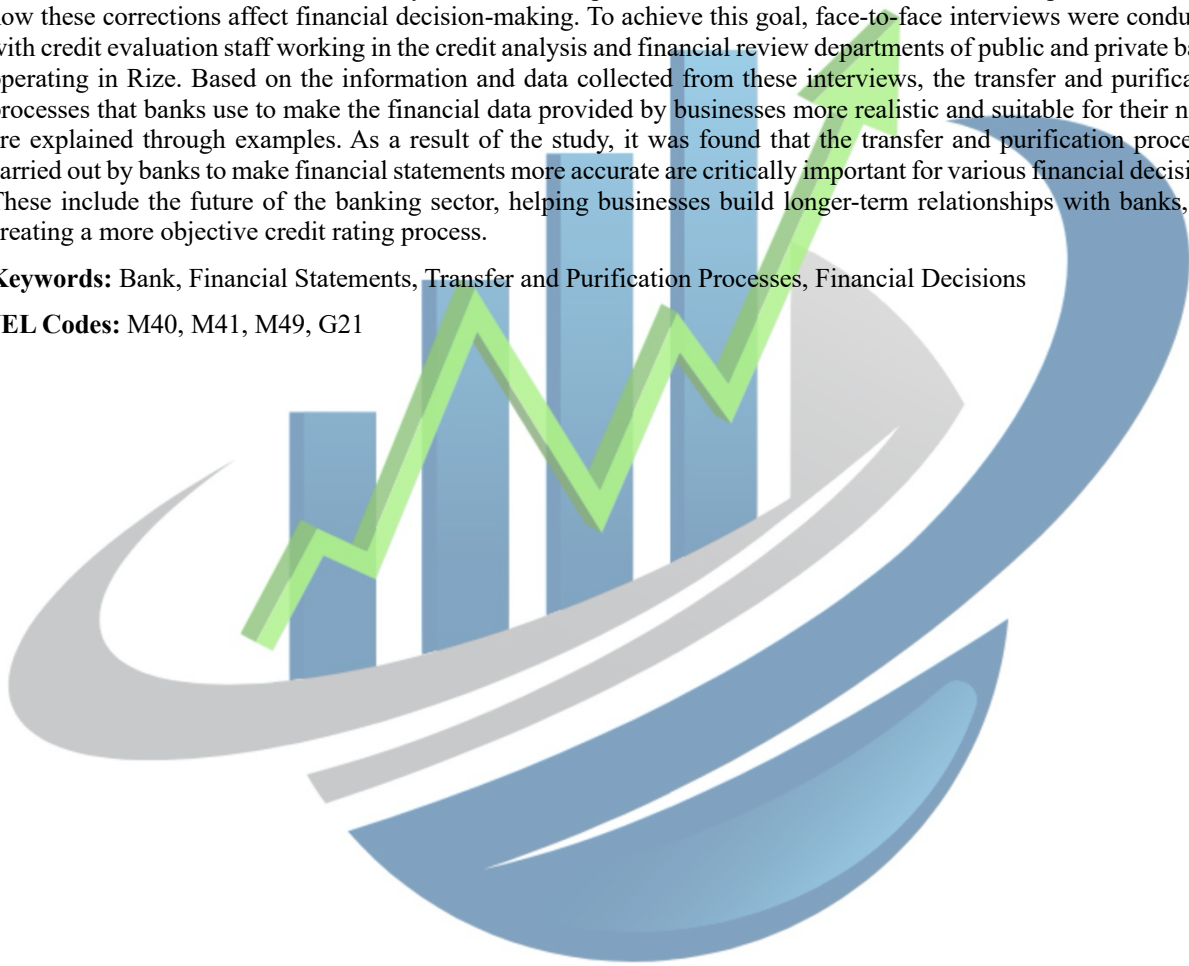
TRANSFER AND PURIFICATION PROCESS IN FINANCIAL STATEMENTS MADE BY BANKS AND THEIR EFFECTS ON FINANCIAL DECISIONS

Abstract

Today, all stakeholders of a company make evaluations and decisions based on financial statements. The accuracy of these evaluations and decisions depends on how well the financial statements reflect the truth. The creative accounting or window dressing practices that businesses and business managers may apply to financial statements in line with their own interests can prevent banks from reaching accurate results in their own credit rating systems used to evaluate the business, and can hinder correct decision-making. This study aims to explain how banks correct financial statements that are not realistic, how they turn "dressed-up" financial data into more reliable and simplified forms, and how these corrections affect financial decision-making. To achieve this goal, face-to-face interviews were conducted with credit evaluation staff working in the credit analysis and financial review departments of public and private banks operating in Rize. Based on the information and data collected from these interviews, the transfer and purification processes that banks use to make the financial data provided by businesses more realistic and suitable for their needs are explained through examples. As a result of the study, it was found that the transfer and purification processes carried out by banks to make financial statements more accurate are critically important for various financial decisions. These include the future of the banking sector, helping businesses build longer-term relationships with banks, and creating a more objective credit rating process.

Keywords: Bank, Financial Statements, Transfer and Purification Processes, Financial Decisions

JEL Codes: M40, M41, M49, G21

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI VE YAPAY ZEKA ENTEGRASYONU: CHATBOT UYGULAMASI İLE ETKİLEŞİMLİ ÖĞRENME¹

Prof. Dr. Suat KARA

Balıkesir Üniversitesi İ.İ.B.F.-Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Uluslararası Finansman A.B.D.
0000-0001-7818-2551, suatkara@balikesir.edu.tr

Öğr. Gör. Özlem ERDİL

Balıkesir Üniversitesi Sındırgı Meslek Yüksek Okulu
0000-0002-6472-2147, ozlemerdil@balikesir.edu.tr

Dr. Pelin ÖZCAN

Balıkesir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
0000-0002-6507-9763, pbekret@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) çerçevesinde sürdürülebilirlik raporlaması süreçlerinde yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin potansiyelini ortaya koymak amacıyla geliştirilmiş bir chatbot uygulamasını incelemektedir. Çalışma, özellikle rapor hazırlayıcılar (kurumsal firmalar), denetçiler ve bu alanda farkındalık geliştirmek isteyen akademik çevreler için sürdürülebilirlik eğitimi ve raporlama pratiklerini desteklemeyi hedeflemektedir. Çalışmada geliştirilen YZ tabanlı chatbot, TSRS ve uluslararası raporlama standartlarına ilişkin sık sorulan sorulara dayalı bir veri seti ile eğitilmiştir. Bu sistem, kullanıcıların standartlarla ilgili sorularına yanıt vererek etkileşimli öğrenme sağlamaktadır. Etkileşimli öğrenme, kullanıcıların kendi sorularını yöneltmesi ve chatbot'tan aldığı geri bildirimlerle bilgi düzeyini pekiştirmesi olarak tanımlanmıştır. Ölçüm için, önceden belirlenmiş senaryo testlerinde verilen cevapların doğruluk oranı analiz edilmiş ve kullanıcıların farklı ifade biçimleriyle sordukları sorulara sistemin yanıt üretme kapasitesi değerlendirilmiştir. Teknik olarak, ChatGPT modeli üzerinde fine-tuning işlemi gerçekleştirilmiş, yanıtların daha optimize sunulması için Pinecone vektör veri tabanı kullanılmıştır. Kullanıcı dostu bir etkileşim için Python tabanlı Streamlit platformu tercih edilmiştir. Araştırma yöntemi olarak betimsel içerik analizi kullanılmış ve chatbot, belirli test senaryoları üzerinden değerlendirilmiştir. Sonuçlar, chatbotun önceden tanımlı sorularda %100 doğruluk sağladığını, ancak farklı ifadelerle yöneltilen sorularda performansın düştüğünü göstermiştir. Bu durum, düşük eşleşme skorlarında GPT-4 desteği eklenerek giderilmiş, ayrıca yeni üretilen cevaplar sistemin veri tabanına eklenmiştir. Sonuç olarak, geliştirilen chatbot uygulaması, TSRS kapsamında sürdürülebilirlik raporlaması yapan kurumlara ve bu alanda öğrenme sürecinde olan bireylere destek sağlayabilecek yenilikçi bir araçtır. Bulgular, bu tür YZ destekli sistemlerin hem akademik hem de kurumsal ortamlarda sürdürülebilirlik farkındalığını artırmaya, raporlama süreçlerini kolaylaştırmaya ve etkileşimli öğrenme ile bilgi aktarımını güçlendirmeye katkı sunabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Sürdürülebilirlik Eğitimi, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Veri Analitiği

JEL Kodları: M41, O33, C88, Q56

¹Bu çalışma, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

SUSTAINABILITY REPORTING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTEGRATION:
INTERACTIVE LEARNING WITH A CHATBOT APPLICATION¹

Abstract

This study examines a chatbot application developed to reveal the potential of artificial intelligence (AI) technologies in sustainability reporting processes within the framework of the Turkish Sustainability Reporting Standards (TSRS). The study aims to support sustainability training and reporting practices, particularly for report preparers (corporate firms), auditors, and academic circles seeking to build awareness in this field. The AI-based chatbot developed in this study was trained on a dataset of frequently asked questions regarding TSRS and international reporting standards. The system provides interactive learning by responding to users' questions about the standards. Interactive learning is defined as a process in which users pose their own questions and reinforce their knowledge through the feedback received from the chatbot. For evaluation, accuracy rates of answers were analyzed in predefined scenario tests, and the system's ability to generate responses to questions asked in different phrasings was assessed. Technically, fine-tuning was performed on the ChatGPT model, while the Pinecone vector database was utilized to deliver more optimized responses. The Python-based Streamlit platform was chosen to ensure user-friendly interaction. Descriptive content analysis was employed as the research method, and the chatbot was evaluated through specific test scenarios. The results showed that the chatbot achieved 100% accuracy in predefined questions but demonstrated decreased performance when faced with differently phrased queries. This issue was addressed by integrating GPT-4 support for low-matching scores, and newly generated responses were incorporated into the system's database. In conclusion, the developed chatbot application represents an innovative tool that can support institutions conducting sustainability reporting under TSRS as well as individuals in their learning processes. The findings indicate that such AI-supported systems can contribute to raising sustainability awareness in both academic and corporate settings, facilitating reporting processes, and strengthening knowledge transfer through interactive learning.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Sustainability Education, Sustainability Reporting, Data Analytics

JEL Codes: M41, O33, C88, Q56

¹This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under the 2224-B National Support Program for Participation in Scientific Events.

FİNANSAL KATILIM, FİNANSAL ERİŞİM VE DİJİTAL FİNANSAL DAVRANIŞIN FİNANSAL GELİŞMİŞLİK SEVİYESİNE ETKİSİ¹

Dr. Öğretim Üyesi Bekir ZENGİN

Tarsus Üniversitesi

0000-0001-7572-5290, bekirzengin@tarsus.edu.tr

Prof. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

0000-0003-2462-7994, mbozturk@ohu.edu.tr

Özet

Finansal katılım, finansal erişim ve dijital finansal davranışlar, bireylerin ve işletmelerin finansal sistemle olan etkileşimini artırarak kaynakların daha etkin kullanımını sağlar. Bu etkileşim, finansal kurumların ve piyasaların derinliğini, erişilebilirliğini ve verimliliğini artırarak finansal gelişmişlik seviyesini olumlu yönde etkiler. Çalışma Brezilya, Çin, Hindistan, Rusya, Güney Afrika ve Türkiye'yi (BRICS-T) kapsamaktadır. BRICS ülkeleri ile ilgili çalışma ilk defa O'Neill (2001) tarafından "Building Better Global Economic BRICs" adlı makale ile ortaya çıkmıştır. Literatürde BRICS ülkelerine Türkiye eklenerek yapılan pek çok çalışma da bulunduğu için Türkiye'nin de dahil edilerek analiz edilmesi hedeflenmiştir. Diğer taraftan 2024 yılında İran, Mısır, Etiyopya ve Birleşik Arap Emirlikleri, 2025 yılında ise Endonezya bu gruba eklenmiştir. Çalışmanın hâlihazırda BRICS-T şeklinde yürütülmesindeki amaç literatürde yapılan çalışmalar dikkate alınarak hareket edilmiştir. Ayrıca finansal gelişmişlik seviyesine ait veriler 2021 yılından sonra elde edilememesi de bu durumu etkilemiştir. Çalışma, BRICS-T ülkelerinin verilerini kullanarak finansal katılım, finansal erişim ve dijital finansal davranışın finansal gelişmişlik seviyesine etkisini 2011, 2014, 2017 ve 2021 yılları için panel veri ile araştırmayı hedeflemektedir. Analiz edilmesi planlanan finansal katılım, finansal erişim ve dijital finansal davranış verilerinin içerisinde hesap sahipliği ve kart kullanımı, mobil/internet kullanarak hesap takibi ve dijital ödemeler, para yatırma, çekme, tasarruf, borçlanma ve finansal kaynak türleri (resmî kurumlar, aile/arkadaş gibi gayri resmî kaynaklar) yer almaktadır. Diğer taraftan finansal gelişmişlik seviyesi verilerinin içerisinde ise finansal gelişim endeksi, finansal kurumlar endeksi, finansal piyasalar endeksi, finansal kurumlara erişim endeksi, finansal piyasaların derinliği endeksi, finansal kurumların derinliği endeksi, finansal kurumların etkinliği endeksi, finansal piyasaların etkinliği endeksi ve finansal piyasalar erişim endeksi yer almaktadır. Veriler Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankasının veri tabanının da temin edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular BRICS-T ekonomilerinde dijitalleşme ve kapsayıcı finansal politikaların makro düzeyde finansal gelişime nasıl yansıdığı niceliksel olarak ortaya koyulması hedeflenmektedir. Böylece, finansal katılımın artırılması, finansal erişimin kolaylaştırılması ve dijital finansal davranışın teşvik edilmesi, bir ülkenin finansal sisteminin daha gelişmiş, istikrarlı ve kapsayıcı olmasına önemli katkılar sağlayacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Katılım, Finansal Erişim, Dijital Finans, Finansal Gelişmişlik

JEL Kodları: G21, G28, O16

¹ Çalışma, TÜBİTAK tarafından 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılım Desteği Programı 2025/3 başvuru döneminde desteklenmeye değer görülmüştür.

THE IMPACT OF FINANCIAL INCLUSION, FINANCIAL ACCESS, AND DIGITAL FINANCIAL BEHAVIOR ON THE LEVEL OF FINANCIAL DEVELOPMENT¹

Abstract

Financial inclusion, financial access, and digital financial behaviors increase the interaction of individuals and businesses with the financial system, enabling more efficient use of resources. This interaction positively impacts the level of financial development by increasing the depth, accessibility, and efficiency of financial institutions and markets. The study covers Brazil, China, India, Russia, South Africa, and Turkey (BRICS-T). The study on BRICS countries first appeared in O'Neill's (2001) article "Building Better Global Economic BRICs." Because numerous studies have included Turkey among the BRICS countries in the literature, it was aimed to include Turkey in the analysis. Furthermore, Iran, Egypt, Ethiopia, and the United Arab Emirates were added to this group in 2024, and Indonesia in 2025. The current purpose of conducting the study as a BRICS-T model was to consider previous studies in the literature. Furthermore, the unavailability of data on financial development levels after 2021 also influenced this situation. The study aims to investigate the impact of financial participation, financial access, and digital financial behavior on the level of financial development using panel data for the years 2011, 2014, 2017, and 2021 using data from BRICS-T countries. The planned data for financial participation, financial access, and digital financial behavior include account ownership and card usage, account monitoring and digital payments using mobile/internet, deposits, withdrawals, savings, borrowing, and types of financial sources (formal institutions and informal sources such as family/friends). Furthermore, the data on the level of financial development include the financial development index, financial institutions index, financial markets index, access to financial institutions index, depth of financial markets index, depth of financial institutions index, financial institutions efficiency index, financial markets efficiency index, and financial markets access index. The data were obtained from the databases of the International Monetary Fund and the World Bank. The findings of the analysis aim to quantify how digitalization and inclusive financial policies impact macro-level financial development in BRICS-T economies. Thus, increasing financial inclusion, facilitating financial access, and encouraging digital financial behavior are expected to significantly contribute to a country's financial system becoming more advanced, stable, and inclusive.

Keywords: Financial Inclusion, Financial Access, Digital Finance, Financial Development

JEL Codes: G21, G28, O16

¹ The study was deemed worthy of support by TUBITAK in the 2025/3 application period of the 2224-B Domestic Scientific Activities Participation Support Program.

KATILIM BANKACILIĞINDA REVİZE EDİLEN UYGULAMALAR VE ETKİLERİNE YÖNELİK ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

Doç. Dr. Mustafa BEYBUR

Dicle Üniversitesi, Çermik Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü
0000-0003-0538-7155, mustafa.beybur@dicle.edu.tr

Özet

1985 yılında Finans Kurumu olarak faaliyete başlayan ve 2006 yılından bu yana Katılım Bankası olarak anılan katılım bankaları yaklaşık 40 yıldır Türkiye’de İslami banka olarak faaliyet göstermektedirler. Özellikle 2020 yılından bu yana katılım bankalarının toplam bankacılık sektörü içerisindeki aktiflerinin, kârının, kredi ve mevduat oranının yükseldiği gözlenmektedir. 2025Q1 döneminde katılım bankacılığının toplam bankacılık sektörü içerisindeki aktif oranı %8,29’a, kredi oranı %7,80’e, mevduat oranı %9,47’ye ve kâr oranı %12,43’e yükselmiştir. Katılım bankaları tarafından kullanılan fon türleri incelendiğinde ise kullanılan fonların %52’sinin murabaha, %19’unun vekâlet, %12’sinin kiralama ve %10’unun müsaveme işlemlerinden oluştuğu gözlenmektedir. Bununla birlikte ticari fon kullandırımına katılım bankaları tarafından uygulanan kâr oranı ortalaması ile konvansiyonel bankaların ticari kredi faiz ortalaması karşılaştırıldığında, katılım bankalarının kâr oranı ortalamasının konvansiyonel banka faizlerinden daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Son olarak 1 yıla kadar vadeli mevduat hesaplarına katılım bankaları tarafından verilen kâr payı ile konvansiyonel bankalar tarafından mevduata verilen faiz oranı karşılaştırıldığında, katılım bankalarının kâr oranının konvansiyonel banka mevduat faizinden oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır.

Katılım bankacılığı ürün/hizmetleri ve bunların uygulama yöntemlerinin zaman içerisinde revize edildiği ve değiştirildiği gözlenmektedir. Günlük vadeli katılım hesapları, fon kullananlara hayat sigortası yapılması, fon kullandırılmalarında pazarlık payının ortadan kaldırılması ve pazarlık payının ürün satışına entegre edilmesi, faturasız işlemlerin bile fon kullandırılmalarına dahil edilmesi, murabaha işlemlerinde satın alınan malın fiziken görülmemesi, vekil tayin işlemlerinin sözlü olarak alınmaması ve kullanılan fonların büyük bir bölümünün nakit kullandırılardan oluşması vb. gibi değişiklikler bu uygulama değişikliklerine örnek olarak verilebilir. Sözü geçen bu revizyonların konvansiyonel bankalara karşı katılım bankalarına rekabet gücü sağladığı, müşteri portföylerinin, pazar paylarının ve kârlarının yükselmesine neden olduğu düşünülmektedir.

Katılım bankalarının bankacılık sektörü içerisinde rekabet gücünü arttıran bu uygulama değişiklikleri olumlu gibi görünse de; fon kullandırımında katılım bankalarının faize göre daha yüksek kâr oranı talep etmesi, toplanan mevduat için faize kıyasla daha düşük kâr payı ödemesi, kullanılan fonların ortaklıklardan ziyade daha çok satış işlemlerinden oluşması gibi durumlar göz önünde bulundurulduğunda şu sorular aklara gelmektedir: “Katılım bankaları konvansiyonel bankalara benzemeye mi başladı?”, “Katılım bankalarının temel amacı ortaklarına kâr sağlamak mı oldu?”.

Bu çalışmanın temel amacı katılım bankacılığında yıllar içerisinde değişen uygulamalar ve bu uygulamaların beraberinde getirdiklerine eleştirel bir açıdan bakmaktır. Geçmişte katılım bankaları tarafından faiz hassasiyeti olan müşteri kitlesi üzerinde bir pazarlama yöntemi olarak kullanılan, katılım bankalarının konvansiyonel bankalardan farkı olarak ifade edilen değerlerin zaman içerisinde değiştirildiğine şahit olunmaktadır. Yapılan revizyonlar ve alınan yönetsel kararların katılım bankalarını İslami finansın temel prensiplerinden uzaklaştırdığı, katılım bankalarının giderek konvansiyonel bankalara benzediği ve insan odaklı zihniyetten kâr odaklı zihniyete doğru kaydıkları düşünülmektedir. Belki bu nedenlerden dolayı müşteriler birbirinden tamamen farklı olan bu bankacılık türleri arasında herhangi bir fark görmemekte ve banka tercihi yaparken inançlarına göre değil menfaatlerine göre hareket etmektedirler. Ya da bu nedenle katılım bankaları faiz hassasiyeti olan kesime tamamen ulaşamamaktadır. Bu varsayımlar, nüfusun yaklaşık %90’ının “Müslüman” olduğu bir toplumda, “İslami bankacılık” alanında faaliyet gösteren katılım bankalarının pazar payının aradan geçen 40 yıla rağmen düşük olmasını bir ölçüde açıklıyor.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Konvansiyonel Bankacılık, Bankacılık, İslami Bankacılık

JEL Kodları: G20, G21, G29

A CRITICAL APPROACH TO REVISED PRACTICES AND THEIR EFFECTS IN PARTICIPATION BANKING

Abstract

Participation banks, which started their operations as Financial Institutions in 1985 and have been known as Participation Banks since 2006, have been operating as Islamic banks in Türkiye for approximately 40 years. It has been observed that the assets, profits, loans and deposit ratios of participation banks in the total banking sector have increased especially since 2020. In the 2025Q1 period, the assets ratio of participation banking in the total banking sector increased to 8.29%, the loan ratio to 7.80%, the deposit ratio to 9.47% and the profit ratio to 12.43%. When the types of funds provided by participation banks are examined, it is observed that 52% of the funds provided consist of murabahah, 19% of wakala, 12% of leasing methods and 10% of musawamah. In addition, when the average profit rate of commercial funds of participation banks is compared with the average commercial loan interest rate of conventional banks, it is seen that the average profit rate of participation banks is higher than the interest rates of conventional banks. Lastly, when the profit share given by participation banks to deposit accounts with a term of up to 1 year is compared with the interest rate given by conventional banks to deposits, it is noticeable that the profit rate of participation banks is considerably lower than the conventional bank deposit interest.

It is observed that participation banking products/services and their application methods have been revised and changed over time. Daily term participation accounts, life insurance for fund users, elimination of bargaining margin in fund disbursements and integration of bargaining margin into product sales, inclusion even invoiceless transactions in fund disbursements, not physically seeing the purchased goods in murabahah transactions, not receiving verbal proxy appointment transactions and a large portion of the funds disbursed being cash uses, etc. can be given as examples of these changes in practice. It is thought that these revisions provided competitive power to participation banks against conventional banks and increased their customer portfolios, market shares and profits.

Although these changes in practice, which increase the competitive power of participation banks within the banking sector, seem positive; when we consider the fact that participation banks demand a higher profit rate compared to interest in the use of funds, for collected deposits pay a lower profit share compared to interest, and that the funds used consist mostly of sales transactions rather than partnerships, the following questions come to mind: “Have participation banks started to resemble conventional banks?”, “Has the main purpose of participation banks become to provide profit to their partners?”.

The main purpose of this notice is to look at the practices that have changed over the years in participation banking and what these practices bring with them from a critical perspective. It is witnessed that the values expressed as the difference between participation banks and conventional banks, which were used as a marketing method by participation banks on interest-sensitive customers in the past, have changed over time. It is thought that the revisions and administrative decisions taken have distanced participation banks from the basic principles of Islamic finance, that participation banks are increasingly resembling conventional banks and that they are shifting from a people-oriented mentality to a profit-oriented mentality. Perhaps for this reasons, customers do not see any difference between these completely different types of banking and act according to their interests rather than their beliefs when choosing a bank. Or perhaps for this reasons, participation banks cannot fully reach the interest-sensitive customer base. These assumptions, despite the passage of 40 years, explain to some extent the low market share of participation banks operating in “Islamic banking” in a society where approximately 90% of the population is “Muslim”.

Keywords: Participation Banking, Conventional Banking, Banking, Islamic Banking

JEL Codes: G20, G21, G29

TÜRKİYEDE 2013-2024 DÖNEMİ ASANSÖR SORUMLULUK SİGORTALARI PRİM VE ADET DEĞİŞİMİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Doç. Dr. Hakan ÖZCAN
İstanbul Gelişim Üniversitesi
0000-0002-4000-9830, hozcan@gelisim.edu.tr

Özet

Asansör Sorumluluk Poliçesi, bir binada bulunan asansörlerin işletilmesi sırasında meydana gelebilecek kazalardan doğan maddi ve bedeni zararların karşılanmasını teminat altına alan bir sorumluluk sigortası türüdür. Asansörlerin kullanımından kaynaklanabilecek olası kazalarda: Binada yaşayanların, ziyaretçilerin, kiracıların veya üçüncü kişilerin zarar görmesi durumunda; asansör sahibi (genellikle bina yönetimi veya işyeri sahibi) hukuken sorumlu tutulabilir. Bu poliçe, bu sorumluluğa karşı bina yönetimini veya işyeri sahibini güvence altına almaktadır. Poliçeye bağlı olarak değişmekle birlikte; üçüncü kişilerin bedensel zararları (ölüm, yaralanma vb.), üçüncü kişilerin maddi zararları (taşınır ya da taşınmaz mal zararları), mahkeme masrafları ve avukat ücretleri teminatlarını içermektedir. Çalışmada 2013-2024 yılları arasında Türkiye’de asansör sorumluluk sigortasının prim ve adetlerinin zaman içerisindeki değişiminin tespiti amaçlanmıştır. Çalışmada Türkiye Sigorta Birliği resmi istettiklerinden faydalanılmıştır. Veriler değerlendirildiğinde 2013-2024 döneminde toplam sigorta prim üretimi yaklaşık 41 kat, sorumluluk sigortaları primi 31 kat, asansör sorumluluk prim üretimi 3,6 kat ve asansör sorumluluk poliçe sayısı ise sadece 1,5 kat artmıştır. 2013 yılında toplam sigorta prim üretimi 20 Milyar TL’den 2024 yılında 834 Milyar TL’ye ulaşmış, 2013 yılında toplam sorumluluk sigorta prim üretimi 508 Milyon TL’den 2024 yılında 15,8 Milyar TL’ye ulaşmıştır. Aynı dönemde sorumluluk sigortalarının toplam sigorta prim üretimindeki payı %2,5 dan %1,8’e gerilemiştir. 2013 yılında asansör sorumluluk sigorta prim üretimi 463 Bin TL’den 2024 yılında 1,7 Milyon TL’ye ulaşmış, poliçe sayısı ise; 1.764’den 2.640 olmuştur. Asansör sorumluluk poliçe sayılarının 2019’da 25 Bin, 2020’de 38 Bin ve 2021’de 29 Bin olduğu görülmüştür. Türkiye’de bazı belediyeler ve yapı denetim kurumları asansör işletme ruhsatı için bu sigortayı zorunlu tutmaktadır. Ayrıca asansör yönetmeliği kapsamında da bakım ve güvenlik önlemleri ile birlikte sigorta konusu yer alabilmektedir. 2019-2021 yılları arasındaki artışın yeni inşaatlar ilgili olduğu düşünülmektedir. Pandemi döneminde keskin bir düşüş yaşanmıştır. Özellikle yeni asansör satın almalarında bu poliçe yükleyici firma tarafından proje kapsamında verilebilmektedir. Ancak vadesi bitince yenilenmediği görülmektedir. Asansör sorumluluk sigortasının önemi konusunda bina sahipleri ve yöneticilerinin bilinç düzeylerinin artırılmasına yönelik bilgilendirme faaliyetleri yürütülmeli; ayrıca, bu sigorta türünün kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla kapsamlı ve sürdürülebilir stratejiler geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Sorumluluk, Asansör, Prim, Adet

JEL Kodları: E61, G18, G22, K13

A STUDY ON THE CHANGE IN THE NUMBER AND PREMIUMS OF ELEVATOR LIABILITY INSURANCES IN TURKEY BETWEEN 2013 AND 2024

Abstract

The Elevator Liability Policy is a type of liability insurance that provides coverage for material and bodily damages arising from accidents that may occur during the operation of elevators in a building. In possible accidents that may arise from the use of elevators: The owner of the elevator (usually the building management or business owner) may be held legally liable in the event of damage to residents, visitors, tenants or third parties. This policy covers the building management or business owner against this liability. Depending on the policy, it includes coverage for third party bodily damages (death, injury, etc.), third party property damages (damage to movable or immovable property), court costs and attorney fees. The study aims to determine the changes in the premiums and premiums of elevator liability insurance in Turkey between 2013 and 2024. The study utilized the official statistics of the Insurance Association of Turkey. When the data are evaluated, total insurance premium production increased approximately 41 times, liability insurance premiums 31 times, elevator liability premium production 3.6 times and the number of elevator liability policies only 1.5 times in the 2013-2024 period. In 2013, total insurance premium production increased from TL 20 billion to TL 834 billion in 2024, while total liability insurance premium production increased from TL 508 million in 2013 to TL 15.8 billion in 2024. In the same period, the share of liability insurance in total insurance premium production declined from 2.5% to 1.8%. In 2013, elevator liability insurance premium production increased from TL 463 thousand to TL 1.7 million in 2024, while the number of policies increased from 1,764 to 2,640. The number of elevator liability policies was 25 thousand in 2019, 38 thousand in 2020 and 29 thousand in 2021. In Turkey, some municipalities and building inspection institutions require this insurance for elevator operating licenses. In addition, insurance can be included in the elevator regulation along with maintenance and safety measures. The increase between 2019-2021 is thought to be related to new constructions. There was a sharp decline during the pandemic period. Especially in new elevator purchases, this policy can be given by the installer company within the scope of the project. However, it is observed that it is not renewed when the term expires. Information activities should be carried out to raise the awareness of building owners and managers on the importance of elevator liability insurance, and comprehensive and sustainable strategies should be developed to expand the use of this type of insurance.

Keywords: Insurance, Liability, Elevator, Premium, Policy

JEL Codes: E61, G18, G22, K13

MUHASEBE HİZMET KALİTESİNİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ VE MÜŞTERİ SADAKATI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MUĞLA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Murat ÖZCAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
0000-0001-9106-4146, mozcan@ibu.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet GÜNLÜK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
0000-0001-9665-7557, mehmetgunluk@mu.edu.tr

Dr. Abdullah Kürşat MERTER

Gebze Teknik Üniversitesi
0000-0001-6874-1890, akmerter@gtu.edu.tr

Özet

Günümüzün rekabetçi küresel pazarında faaliyet gösteren işletmelerin sürekliliklerinin en önemli itici gücü olan hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti ve sadakati sağlayarak işletmelerin karlılığını olumlu etkiler. Bu nedenle işletmeler için sundukları hizmetin kalitesini ve müşteri memnuniyetini ölçmek ve izlemek temel bir strateji olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, muhasebe firmalarının sundukları hizmet kalitesinin, müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakati üzerindeki etkisini incelemektir. Hizmet kalitesinin ölçümünde fiziksel özellikler, güvenilirlik, heveslilik, güvence ve empati boyutlarından oluşan SERVQUAL modeli kullanılmıştır. Oluşturulan modelin değişkenlerine dayalı olarak hazırlanan anket formu Google Forms aracılığıyla Muğla ilinde Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TURMOB)'ne kayıtlı ve bağımsız olarak faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının muhasebe firmalarından hizmet alan işletme sahibi ve/veya ortağı, yönetici ve/veya muhasebe çalışanı pozisyonundaki 420 kişiye uygulanarak veri toplanmıştır. Araştırma modelinde yer alan ilişkileri test etmek için Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda modelde yer alan değişkenlerden hizmet kalitesinin fiziksel özellikler boyutunun ($\beta=0,089$; $t=1,978$; $p<0,05$), güvenilirlik boyutunun ($\beta=0,298$; $t=5,731$; $p<0,01$), heveslilik boyutunun ($\beta=0,187$; $t=3,896$; $p<0,01$), güvence boyutunun ($\beta=0,245$; $t=4,804$; $p<0,01$) ve empati boyutunun ($\beta=0,201$; $t=4,102$; $p<0,01$) müşteri memnuniyeti üzerinde; müşteri memnuniyetinin ($\beta=0,756$; $t=23,625$; $p<0,01$) müşteri sadakati üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analizin diğer bulguları, hizmet kalitesinin güvenilirlik boyutunun ($\beta=0,156$; $t=3,250$; $p<0,01$), heveslilik boyutunun ($\beta=0,098$; $t=2,227$; $p<0,05$), güvence boyutunun ($\beta=0,134$; $t=2,851$; $p<0,05$) ve empati boyutunun ($\beta=0,112$; $t=2,489$; $p<0,05$) müşteri sadakati üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilerinin olduğunu gösterirken fiziksel özellikler boyutunun ($\beta=0,045$; $t=1,098$; $p<0,05$) müşteri sadakati üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Analiz sonuçları ayrıca hizmet kalitesi ile müşteri sadakati arasında müşteri memnuniyetinin kısmi aracılık etkisinin olduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları, muhasebe hizmetleri sektörünün gelişimi açısından da önemli öneriler sunmaktadır. TURMOB ve diğer meslek kuruluşları, sektörün hizmet kalitesi standartlarını yükseltmek için çeşitli faaliyetler gerçekleştirebilir. İlk olarak, hizmet kalitesi standartlarının belirlenmesi ve uygulanması konusunda rehberlik edilmelidir. Sektör genelinde kabul görececek kalite standartları oluşturulmalı ve bu standartların uygulanması teşvik edilmelidir. İkinci olarak özellikle müşteri hizmetleri, iletişim becerileri ve teknoloji kullanımı konularında mesleki eğitim programları düzenlenmelidir. Üçüncü olarak, sektörde müşteri memnuniyeti ve hizmet kalitesi ölçümlerinin yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir. Bu konuda standart ölçüm araçları geliştirilmeli ve firmalar bu araçları kullanmaya yönlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet Kalitesi, Muhasebe Hizmet Kalitesi, Müşteri Memnuniyeti, Müşteri Sadakati, Muhasebe Meslek Mensupları

JEL Kodları: M40, M41, M49

THE EFFECT OF ACCOUNTING SERVICE QUALITY ON CLIENT SATISFACTION AND CLIENT LOYALTY: A RESEARCH IN MUĞLA PROVINCE

Abstract

Service quality, which is the most important driving force of the continuity of businesses operating in today's competitive global market, positively affects the profitability of businesses by providing client satisfaction and loyalty. For this reason, measuring and monitoring the quality of the service they offer and client satisfaction is accepted as a basic strategy for businesses. The purpose of this study is to examine the effect of service quality offered by accounting firms on client satisfaction and loyalty. SERVQUAL model consisting of tangible, reliability, responsiveness, assurance and empathy dimensions was used to measure service quality. The questionnaire form, which was prepared based on the variables of the model, was applied through Google Forms to 420 people in the position of business owner and/or partner, manager and/or accounting employee who receive services from the accounting firms of the members of the accounting profession registered with the Union of Chambers of Chambers of Certified Public Accountants and Sworn-in Certified Public Accountants of Turkey (TURMOB) and operating independently in Muğla province. As a result of the analysis, among the variables in the model, tangible ($\beta=0,089$; $t=1,978$; $p<0,05$), reliability ($\beta=0,298$; $t=5,731$; $p<0,01$), responsiveness ($\beta=0,187$; $t=3,896$; $p<0,01$), assurance ($\beta=0,245$; $t=4,804$; $p<0,01$) and empathy ($\beta=0,201$; $t=4,102$; $p<0,01$) dimensions on client satisfaction; and client satisfaction ($\beta=0,756$; $t=23,625$; $p<0,01$) has a statistically significant and positive effect on client loyalty. Other findings of the analysis show that reliability ($\beta=0,156$; $t=3,250$; $p<0,01$), responsiveness ($\beta=0,098$; $t=2,227$; $p<0,05$), assurance ($\beta=0,134$; $t=2,851$; $p<0,05$) and empathy ($\beta=0,112$; $t=2,489$; $p<0,05$) dimensions have statistically significant and positive effects on client loyalty, while the tangible dimension ($\beta=0,045$; $t=1,098$; $p<0,05$) has no significant effect on client loyalty. The research findings also provide important recommendations for the development of the accounting services sector. TURMOB and other professional organizations can carry out various activities to raise the service quality standards of the sector. First, guidance should be provided on the identification and implementation of service quality standards. Quality standards that will be accepted throughout the sector should be established and the implementation of these standards should be encouraged. Second, vocational training programs should be organized, especially in client service, communication skills and use of technology. Third, client satisfaction and service quality measurements in the sector should be encouraged. Standardized measurement tools should be developed and companies should be encouraged to use these tools.

Keywords: Service Quality, Accounting Service Quality, Client Satisfaction, Client Loyalty, Accountants

JEL Codes: M40, M41, M49

WHAT FACTORS IMPACT MARKET-SPECIFIC INDICATORS of the LIFE and NON-LIFE INSURERS In TURKEY?

Prof. Dr. Ali İhsan AKGÜN, İzmir Bakırçay University
0000-0002-6441-8196, akgun.alihsan@gmail.com
Doç. Dr. Burhan GÜNAY, Ankara Yıldırım Beyazıt University
0000-0001-5390-006X, burhangunay@aybu.edu.tr

Abstract

This study purposes to examine whether firm-specific financial features, firm performance, and macroeconomic factors, namely in the structure of market, impact premium growth and market shares of both the life and non-life insurers in Türkiye. We use panel data methodology, ordinary least squares regression model (OLS), and two-step System Generalized Method of Moments (GMM) to conduct investigations for sample of life (18) and non-life insurance firms (30) located in Türkiye. Prior studies have primarily focused on firm-specific or internal factors on financial profitability life or non-life insurers of Türkiye, while this study shows how the effect of market-specific factors on the firm-specific levels, insurances profitability and macro-economic factors of Türkiye insurers. In this context, this study contributes to the existing literature by determining impact on both premium growth and market shares in Türkiye context. The findings suggest that the most important determinants of market-specific factors, measured by PRG and MAS, are the loss ratio, retention ratio, capitalization level, usage of technology, firm performance with ROA, macro-economic variables such as GDP, HHI, INF, size of the insurance firm, life and non-life and listed or un-listed firms. The OLS findings result suggest that premium growth have a statistically negative significant linked with insurance performance with ROA both in the long-term and life insurance firms, which leads that the market-specific factors negatively influence insurance firms' performance. Also, the OLS findings result suggest that premium growth have a statistically negative significant linked with firm performance both in the long-term and life insurance firms. Similarly, findings result show that market-specific proxy with market shares have a statistically negative significant impact on insurance firm-specific factors with loss rate and retention rate in the life insurance firms, while a significantly positive influence on capitalization level. Additionally, two-GMM results show that for premium growth and market shares have a positive linked to firm performance both in the life insurers and un-listed insurers. Consequently, two-GMM results suggest that for premium growth have a statistically positive significant linked with retention rate and capitalization level both in the long-term and non-life insurance firms, indicating that a significant positive relationship between retention ratio and all proxies of market-specific level, and thus, the significance of retention ratio in predicting the market-performance of insurance firms, particularly non-life insurers firms of Türkiye. Similarly, market specific factors are significantly negative influence related to ROA according to all methods (PRG and MAG) executed for the case of the life insurers, indicating that when insurers improve its premium growth and market shares in the ROA decreases slightly in market points. The two-GMM findings of a positive correlation between the size of the life insurance market and market shares underscores the importance of a robust insurance sector in supporting firm stability both in the long-term, life insurers, and non-life insurers, listed or unlisted firms, indicating that, as the life insurance market grows, it can provide additional diversification opportunities for life and non-life insurers in Türkiye.

Keywords: Firm Performance, Life Insurance Firms, Non-Life Insurance Firms, Loss Ratio, Premium Growth

JEL Codes: G21, G22, H12, M41

TÜRKİYE'DEKİ HAYAT ve HAYAT DIŞI SİĞORTACILARIN PİYASA-SPEŞİFİK GÖSTERGELERİNİ HANGİ FAKTÖRLER ETKİLER?

Özet

Bu çalışma, firmaya özgü finansal özelliklerin, özellikle piyasa yapısının, firma performansının ve makroekonomik faktörlerin, Türkiye'deki hayat ve hayat dışı sigorta şirketlerinin her ikisinin de prim büyümesini ve pazar paylarını etkileyip etkilemediğini incelemeyi amaçlamaktadır. Panel veri metodolojisi, sıradan en küçük kareler regresyon modeli (OLS) ve iki aşamalı Sistem Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi'ni (GMM) kullanarak Türkiye'de bulunan hayat (18) ve hayat dışı sigorta şirketlerinin (30) örnekleme için inceleme yapmaktayız. Önceki çalışmalar öncelikle Türkiye'deki hayat veya hayat dışı sigorta şirketlerinin finansal karlılığı üzerindeki firmaya özgü veya içsel faktörlere odaklanmışken, bu çalışma, piyasaya özgü faktörlerin Türkiye sigorta şirketlerinin firmaya özgü faktörleri, sigorta karlılığı ve makroekonomik faktörleri üzerindeki etkisini göstermektedir. Bu bağlamda, bu çalışma Türkiye bağlamında hem prim büyümesi hem de pazar payları üzerindeki etkiyi belirleyerek mevcut literatüre katkıda bulunmaktadır. Bulgular, PRG ve MAS ile ölçülen piyasa-spesifik faktörlerin en önemli belirleyicilerinin kayıp oranı, saklama payı oranı, sermaye düzeyi, teknoloji kullanımı, ROA ile şirket performansı, GSYİH, HHI ve INF gibi makroekonomik değişkenleri, sigorta şirketinin büyüklüğü, hayat ve hayat dışı, halka açık veya halka açık olmayan şirketlere özgü değişkenler olduğunu göstermektedir. OLS bulgularının sonucu, prim büyümesinin hem uzun vadeli hem de hayat sigorta şirketlerinde ROA ile sigorta performansının istatistiksel olarak negatif anlamlı bir bağlantısı olduğunu göstermektedir; bu da piyasa-spesifik faktörlerinin sigorta şirketlerinin performansını olumsuz etkilediğine yol açmaktadır. Ayrıca, OLS bulgularının sonucu, prim büyümesinin hem uzun vadeli hem de hayat sigorta şirketlerinde şirket performansı ile istatistiksel olarak negatif anlamlı bir bağlantısı olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, bulgular sonucu, pazar paylarına sahip piyasa-spesifik göstergelerinin, hayat sigorta şirketlerinde kayıp oranı ve saklama payı oranı ile sigorta şirketine özgü faktörler üzerinde istatistiksel olarak negatif anlamlı bir etkisi olduğunu, sermaye düzeyi üzerinde ise anlamlı bir şekilde pozitif bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ek olarak, iki aşamalı-GMM sonuçları, prim büyümesi ve pazar paylarının hem hayat sigortacılarında hem de halka açık olmayan sigortacılarında şirket performansına pozitif bir şekilde bağlı olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, iki aşamalı-GMM sonuçları, prim büyümesinin hem uzun vadeli hem de hayat dışı sigorta şirketlerinde saklama payı oranı ve sermaye düzeyi ile istatistiksel olarak pozitif anlamlı bir şekilde ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu, saklama payı oranı ile piyasa özgü düzeyin tüm değişkenleri arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu ve dolayısıyla saklama payı oranının sigorta şirketlerinin, özellikle Türkiye'deki hayat dışı sigorta şirketlerinin piyasa performansını tahmin etmedeki önemini göstermektedir. Benzer şekilde, piyasa özgü faktörlerin hayat sigortacıları için uygulanan tüm yöntemlere (PRG ve MAG) göre ROA ile ilgili olarak anlamlı derecede negatif etkisi vardır. Bu, sigortacılar prim büyümesini ve pazar paylarını iyileştirdiğinde ROA'daki pazar noktalarındaki noktaların hafifçe azaldığını göstermektedir. İki aşamalı-GMM sonuçlarının hayat sigortası pazarının büyüklüğü ile pazar payları arasında pozitif korelasyona ilişkin bulguları, uzun vadede, hayat sigortacıları ve hayat dışı sigortacılar ile halka açık veya halka açık olmayan şirketlerde şirket istikrarını desteklemede güçlü bir sigorta sektörünün önemini vurgulamaktadır. Bu durum, hayat sigortası pazarı payı büyüdükçe Türkiye'deki hayat ve hayat dışı sigortacılar için ek çeşitlendirme fırsatları sağlayabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Şirket Performansı, Hayat Sigortası Şirketleri, Hayat Dışı Sigorta Şirketleri, Zarar Oranı, Prim Büyümesi

JEL Kodları: G21, G22, H12, M41

TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE 2020–2024 DÖNEMİNDE KAMU VE ÖZEL BANKALARIN CAMELS ÜZERİNDEN PERFORMANS KARŞILAŞTIRMASI

Öğr. Gör. Dr. Ayşe Alev ALDEMİR
Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi
0000-0002-9111-4438, aozdemir@bandirma.edu.tr
Doç. Dr. Tuba ÖZKAN
Atatürk Üniversitesi
0000-0001-9510-2963, tuba.ozkan@atauni.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de faaliyet gösteren kamu sermayeli ve özel sermayeli mevduat bankalarının 2020–2024 dönemindeki finansal performanslarını CAMELS analizi çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. CAMELS; sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, yönetim kalitesi, kârlılık, likidite ve piyasa riski duyarlılığı olmak üzere altı temel bileşenden oluşan, bankacılık sektöründe yaygın şekilde kullanılan bir değerlendirme yöntemidir. Pandemi sonrası küresel ekonomik belirsizlikler, Türkiye’de uygulanan düşük faiz-yüksek enflasyon politikası, döviz kurundaki oynaklık ve düzenleyici müdahaleler bu dönemde bankacılık sektörünü önemli ölçüde etkilemiştir. Bu çalışma, söz konusu makroekonomik ortamda kamu ve özel bankaların performans farklılıklarını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Araştırma kapsamında, her iki banka grubunun yıllık finansal verileri kullanılarak CAMELS bileşenlerine ilişkin temel oranlar hesaplanacak ve betimleyici istatistiksel analiz yoluyla değerlendirilecektir. Sermaye yeterliliği (sermaye yeterlilik oranı), aktif kalitesi (takipteki krediler oranı), yönetim kalitesi (gider/gelir oranı gibi verimlilik göstergeleri), kârlılık (ROA, ROE), likidite (kredi/mevduat oranı) ve piyasa riski duyarlılığı (döviz pozisyonu/öz kaynak oranı gibi) gibi göstergeler, kamu ve özel bankalar arasında karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. Bulgular tablolar ve grafikler yardımıyla sunulacaktır.

2020–2024 dönemi Türk bankacılığı açısından birçok yapısal dönüşümün yaşandığı bir zaman dilimi olmuştur. COVID-19’un etkileriyle başlayan süreçte, kamu bankaları ekonomiyi destekleyici kredi politikalarıyla ön plana çıkarken; özel bankalar daha temkinli, kârlılık ve verimlilik odaklı bir strateji izlemiştir. Bu bağlamda çalışmada, kamu bankalarının aktif büyüklük ve likidite göstergelerinde daha güçlü performans sergilemesi; özel bankaların ise özellikle kârlılık, yönetim kalitesi ve sermaye yeterliliği alanlarında öne çıkması beklenmektedir. Bu öngörüler, önceki literatürde yer alan bulgularla da örtüşmektedir. Örneğin, bazı çalışmalar kamu bankalarının likidite açısından avantajlı olduğunu; özel bankaların ise kârlılıkta daha başarılı sonuçlar elde ettiğini ortaya koymuştur.

Henüz veri analizi tamamlanmamış olmakla birlikte, bu çalışmanın sonuçlarının kamu-özel banka ayırımına ilişkin yapısal farkları ve bunların makroekonomik koşullar karşısındaki tepkilerini detaylandırması beklenmektedir. Bu sayede, hem akademik literatüre katkı sunulması hem de finansal düzenleyiciler ve politika yapımcılar için yol gösterici bilgiler üretilmesi amaçlanmaktadır. 2020–2024 arası dönemin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini CAMELS çerçevesinde sistematik olarak değerlendirmek, sektördeki kurumsal stratejilerin, risk yönetimi anlayışlarının ve performans dinamiklerinin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Bankacılık Sektörü, CAMELS Analizi, Kamu bankaları, Özel Mevduat Bankaları, Karşılaştırmalı Finansal Performans

JEL Kodları: G21, G28, L25

COMPARATIVE PERFORMANCE ANALYSIS OF PUBLIC AND PRIVATE BANKS IN TÜRKİYE'S BANKING SECTOR DURING THE 2020–2024 PERIOD

Abstract

This study aims to comparatively analyze the financial performance of publicly and privately owned deposit banks operating in Türkiye, during the 2020–2024 period within the framework of the CAMELS methodology. CAMELS is a widely used evaluation system in the banking sector that consists of six key components; capital adequacy, asset quality, management quality, earnings, liquidity, and sensitivity to market risk. Post-pandemic global economic uncertainties, Türkiye's low interest rate–high inflation policy, exchange rate volatility, and regulatory interventions have significantly impacted the banking sector during this period. In this context, the study seeks to reveal performance differences between public and private banks under these macroeconomic conditions.

Within the scope of the research, key financial ratios related to the CAMELS components will be calculated using annual financial data of both bank groups and evaluated through descriptive statistical analysis. Indicators such as capital adequacy ratio, non-performing loans ratio, cost-to-income ratio (as a proxy for management efficiency), return on assets (ROA), return on equity (ROE), loan-to-deposit ratio, and foreign exchange position/equity ratio will be comparatively analyzed between public and private banks. The results will be presented using tables and graphical representations.

The 2020–2024 period has been a time of significant structural transformation for the Turkish banking sector. Following the outbreak of COVID-19, public banks took a more active role in supporting the economy through credit expansion, while private banks pursued a more cautious, profitability- and efficiency-oriented strategy. Accordingly, the study expects public banks to show stronger performance in terms of asset growth and liquidity, whereas private banks are anticipated to outperform in profitability, management quality, and capital adequacy. These projections align with findings in the existing literature. For instance, some studies have identified a liquidity advantage in public banks, while private banks were found to generate higher profitability.

Although the data analysis has not been completed yet, the expected findings of this study aim to clarify the structural differences between public and private banks and their respective responses to macroeconomic conditions. The results are intended to contribute both to academic literature and to policymakers and financial regulators. Systematically evaluating the impacts of the 2020–2024 period on the banking sector through the CAMELS framework will enable a deeper understanding of institutional strategies, risk management approaches, and performance dynamics within the industry.

Keywords: Türkiye, Banking Sector, CAMELS Analysis, Public Banks, Private Banks, Comparative Financial Performance

JEL Codes: G21, G28, L25

BİST BANKA ENDEKSİ İLE CDS PRİMİ ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin KARATAŞ ELÇİÇEK

Siirt Üniversitesi

0000-0001-7423-5839, yasepinkaratas@siirt.edu.tr

Dr. Hasan SEZGİN

Bağımsız Araştırmacı

0000-0001-9110-6801, dr.hasansezgin@hotmail.com

Özet

Finans sektörü, hem fon ihtiyacı duyan birimlerin kaynak temininde hem de tasarrufların yatırımlara yönlendirilmesinde kritik bir rol üstlenmektedir. Bu sektör içerisinde bankalar; fon transferi, kredi tahsis ve yatırım faaliyetleri gibi pek çok alanda hizmet sunan temel finansal araçlardır. Söz konusu bankalardan Borsa İstanbul'da (BİST) işlem görenlerin pay senetlerinin performansını yansıtan BİST Banka Endeksi, hem piyasadaki genel eğilimlerin hem de bankacılık sektörünün mevcut durumunun analiz edilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca bu endekste gözlemlenen yükseliş veya düşüşler, genel piyasa dinamikleri üzerinde belirleyici etkiler oluşturabilmektedir. Bu nedenle, bankacılık sektöründeki gelişmeleri takip ederek kazanç elde etmeyi hedefleyen yatırımcılar açısından BİST Banka Endeksi büyük ilgiyle izlenmektedir. Yatırımcıların karar süreçlerinde dikkate aldıkları bir diğer önemli gösterge ise, ülke risk primi olarak değerlendirilen ve ülkenin kredi riskini yansıtan Kredi Risk Takası(CDS primidir. CDS primi, ulusal düzeydeki ekonomik performansın ve ekonomik birimlerin kredi maliyetlerine ilişkin beklentilerin değerlendirilmesinde temel bir gösterge niteliği taşımaktadır. Zira CDS primindeki değişimler, yatırımcıların ülkeye yönelik risk algısını yansıttığı gibi, ekonomik sistemde yaşanabilecek olası sorunlara dair öncü sinyaller de sunmaktadır. Bu çerçevede, özellikle ekonomik şoklardan ilk etkilenen sektörlerden biri olan bankacılık sektörünün CDS primindeki değişimlere nasıl tepki verdiğinin araştırılması, hem kuramsal hem de uygulama açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın temel motivasyonu, yatırımcılar tarafından yakından takip edilen BİST Banka Endeksi ile Türkiye'ye ait CDS primi arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, 30.04.2020 – 23.05.2025 tarihleri arasındaki döneme ait haftalık veriler kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde sırasıyla Johansen eş-bütünleşme testi, Vektör Hata Düzeltme Modeli (VECM) ve Granger nedensellik analizinden yararlanılmıştır. Johansen eş-bütünleşme testi sonuçları, değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir. VECM analiz bulgularına göre, BİST Banka Endeksi CDS priminden pozitif yönde etkilenmektedir. Granger nedensellik testi sonuçları ise CDS priminden banka endeksine doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu ortaya koymuş; banka endeksinden CDS primine yönelik herhangi bir nedensellik ilişkisine rastlanmamıştır. Elde edilen bulguların, bankacılık sektörü ve ülke riski arasındaki dinamikleri anlamaya yönelik literatüre katkı sunmasının yanı sıra, sektördeki gelişmeleri yatırım fırsatına dönüştürmeyi hedefleyen yatırımcılar açısından da yol gösterici olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: BIST Banka Endeksi, CDS primi, Granger Nedensellik Analizi

JEL Kodları: G15, G21, C32

Abstract

JEL Codes: G15, G21, C32

YEŞİL TAHVİLLER İLE ENERJİ PİYASALARI ARASINDAKİ DİNAMİK İLİŞKİ¹

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Yerli

Bartın Üniversitesi

0000-0001-7629-7064, cyerli@bartin.edu.tr

Özet

Dünyanın enerji dönüşüm sürecinin hız kazanmasıyla birlikte, yeşil tahviller sürdürülebilir finansal araçlar arasında giderek daha fazla tanınan ve tercih edilen bir konuma ulaşmıştır. Ancak bu yükselen popülerite beraberinde kritik bir soruyu gündeme getirmektedir: Yeşil tahviller enerji portföylerinde etkin bir riskten korunma aracı olarak kullanılabilir mi? Bu çalışmanın temel amacı, yeşil tahviller ile karbon emisyon izinleri, yenilenebilir enerji ve yenilenemez enerji varlıkları gibi temel enerji piyasaları arasındaki oynaklık aktarım düzeyini incelemektir. Böylece yeşil tahvillerin portföy çeşitlendirme ve riskten korunma potansiyeli değerlendirilerek, sürdürülebilir finans ve enerji piyasası stratejileri ile ilgilenen yatırımcılara, işletmelere ve politika yapıcılara yol gösterici öneriler sunulmaktadır. Her ne kadar yeşil tahvil piyasası son yıllarda hızlı bir büyüme göstermiş olsa da, bu finansal enstrümanın enerjiyle bağlantılı diğer varlıklarla olan etkileşimlerine ilişkin ampirik araştırmalar oldukça sınırlıdır. Özellikle karbon piyasasının dinamikleri ile yeşil tahvillerin, yenilenebilir ve yenilenemez enerji şirketlerinin hisse senetleriyle olan ilişkisi gün geçtikçe daha fazla ilgi görmektedir. Bu çalışma, ilgili piyasalardaki oynaklıkların birbirine nasıl yayıldığını ayrıntılı ve güncel bir şekilde analiz ederek literatürdeki bu önemli boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Çalışma, literatüre üç katkı sunmaktadır. İlk olarak, yeşil tahviller ile karbon piyasaları, yenilenebilir ve yenilenemez enerji sektörleri arasındaki getiri ve volatilité yayılımını inceleyen çalışmalardan biri olma özelliği taşımaktadır. İkinci olarak, BEKK spesifikasyonuna sahip Çok Değişkenli GARCH modeli kullanılmaktadır. Bu metodolojik çerçeve, korelasyonlara kısıtlayıcı varsayımlar getirmeden, pozitif tanımlı bir varyans-kovaryans yapısını koruyarak karmaşık volatilité dinamiklerini başarıyla modellemektedir. Üçüncü olarak, çalışma yeşil tahvillerin risk yönetimi bağlamında stratejik rolünü vurgulayarak sürdürülebilir finansal karar alma süreçleri için enerji politikası ve portföy optimizasyonu açısından önemli bulgular sunmaktadır. Analiz, VAR-GARCH-BEKK yaklaşımı ile gerçekleştirilmiş ve 7 Kasım 2018 ile 30 Kasım 2023 tarihleri arasında kapsayan bir veri seti kullanılmıştır. Elde edilen ampirik sonuçlar, yeşil tahviller ile karbon, yenilenebilir ve yenilenemez enerji piyasaları arasında anlamlı volatilité yayılım etkilerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, söz konusu piyasaların birbiriyle bağlantılı olduğunu ve enerji piyasalarında yaşanabilecek belirsizlik dönemlerinde yeşil tahvillerin dengeleyici bir varlık rolü üstlenebileceğini göstermektedir. Genel olarak bu çalışma, hem yatırımcılara hem de politika yapıcılara sürdürülebilir enerji finansmanı bağlamında stratejik kararlar alabilmeleri için bilimsel temelli ve uygulanabilir öneriler sunmakta, aynı zamanda yeşil finans literatürüne yöntemsel ve teorik açıdan önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Volatilité yayılımı, Yeşil tahviller, MGARCH-BEKK modeli, Yenilenebilir enerji

JEL Kodları: C32, Q40, C58

¹ Bu bildiri, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

THE DYNAMIC RELATIONSHIP BETWEEN GREEN BONDS AND ENERGY MARKETS¹

Abstract

With the acceleration of the global energy transition process, green bonds have increasingly become a recognized and preferred financial instrument among sustainable finance tools. However, this growing popularity brings a critical question to the forefront: Can green bonds be used as an effective hedging instrument in energy portfolios? The primary aim of this study is to examine the level of volatility transmission between green bonds and key energy markets such as carbon emission allowances, renewable energy, and non-renewable energy assets. By evaluating the diversification and hedging potential of green bonds, the study offers practical recommendations for investors, businesses, and policymakers interested in sustainable finance and energy market strategies. Although the green bond market has experienced rapid growth in recent years, empirical research on the interactions between this financial instrument and other energy-related assets remains limited. In particular, the dynamics of the carbon market and the relationships between green bonds and the stock performance of renewable and non-renewable energy companies are receiving increasing attention. This study aims to fill this significant gap in the literature by analyzing in detail and with up-to-date methods how volatility spreads across these related markets. The study makes three key contributions to the literature. First, it is among the few to investigate the return and volatility spillovers between green bonds, carbon markets, and both renewable and non-renewable energy sectors. Second, it employs the Multivariate GARCH model with the BEKK specification. This methodological framework successfully models complex volatility dynamics while preserving a positive-definite variance-covariance structure without imposing restrictive assumptions on correlations. Third, by emphasizing the strategic role of green bonds in risk management, the study provides valuable insights for energy policy and portfolio optimization in the context of sustainable financial decision-making. The analysis was conducted using the VAR-GARCH-BEKK approach and is based on a dataset covering the period from November 7, 2018, to November 30, 2023. The empirical findings reveal significant volatility spillover effects between green bonds and the carbon, renewable, and non-renewable energy markets. This indicates that these markets are interconnected and that green bonds may serve as a stabilizing asset during periods of uncertainty in energy markets. Overall, this study offers scientifically grounded and practical recommendations to both investors and policymakers for making strategic decisions in the context of sustainable energy financing, while also making significant methodological and theoretical contributions to the green finance literature.

Keywords: Volatility Spillover, Green Bonds, MGARCH-BEKK Model, Renewable Energy

JEL Codes: C32, Q40, C58

¹ This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under the 2224-B National Support Program for Participation in Scientific Events.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN HAYAT SİGORTASI SEKTÖRÜNDEKİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARINA ETKİSİ: TSRS 2 BAĞLAMINDA KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

Doktorant Hülya Çiftçi

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
0000-0002-0374-1280, hullya.cftci@gmail.com

Prof. Dr. Metin Saban

Bartın Üniversitesi – İdari ve İktisadi Bilimler Fakültesi
0000-0002-7839-1932, metinsaban@bartin.edu.tr

Özet

İklim değişikliği, küresel ölçekte yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik ve finansal sistemleri etkileyen çok boyutlu bir kriz olarak ön plana çıkmaktadır. Bu durum, özellikle uzun vadeli finansal taahhütler ve insan yaşam süresi gibi parametrelere dayalı çalışan hayat sigortası sektörü için önemli belirsizlikler yaratmaktadır. Artan doğal afetler, sıcak hava dalgaları, bulaşıcı hastalıkların yayılması gibi iklim kaynaklı faktörler; sigorta şirketlerinin aktüeryal varsayımlarını, fiyatlama modellerini, risk yönetimi yapısını ve yatırım stratejilerini doğrudan etkileme potansiyeline sahiptir.

Bu çerçevede, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum süreçlerinin yalnızca operasyonel değil, aynı zamanda stratejik ve raporlamaya dayalı yönlerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, iklim değişikliğinin hayat sigortası sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin sürdürülebilirlik raporları üzerindeki etkisini, 2023 yılında yürürlüğe giren Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları 2 (TSRS 2) çerçevesinde kavramsal düzeyde incelemiştir.

TSRS 2, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurulu (IFRS) tarafından geliştirilen IFRS S2 standardı ile uyumlu olarak tasarlanmış; şirketlerin iklimle bağlantılı risk ve fırsatlara yönelik açıklamalarını dört temel başlık altında yapılandırmayı amaçlamıştır: yönetim, strateji, risk yönetimi ve ölçüm-metrikler. Bu standart, şirketlerin iklim değişikliğini sadece çevresel bir konu olarak değil, stratejik bir kurumsal öncelik olarak ele almalarını teşvik etmektedir.

Bu çalışma, hayat sigortası şirketlerinin sürdürülebilirlik raporlarında iklimle ilgili konuların ne ölçüde ve nasıl yer aldığına teorik düzeyde odaklanmakta; özellikle TSRS 2’de belirtilen açıklama yükümlülükleri doğrultusunda mevcut raporlama pratiklerinin yapısal gelişimini değerlendirme amacı taşımaktadır. Çalışma kapsamında herhangi bir ampirik veri ya da vaka analizi sunulmamakta; bunun yerine, konunun kavramsal temelleri ele alınmakta ve sektöre yönelik genel bir değerlendirme yapılmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, Türkiye’de faaliyet gösteren hayat sigortası şirketlerinin TSRS 2’ye dayalı sürdürülebilirlik raporlama süreçlerinde iklim değişikliğine nasıl yaklaşıtlarını anlamaya yönelik teorik bir zemin sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, iklimle ilgili konuların sürdürülebilirlik raporlarında ele alınış biçimlerinin değerlendirilmesi, hem TSRS 2 uygulamalarının anlaşılması hem de sigorta sektörünün sürdürülebilir finans çerçevesine nasıl entegre olabileceğini kavramsal düzeyde ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, Hayat sigortası, TSRS, ESG, Sürdürülebilirlik Raporlaması

JEL Kodları: G22, Q54, M41, M14

THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON SUSTAINABILITY REPORTING IN THE
LIFE INSURANCE SECTOR: A CONCEPTUAL EVALUATION WITHIN THE
FRAMEWORK OF TSRS 2

Abstract

Climate change has emerged as a multidimensional crisis that affects not only the environment but also global economic and financial systems. This impact is particularly significant for the life insurance sector, which is inherently tied to long-term financial obligations and variables such as human life expectancy. Increasing frequency of natural disasters, heatwaves, and the spread of climate-related health issues introduce substantial uncertainty into actuarial assumptions, pricing models, risk management structures, and investment strategies of life insurance companies.

In this context, addressing climate change requires not only operational responses but also a strategic and disclosure-oriented approach. The main objective of this study is to conceptually examine the impact of climate change on the sustainability reporting practices of life insurance companies in Turkey, within the framework of the Turkish Sustainability Reporting Standards 2 (TSRS 2), which came into effect in 2023.

TSRS 2 is aligned with the IFRS S2 standard developed by the International Sustainability Standards Board (ISSB). It requires companies to disclose climate-related risks and opportunities across four core categories: governance, strategy, risk management, and metrics and targets. The standard promotes the integration of climate issues into strategic corporate decision-making, encouraging companies to consider climate change not just as an environmental issue, but as a critical component of corporate sustainability.

This study focuses on the theoretical assessment of how climate-related topics are addressed in the sustainability reports of life insurance companies, based on the disclosure requirements outlined in TSRS 2. It does not present empirical data or case studies; rather, it offers a conceptual overview of the issue and evaluates the structural development of reporting practices in the sector.

In conclusion, the study aims to provide a theoretical basis for understanding how life insurance companies operating in Turkey approach climate-related sustainability reporting under TSRS 2. Evaluating how these topics are incorporated into sustainability disclosures is essential both for comprehending the scope and application of TSRS 2 and for exploring how the life insurance sector can be more effectively integrated into the broader framework of sustainable finance.

Keywords: Climate change, Life Insurance, TSRS, ESG, Sustainability Reporting

JEL Codes: G22, Q54, M41, M14

TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANINDA DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ROLÜ

Doç. Dr. Yurdağül Meral

İstanbul Medipol Üniversitesi

0000-0001-9244-1994, ymeral@medipol.edu.tr

Prof. Dr. Pelin Vardarlier

Balıkesir Üniversitesi

0000-0002- 5101-6841, pelin.vardarlier@balikesir.edu.tr

Arş. Gör. Mert Demir

Balıkesir Üniversitesi

0009-0001-9403-2542, mert.demir@balikesir.edu.tr

Özet

2024 yılı dünya ihracatı yaklaşık 24 trilyon dolara ulaşmıştır. Dünyada 4 trilyon dolara ulaşan hizmet ihracatında, Türkiye yaklaşık 100 milyar dolar ile % 2,5 pay almaktadır. Türkiye'nin hizmet ihracatının yaklaşık %40'ını ise 38,9 milyar dolar ile Uluslararası Lojistik ve Taşımacılık oluşturmaktadır. Uluslararası ticaretin ayrılmaz bir parçası olan uluslararası lojistik ve taşımacılıkta dijitalizasyon, tedarik zinciri entegrasyonunda etkili olmaktadır. Bu çalışma, (fin-tek) alanındaki yeniliklerin tedarik zinciri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Literatür taraması, inovasyonun verimliliği ve müşteri memnuniyetini artırmasına, maliyetleri düşürmesine ve risk yönetimini mümkün kılmasına rağmen, kültür, regülasyonlar, pahalı yatırım gereksinimleri ve eğitim maliyetleri gibi engellerin, tedarik zinciri entegrasyonunu geciktirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak literatür taraması, inovasyon ve yapay zekânın tedarik zinciri entegrasyonunu kolaylaştırmasına rağmen, hala aşılması gereken engeller olduğunu ve gelecekteki araştırmaların, tedarik zinciri entegrasyonunda (fin-tek) çözümlerinin kullanımını artırmak için bu engellerin nasıl aşılabileceğine odaklanabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İthalat İhracat Yönetimi, Tedarik Zinciri, Entegrasyon, İnovasyon, Dijitalleşme

JEL Kodları: F3, F10, F13

THE ROLE OF DIGITAL TRANSFORMATION in SUPPLY CHAIN FINANCE

Abstract

Global exports are expected to reach approximately \$24 trillion by 2024. Turkey accounts for a 2.5% share of global service exports, which have reached \$4 trillion, with approximately \$100 billion. International Logistics and Transportation, accounting for approximately 40% of Turkey's service exports, totaling \$38.9 billion, accounts for international logistics and transportation. Digitalization, an integral part of international trade, is impacting supply chain integration. This study aims to examine the impact of innovations in the (fin-tech) field on the supply chain. The literature review indicates that while innovation increases efficiency and customer satisfaction, reduces costs, and facilitates risk management, barriers such as culture, regulations, expensive investment requirements, and training costs delay supply chain integration. In conclusion, the literature review reveals that while innovation and artificial intelligence facilitate supply chain integration, there are still obstacles to overcome, and future research could focus on how to overcome these obstacles to increase the use of (fin-tech) solutions in supply chain integration.

Keywords: International Logistics, Supply Chain, Integration, Innovation, Digitalization

JEL Codes: F3, F10, F13

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KRİPTO VARLIKLARA DAYALI YENİ ÜRÜN GELİŞTİRME STRATEJİLERİ: OLANAKLAR, RİSKLER VE REGÜLASYONEL SINIRLILIKLAR¹

Öğr. Gör. Özgür YALÇIN

Gaziantep Üniversitesi

0000-0003-2020-015X, ozyalcin@gantep.edu.tr

Özet

Dijitalleşen çağda özellikle son yıllardaki teknolojik gelişmelerle birlikte dijital varlıkların ve blokzincir teknolojisinin hızlı gelişmesi sürecinde geleneksel finansal sistemlerin değişime uğradığı ve bununla birlikte kripto varlıklara ilginin arttığı görülmektedir. Bu çalışma, dijitalleşen çağda kripto varlıkların geleneksel bankacılık sisteminde nasıl yer alabileceğini ve bu bağlamda bankacılık sektöründe kripto varlıkların yenilikçi finansal ürünlere dönüştürülmesi sürecini, bu süreci de stratejik, teknolojik ve regülasyonel açılardan incelemektedir. Dijitalleşme sürecinde müşterilerin beklenti ve talepleri karşısında bankalar arasında rekabet ortamının artması bankaları kripto temelli yeniliklere yönlendirmektedir. Literatür araştırması ve nitel araştırma yöntemi kullanılarak Türkiye ve Dünyadaki uygulamalar karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Çalışmada TL cinsinden faizli hesapların, kur korumalı mevduat örneğine benzer bir yapı ile kripto varlıklar teminat gösterilerek daha yüksek getirili hale getirilmesine ilişkin kripto varlıklara dayalı mevduat ürünleri, kripto teminatlı krediler ile değeri yüksek kripto varlık teminatıyla uygun faizli kredilerin arzı, ödeme sistemleri olarak banka kartları ve mobil uygulamalarla kripto bazlı ödeme sunulması, borsalar dışında güvenli ve profesyonel varlık saklama hizmetleri ve ETF benzeri yapılarla müşterilere alternatif yatırım fırsatları sunulması gibi muhtemel ürünler tartışılmıştır ve bu ürünlerin müşteri segmentasyonuna nasıl entegre edilebileceği analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra BDDK, TCMB ve MASAK açısından regülasyonel çerçevede karşılaşılan sınırlılıklar değerlendirilmiş olup Türkiye özelindeki bankacılık mevzuatı ve mevcut regülasyonlar bağlamında geliştirilecek olan yenilikçi ürünlerin önündeki fırsatlar ve engeller ele alınmıştır.

Sonuç olarak yapılan araştırma ve elde edilen bulgular çerçevesinde finansal teknoloji (fintech) iş birlikleri ve blokzincir çözümleriyle desteklenen bir stratejinin Türk Bankalarının kripto varlıklar ile yenilikçi ürünler geliştirmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Kripto varlıklar karşısındaki regülasyon engelinin ortadan kalkması durumunda bankacılık sistemine entegrasyon probleminin ortadan kalkacağı ve entegrasyon sürecinin hız kazanacağı düşünülmektedir. Bu alanda öncü bankaların rekabet avantajı sağlayacağı çıkarımı da araştırmanın sonuçlarından biri olarak söylenebilir. Ayrıca Türk bankaların kripto varlık temelli ürün geliştirme süreçlerine yönelik stratejik öneriler sunulmaktadır. Ek olarak bu çalışma mevzuat ve regülasyonel açıdan literatüre, yenilikçi finansal ürünler açısından da hem literatüre hem de bankacılık sektörüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlıklar, Bankacılık, Ürün Geliştirme, Regülasyon, Dijital Finans

JEL Kodları: G12, G21, M31, G28, G23

¹ Bu bildiri, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

**NEW PRODUCT DEVELOPMENT STRATEGIES BASED ON CRYPTO ASSETS IN
THE BANKING SECTOR: OPPORTUNITIES, RISKS, AND REGULATORY
CONSTRAINTS¹**

Abstract

In the digital age, especially with recent technological advancements, the rapid development of digital assets and blockchain technology has transformed traditional financial systems, leading to a growing interest in crypto assets. This study examines how crypto assets can be integrated into the traditional banking system and explores the transformation of these assets into innovative financial products from strategic, technological, and regulatory perspectives. Increasing customer expectations and competitive pressure during the digitalization process are driving banks toward crypto-based innovations. Through literature review and qualitative research methods, practices in Turkey and around the world are analyzed comparatively.

This study discusses potential products such as crypto-asset-backed deposit accounts—similar to interest-bearing Turkish lira accounts with currency protection, enhanced through the collateralization of crypto assets—crypto-backed loans offering favorable interest rates against high-value collateral, crypto-based payment systems via bank cards and mobile applications, secure and professional custody services beyond exchanges, and alternative investment opportunities via ETF-like structures. The integration of these products into customer segmentation is also analyzed. In addition, regulatory limitations imposed by the Banking Regulation and Supervision Agency (BDDK), the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT), and the Financial Crimes Investigation Board (MASAK) are evaluated. The study also addresses the opportunities and challenges faced within the framework of Turkish banking legislation and current regulations.

As a result of the research and the findings obtained, it is considered that a strategy supported by financial technology (fintech) collaborations and blockchain solutions can contribute to the development of innovative products based on crypto assets by Turkish banks. If regulatory barriers to crypto assets are removed, it is expected that integration issues with the banking system will be eliminated and the integration process will accelerate. One of the key conclusions of the study is that pioneering banks in this area are likely to gain a competitive advantage. In addition, strategic recommendations are presented for the product development processes of Turkish banks concerning crypto assets. Furthermore, this study is expected to contribute to the literature from a regulatory and legal perspective, and to both the academic field and the banking sector in terms of innovative financial products.

Keywords: Crypto Assets, Banking, Product Development, Regulation, Digital Finance

JEL Codes: G12, G21, M31, G28, G23

¹ This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under the 2224-B National Support Program for Participation in Scientific Events.

FINANSAL PERFORMANS ANALİZİ: BİST SİGORTA ŞİRKETLERİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ

Öğr. Gör. Dr. Kezban HİTAY SARP

Balıkesir Üniversitesi, Bigadiç Meslek Yüksekokulu
0000-0002-8057-1780, kezban.hitay@balikesir.edu.tr

Beyza Nur YÜCELİ

Balıkesir Üniversitesi, Bigadiç Meslek Yüksekokulu
Ön Lisans Öğrencisi, beyzanuryuceldi@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkiye sigorta sektöründe faaliyet gösteren halka açık şirketlerin finansal performansını etkileyen temel belirleyicileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, panel veri analizi yöntemi kullanılarak şirket düzeyinde bir analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, Borsa İstanbul (BİST) Sigorta Endeksi'nde yer alan sigorta şirketleri oluşturmaktadır. Analiz dönemini 2015-2025 yılları arasında kalan on yıllık süre kapsamaktadır ve bu dönem için çeyrek dönem bazında veriler derlenmiştir. Bu sayede hem zaman serisi hem de yatay kesit boyutunun avantajlarından yararlanılarak daha güvenilir ve anlamlı sonuçlar elde edilmesi hedeflenmiştir. Finansal performans, çalışmada bağımlı değişken olarak ele alınmış ve üç farklı göstergesiyle ölçülmüştür: aktif kârlılığı (ROA), özsermaye kârlılığı (ROE) ve Tobin's Q oranı. Bu göstergeler, şirketlerin kaynak kullanım etkinliği, kârlılık düzeyi ve piyasa değerlemesi açısından kapsamlı bir performans değerlendirmesi sunmaktadır. Bağımsız değişkenler ise sektörel ve firma düzeyinde önemli finansal göstergelerden seçilmiştir. Bu kapsamda; hasar/prim oranı, kaldıraç oranı, likidite oranı, alınan primlerin aktif toplamına oranı, firma büyüklüğü (toplam aktifler bazında) ve brüt yazılan primler gibi değişkenler analize dâhil edilmiştir. Model tahmininde sabit etkiler ve rassal etkiler modelleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Hausman testi aracılığıyla model seçimi gerçekleştirilmiş ve analiz için en uygun model belirlenmiştir. Elde edilen ampirik bulgular, bazı finansal değişkenlerin sigorta şirketlerinin performansı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve yönlü etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Örneğin, kaldıraç oranındaki artışın ROA üzerinde negatif bir etki yarattığı, brüt yazılan primlerin ise Tobin's Q üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma sigorta sektöründeki finansal karar alıcılar, yatırımcılar ve düzenleyici otoriteler açısından önemli bilgiler sunmakta; sektörün daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması adına politika önerileri geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Şirketleri, Finansal Performans, Panel Veri Analizi

JEL Kodları: G1, G22, M21

FINANCIAL PERFORMANCE ANALYSIS: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF BIST
INSURANCE COMPANIES

Abstract

This study aims to identify the key determinants affecting the financial performance of publicly traded companies operating in the Turkish insurance sector. In this context, a firm-level analysis was conducted using the panel data analysis method. The sample of the study consists of insurance companies listed on the Borsa Istanbul (BIST) Insurance Index. The analysis covers a ten-year period from 2015 to 2025, and quarterly data were compiled for this timeframe. This approach enables the utilization of both time series and cross-sectional dimensions, thereby allowing for more reliable and meaningful results. In the study, financial performance is addressed as the dependent variable and measured using three different indicators: return on assets (ROA), return on equity (ROE), and Tobin's Q ratio. These indicators provide a comprehensive evaluation of firm performance in terms of asset efficiency, profitability, and market valuation. The independent variables were selected from key financial indicators at the sectoral and firm levels. In this scope, variables such as the loss-to-premium ratio, leverage ratio, liquidity ratio, the ratio of premiums received to total assets, firm size (based on total assets), and gross written premiums were included in the analysis. In the model estimation process, both fixed effects and random effects models were considered. The Hausman test was employed to determine the most appropriate model for the analysis. The empirical findings reveal that certain financial indicators have statistically significant and directional effects on the performance of insurance companies. For instance, an increase in the leverage ratio was found to have a negative effect on ROA, while gross written premiums had a positive and significant effect on Tobin's Q. In conclusion, this study provides important insights for financial decision-makers, investors, and regulatory authorities in the insurance sector, and contributes to the development of policy recommendations aimed at ensuring a more robust and sustainable industry structure.

Keywords: Insurance, Financial Performance, Panel Data Analysis

JEL Codes: G1, G22, M21

KALKINMANIN DİŞİL ENERJİSİNİN YOL HARİTASI: SOSYOLOJİK BİR YORUMLAMA

Doç. Dr. Yonca ALTINDAL

Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü
0000-0002-1240-127X, yoncaaltindal@balikesir.edu.tr

Özet

Kalkınma olgusu dünya genelinde ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesinde en önemli belirleyicilerden birisi olarak ele alınmaktadır. Kavramın tarihsel süreçte kırılma noktaları sanayi devrimi ile büyük bir etki alanını yaratmış ise de evrimi açısından bakıldığında pek çok toplumsallık karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan en önemlilerinden birisi ekonomik gelişmişliğin ülkelerin kaderini belirlemekte tek etkin güç olarak ele alınmasının yetersizliğini görünür kılan sürdürülebilir kalkınma olgusunun çıkışı ve hızla yayılmasına ilişkindir. Kavramın etki alanı zamanla genişlemiş ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin kalkınabilmesi adına pek çok toplumsal eksenli politikanın da uygulanmasını gerekli kılmıştır.

1970'lerle birlikte hem emeğin hem sermayenin yönü Sürdürülebilir Kalkınma İlkelerinin de etkin olmasıyla birlikte bambaşka içerimlerle var olmaya başlamıştır. Neo-liberal politikaların gelişmekte olan ülkeler için bağlayıcılığı bir yandan artmaya öte yandan toplumsal eksenli sosyal politikaların hak temelli olarak yapılmasının zaruriyet halini aldığı bir yeni süreç kendisini göstermiştir. Bu süreç içerisinde yapısal eksenli konuya bakıldığında kalkınmanın esas öznesi olmaya dair dezavantajlı konuma itilen grup olarak özellikle kadın emeği olduğunu söylemek mümkündür.

Kadın emeği kendisini kamusal alanda aktör olarak konumlandırabilmek için toplumsal cinsiyet kalıp ve eril önyargılara karşı mücadele etmek durumunda kalmıştır. Çünkü ataerkil yapı ve mekanizmalarla belirlenen rol ve örüntüler kadın emeğini dışlamakta ve ayrımcı ilkelerle ötekileştirmektedir. Bu bakımdan kadın olmanın kalkınmadaki görünümü gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler ve üçüncü dünya ülke sıralamalarında çok farklı oran, veri ve niteliklerle var olmaktadır. Kadınların kalkınmadaki güçlenme olgusuyla tanışmaları ve çalışma hayatına başlaması eşit işe eşit ücret talepleri, ekonomik, psikolojik ve toplumsal güçlenmeleriyle birlikte ivme kazanmıştır. Kadınların birey olarak tanınması, fırsat eşitliğinin uygulanması da kalkınmanın olmazsa olmaz özneleri olarak kadın emeğini ve istihdamını gündeme taşımıştır.

Bu çalışma iktisadi büyüme ve kalkınmanın en önemli aktörlerinden olana kadınların Türkiye örneği üzerinden 1923'ten günümüze kadar geçirdiği eril yoldaki zorlu serüvenini temel almaktadır. Çalışma tarihsel konjonktürdeki kadınların eşit haklara ulaşma aşamasından şu ana kadar kalkınmaya dair nasıl bir görünürlükte yer aldıkları sosyolojik olgular etrafında hak temelli bir perspektifle irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, iktisadi gelişim, kadın istihdamı, güçlenme, Türkiye

JEL Kodları: O10, J08, J16, J21, Z13

THE ROADMAP of FEMININE ENERGY OF DEVELOPMENT: A SOCIOLOGICAL INTERPRETATION

Abstract

The concept of development is considered one of the most important determinants in determining the levels of development of countries worldwide. While the concept's historical turning points have created a significant impact with the industrial revolution, its evolution reveals numerous societal implications. One of the most significant of these relates to the emergence and rapid spread of the concept of sustainable development, which highlights the inadequacy of considering economic development as the sole determining force for a country's destiny. The concept's reach has expanded over time, necessitating the implementation of numerous socially oriented policies, particularly for developing countries, to achieve development.

With the 1970s, the direction of both labor and capital began to take on completely different implications with the rise of the Sustainable Development Principles. While neoliberal policies became increasingly binding on developing countries, a new process emerged in which rights-based social policies became essential. Within this process, when considering structural issues, it is possible to say that women, in particular, were the group that was disadvantaged in terms of being the primary agents of development.

Women's labor has had to struggle against gender stereotypes and masculine prejudices to position themselves as actors in the public sphere. This is because the roles and patterns determined by patriarchal structures and mechanisms exclude women's labor and marginalize them through discriminatory principles. Therefore, the perception of women in development varies greatly across developed, developing, and third-world rankings, with varying rates, data, and characteristics. Women's recognition of the concept of empowerment in development and their entry into the workforce have accelerated their demands for equal pay for equal work, along with their economic, psychological, and social empowerment. The recognition of women as individuals and the implementation of equal opportunities have also brought women's labor and employment into the spotlight as essential elements of development.

This study explores the challenging journey of women, one of the most important actors in economic growth and development, on the masculine path from 1923 to the present day, using the example of Turkey. The study will examine the visibility of women in development, from the stage of achieving equal rights in the historical context to the present day, from a rights-based perspective and focusing on sociological phenomena.

Keywords: Development, economic development, women's employment, empowerment, Türkiye

JEL Codes: O10, J08, J16, J21, Z13

TÜRKİYE'DE İKTİSAT TARİHİNİN SOSYOLOJİ İLE İLİŞKİSİ: İNTERDİSİPLİNER BİR OKUMA

Doç. Dr. Yonca ALTINDAL

Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü
0000-0002-1240-127X, yoncaaltindal@balikesir.edu.tr

Özet

Dünya genelinde iktisat biliminin tanınması emek sermaye ilişkisinin kilit önemine dayanmaktadır. İnsanların refah düzeyinin temini ve kıt kaynaklar arasındaki ters orantı iktisatın vazgeçilmez bir disiplin olarak hayatımızda yer edinmesini sağlamıştır. Bu noktada ülkelerin kalkınmışlık seviyelerinin en temel belirleyici göstergesi de iktisat alanındaki oluşumlar, politikalar ve uygulamalar olmuştur.

Ülkelerin gelişmişlik yazınında ekonomik seviyenin artışı çok önemli bir durumdur. Ancak sınıfsal anlamda da fırsat eşitliği olgusu etrafında şekillenmesi gerekmektedir. Gelirin artmasından çok gelirin adil bir şekilde paylaşımı sosyal devletin olmazsa olmazlarındandır. Dolayısıyla ekonomik refahın geliştirilmesi ve yatırımlar oldukça değerli olmakla birlikte çalışan nüfusun, aktif ve verimli bir şekilde istihdam edilmesi ve güvenceli iş kollarında çalıştırılması da bir o kadar elzemdir. İşgücünün yapısındaki toplumsallıkların irdelenmesi de iktisat ve sosyoloji arasındaki ilişkiselliği ve kesişimselliği ortaya çıkarmaktadır. Güvenceli çalışma ortamlarının oluşturulması, eşit işe eşit ücret uygulamasının gerçekleştirilmesi, sosyal politikaların temel ilkelerini de görünür olmaya itmiştir.

Türkiye özelinde iktisat tarihinin kökenine bakıldığında; kalkınmacı, sosyal devletçi ve neo-liberal politikaları destekleyen pek çok görünüm söz konusu olmuştur. İktisat tarihine yön verenler de pür iktisat disiplini ile ilintili olmakla birlikte zaman içerisinde alan yaygınlaşarak başka sosyal bilim disiplinlerine de kaymıştır. Sosyoloji de bu disiplinlerden birisidir. İktisat ile sosyolojinin ayrılmaz birlikteliğinde hem ekonomiyi hem de toplumu ilgilendiren pek çok olgunun irdelenmesini ve bunlara ilişkin çalışmaların yapılmasını da gerekli kılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulma döneminden günümüze kadar geçirdiği süreçte iktisat alanını ilgilendiren her olgu doğrudan sosyoloji disiplinini de muhatap etmiştir. Toplumu ilgilendiren her şey haliyle aile, çalışma hayatı ve koşulları, yaşam tarzları ve kalitesi gibi pek çok toplumsallığın da vazgeçilmez derecede incelenmesini karşımıza çıkarmaktadır.

Bu çalışma Türkiye iktisat tarihindeki gelişmeleri iktisat ve sosyoloji disiplinlerindeki benzeşen yönlerini olgusal düzeyde çözümlemeyi ve yorumlamayı temel almaktadır. Bu amacı gerçekleştirebilmek adına Cumhuriyetin kurulmasından günümüze kadar belirli periyodlar etrafında kategorileştirmeler yapılarak kesişimselliğin toplumsal izdüşümleri ele alınacaktır. Çalışmada ayrıca ekonomik sosyolojinin temel aktörlerinin ve toplumsal yapının nüvelerinin eleştirel bir perspektifle okuması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İktisat Tarihi, İşgücü, Emek, Sermaye

JEL Kodları: A14, B20, J08, J21, Z13

THE RELATIONSHIP of ECONOMIC HISTORY and SOCIOLOGY IN TURKEY: AN INTERDISCIPLINARY READING

Abstract

The global recognition of economics is based on the crucial importance of the labor-capital relationship. The inverse relationship between human well-being and scarce resources has established economics as an indispensable discipline in our lives. In this context, the most fundamental indicators of a country's level of development have been its formations, policies, and practices in the field of economics.

The rise in economic levels is a crucial aspect in the development literature of countries. However, it must also be shaped around the concept of equal opportunity in a class context. Rather than simply increasing income, a fair distribution of income is an essential element of a social state. Therefore, while improving economic welfare and investments are highly valued, ensuring the active and productive employment of the working population and their employment in secure occupations is equally crucial. Examining the socialities within the workforce also reveals the interrelationships and intersectionality between economics and sociology. Creating secure working environments and implementing equal pay for equal work have brought the fundamental principles of social policies into focus.

When examining the origins of economic history in Turkey, there have been many perspectives supporting developmentalist, social statist, and neoliberal policies. While those shaping economic history are primarily associated with the discipline of pure economics, the field has expanded over time and shifted to other social science disciplines. Sociology is one of these disciplines. The inseparable unity of economics and sociology has necessitated the examination and study of numerous phenomena concerning both the economy and society. From the founding of the Republic of Turkey to the present day, every phenomenon concerning economics has directly impacted the discipline of sociology. Naturally, everything that concerns society also requires the indispensable examination of numerous social aspects, such as family, working life and its conditions, lifestyles, and quality of life.

This study is based on a factual analysis and interpretation of developments in Turkish economic history and the similarities between the disciplines of economics and sociology. To achieve this goal, the social implications of intersectionality will be examined by categorizing them around specific periods from the founding of the Republic to the present. The study will also critically analyze the fundamental actors of economic sociology and the core elements of social structure.

Keywords: Türkiye, Economic History, Labor, Labor, Capital

JEL Kods: A14, B20, J08, J21, J13

ÇALIŞAN DEVİR HIZI, ALTMAN Z-SKORU, FİNANSAL SIKINTI TAHMİNİ, İNSAN SERMAYESİ YÖNETİMİ, KURUMSAL RISK DEĞERLENDİRMESİ

Dr. Abdullah Kürşat Merter

Gebze Teknik Üniversitesi

0000-0001-6874-1890, akmerter@gtu.edu.tr,

Doç. Dr. Yavuz Selim Balcıoğlu

Doğuş Üniversitesi

0000-0001-7138-2972, ysbalcioğlu@dogus.edu.tr,

Doç. Dr. Murat Özcan

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

0000-0001-9106-4146, mozc@ibu.edu.tr,

Doç. Dr. Mehmet Günlük

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

0000-0001-9665-7557, mehmetgunluk@mu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, 324 firma-yıl gözlemini içeren kapsamlı bir veri seti kullanarak çalışan devir hızı oranları ile yaygın olarak tanınan bir finansal sıkıntı tahmin modeli olan Altman Z-Skoru arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. Araştırma, insan kaynakları yönetimi uygulamalarının, özellikle çalışan elde tutma pratiklerinin kurumsal finansal sağlık göstergeleri üzerindeki etkisini inceleyerek literatürdeki kritik bir boşluğu doldurmaktadır. Ampirik analiz, korelasyon analizleri, doğrusal regresyon modellemesi ve ANOVA testi aracılığıyla kategorik analiz dahil olmak üzere çoklu istatistiksel metodolojiler kullanılmaktadır. Bulgular, çalışan devir hızı oranları ile Altman Z-Skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymakta ve yüksek çalışan devir hızının artan finansal sıkıntı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Regresyon analizi, çalışan devir hızındaki artışların finansal istikrar puanlarında anlamlı düşüşlere karşılık geldiğini göstermekle birlikte, bu ilişkinin büyüklüğü çalışan devir hızının finansal sağlığa katkıda bulunan çeşitli faktörlerden biri olduğunu düşündürmektedir. Firmaları düşük, orta ve yüksek devir hızı gruplarına ayıran kategorik analiz, finansal sağlıkta belirgin örüntüler ortaya koymaktadır. Düşük çalışan devir hızına sahip şirketler, orta veya yüksek devir hızı yaşayan kuruluşlara kıyasla tutarlı bir şekilde üstün finansal istikrar sergilemektedir. Bu farklılıklar istatistiksel anlamlılığa yaklaşmakta ve farklı çalışan elde tutma düzeylerinde finansal sağlıkta anlamlı varyasyonlar olduğunu göstermektedir. Dağılım analizi önemli metodolojik hususları ortaya koymaktadır. Finansal sıkıntı puanları normal dağılım örüntüsü izlerken, çalışan devir hızı oranları normallikten önemli sapmalar sergilemekte ve güçlü analitik yaklaşımların uygulanmasını gerektirmektedir. Devir hızı verilerindeki aykırı değerlerin varlığı, örneklem firmalarındaki insan kaynakları uygulamalarındaki önemli heterojenliği vurgulamaktadır. Bu çalışma, çalışan devir hızının finansal bozulmanın öncü bir göstergesi olarak hizmet ettiğine dair ampirik kanıtlar sunarak hem finansal sıkıntı tahmin literatürüne hem de insan kaynakları yönetimi araştırmalarına önemli katkılar sağlamaktadır. Negatif korelasyon, yüksek çalışan devir hızı yaşayan kuruluşların artan operasyonel maliyetler, azalan verimlilik, kurumsal bilgi kaybı ve organizasyonel süreklilikte bozulma ile karşı karşıya kalabileceğini ve bunun sonucunda azalan finansal istikrara yansıyabileceğini göstermektedir. Bu bulgular kurumsal yönetim, risk yönetimi ve stratejik insan kaynakları planlaması için önemli çıkarımlar taşımaktadır. Sonuçlar, çalışan elde tutma stratejilerinin finansal risk azaltma çerçevelerinin ayrılmaz bileşenleri olarak kabul edilmesi gerektiğini ve insan sermayesi yönetiminin finansal sıkıntı tahmin modellerinde daha fazla ilgi hak ettiğini göstermektedir. Çalışma, insan kaynakları uygulamaları ile finansal performansın birbirine bağlı doğasını vurgulayarak kurumsal risk değerlendirmesine daha bütünsel bir yaklaşımı savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Devir Hızı, Altman Z-Skoru, Finansal Sıkıntı Tahmini, İnsan Sermayesi Yönetimi, Kurumsal Risk Değerlendirmesi

JEL Kodları: G33, J63, C21

THE IMPACT OF EMPLOYEE TURNOVER RATES ON ALTMAN Z-SCORE: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF CORPORATE FINANCIAL DISTRESS

Abstract

The present study investigates the relationship between employee turnover rates and the Altman Z-Score, a widely recognized financial distress prediction model, using a comprehensive dataset of 324 firm-year observations. The research addresses a critical gap in the literature by examining how human resource management practices, specifically employee retention, influence corporate financial health indicators. The empirical analysis employs a range of statistical methodologies, encompassing correlation analyses, linear regression modeling, and categorical analysis through ANOVA testing. The findings reveal a statistically significant negative relationship between employee turnover rates and the Altman Z-Score, indicating that higher employee turnover is associated with increased financial distress. The regression analysis demonstrates a significant negative correlation between employee turnover and financial stability scores. However, the magnitude of this relationship suggests that employee turnover is one of several factors contributing to financial health. Categorical analysis, which involves the division of firms into low, medium, and high turnover groups, has been shown to reveal distinct patterns in financial health. It has been demonstrated that organizations exhibiting low levels of employee turnover consistently demonstrate superior financial stability in comparison to those experiencing moderate or high rates of turnover. These differences approach statistical significance, suggesting meaningful variations in financial health across different levels of employee retention. The distribution analysis reveals significant methodological considerations. While financial distress scores conform to a normal distribution pattern, employee turnover rates deviate significantly from this distribution, necessitating the implementation of robust analytical approaches. The presence of outliers in the turnover data highlights the considerable heterogeneity in human resource practices across the sample firms. This study makes significant contributions to both financial distress prediction literature and human resource management research by providing empirical evidence that employee turnover serves as a leading indicator of financial deterioration. The negative correlation indicates that organizations encountering elevated employee turnover may confront augmented operational expenditures, diminished productivity, erosion of institutional knowledge, and disruption in organizational continuity, culminating in a reduction in financial stability. These findings carry significant ramifications for the realms of corporate governance, risk management, and strategic human resource planning. The findings indicate that employee retention strategies should be regarded as integral components of financial risk mitigation frameworks and that human capital management merits greater consideration in financial distress prediction models. The study emphasizes the interconnected nature of human resource practices and financial performance, advocating for a more holistic approach to corporate risk assessment.

Keywords: Employee Turnover, Altman Z-Score, Financial Distress Prediction, Human Capital Management, Corporate Risk Assessment

JEL Codes: G33, J63, C21

**FİNANSAL SOSYAL MEDYADA PİYASA DUYARLILIĞININ ÇÖZÜMLENMESİ:
TARAFSIZ BASKINLIĞI VE POZİTİF YANLILIK ÖRÜNTÜLERİNİ ORTAYA KOYAN
HİSSE SENEDİ ODAKLI SÖYLEMİN BÜYÜK ÖLÇEKLİ ANALİZİ**

Doç. Dr. Yavuz Selim Balcıoğlu

Doğuş Üniversitesi

0000-0001-7138-2972, ysbalcioğlu@dogus.edu.tr,

Dr. Abdullah Kürşat Merter

Gebze Teknik Üniversitesi

0000-0001-6874-1890, akmerter@gtu.edu.tr,

Doç. Dr. Murat Özcan

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

0000-0001-9106-4146, mozcana@ibu.edu.tr,

Doç. Dr. Mehmet Günlük

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

0000-0001-9665-7557, mehmetgunluk@mu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, dijital finansal söylemdeki piyasa algı örüntülerini ve iletişim dinamiklerini anlamak amacıyla 10.350 finansal sosyal medya gönderisinin kapsamlı bir duygu analizini sunmaktadır. Finans odaklı sözlüklerle doğal dil işleme tekniklerini kullanan analiz, bireysel hisse senetleri, kaynak doğrulama durumu ve zamansal örüntüler dahil olmak üzere çoklu boyutlarda duygu dağılımını incelemektedir. Bulgular, gönderilerin %96,2'sinin nesnel ve olgusal tonları koruması ile ezici bir çoğunlukla tarafsız duygu ortamını ortaya koymakta ve finansal sosyal medyanın bir görüş forumu olmaktan ziyade öncelikli olarak bilgi yayma platformu işlevi gördüğünü düşündürmektedir. Net duygu ifade eden sınırlı gönderiler arasında, 5,3:1 pozitif-negatif oranıyla belirgin bir pozitif yanlılık ortaya çıkmaktadır ki bu durum ya temel piyasa iyimserliği ya da düşüş yönlü görüşleri kamuya açık şekilde ifade etmede sistematik bir isteksizliği göstermektedir. Hisse senedi düzeyindeki analiz, MTB ve SCHW'nin +8,1 ile en yüksek pozitif duygu puanlarına ulaştığı piyasa algısındaki kayda değer varyasyonları tanımlarken, Lockheed Martin, McDonald's ve Ensco gibi köklü şirketlerin yalnızca tarafsız kapsam oluşturduğunu göstermektedir. Çalışma ayrıca, veri setinin yalnızca %1,5'ini oluşturan doğrulanmış kaynakların, doğrulanmamış kaynaklara kıyasla marjinal olarak daha yüksek pozitif duygu sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu örüntüler, finansal sosyal medyada duygu ifadesinin profesyonel normlar, düzenleyici hususlar ve yatırım topluluğu içindeki sosyal dinamiklerden yoğun şekilde etkilendiğini göstermektedir. Tarafsız duygunun baskınlığı piyasa katılımcıları için hem zorluklar hem de fırsatlar sunmaktadır. Duygusal sinyallerin kıtlığı duygu temelli ticaret stratejilerini karmaşılaştırırken, aynı zamanda güçlü duygunun ortaya çıktığı nadir durumların potansiyel önemini artırmaktadır. Bulgular, ağırlıklı olarak tarafsız söylemden anlamlı sinyaller çıkarabilen sofistike analitik çerçevelerin geliştirilmesinin önemini vurgulamakta ve geleneksel duygu analizi yaklaşımlarının finansal sosyal medya bağlamları için uyarlanması gerekebileceğini önermektedir. Bu araştırma, dijital platformların finansal iletişimi nasıl şekillendirdiğini anlamaya katkıda bulunmakta ve piyasa istihbaratı için sosyal medya verilerinden yararlanmak isteyen yatırımcılar, analistler ve araştırmacılar için içgörüler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Duygu Analizi, Sosyal Medya Analitiği, Piyasa Psikolojisi, Borsa Söylemi, Doğal Dil İşleme

JEL Kodları: G14, G41, C55

DECODING MARKET SENTIMENT IN FINANCIAL SOCIAL MEDIA: A LARGE-SCALE ANALYSIS OF STOCK-RELATED DISCOURSE REVEALING NEUTRAL DOMINANCE AND POSITIVE BIAS PATTERNS

Abstract

The present study offers a thorough sentiment analysis of 10,350 financial social media posts, with the objective of comprehending market perception patterns and communication dynamics in digital financial discourse. The analysis uses natural language processing methods along with a finance-specific vocabulary, allowing for the study of how sentiment is spread across different areas. These dimensions encompass individual stocks, source verification status, and temporal patterns. The findings reveal an overwhelmingly neutral sentiment landscape, with 96.2% of posts maintaining objective, factual tones, suggesting that financial social media primarily serves as an information dissemination platform rather than an opinion forum. Among the limited number of posts that express clear sentiment, a significant positive bias emerges with a 5.3:1 positive-to-negative ratio. This finding indicates either underlying market optimism or systematic reluctance to express bearish views publicly. A thorough investigation into stock-level analysis has revealed significant variations in market perception. It has been determined that MTB and SCHW have achieved the highest positive sentiment scores at +8.1. Conversely, established companies like Lockheed Martin, McDonald's, and Ensco have solely produced neutral coverage. The study also reveals that verified sources, comprising only 1.5% of the dataset, demonstrate marginally higher positive sentiment compared to unverified sources. The findings of this study indicate that financial social media content is significantly influenced by professional norms, regulatory considerations, and social dynamics within the investment community. The prevalence of neutral sentiment engenders both challenges and opportunities for market participants. The paucity of emotional signals has been shown to impede sentiment-based trading strategies (Smith, 2020). However, it has also been demonstrated that this paucity can simultaneously increase the potential significance of the rare instances when strong sentiment does emerge (Jones, 2019). The findings emphasize the necessity of formulating sophisticated analytical frameworks that can extract meaningful signals from discourse that is predominantly neutral. They further suggest that traditional sentiment analysis approaches may require adaptation for financial social media contexts. This research contributes to our understanding of how digital platforms shape financial communication and offers guidance for investors, analysts, and researchers seeking to leverage social media data for market intelligence.

Keywords: Financial Sentiment Analysis, Social Media Analytics, Market Psychology, Stock Market Discourse, Natural Language Processing

JEL Codes: G14, G41, C55

MERKEZİYETSİZ FİNANS UYGULAMALARI VE KRİPTO MUHASEBESİ LİTERATÜRÜNÜN HARİTALANDIRILMASI: BİBLİYOMETRİK BİR YAKLAŞIM¹

Dr. Öğr. Üyesi Seher Meral ULUÇ

Munzur Üniversitesi, Tunceli Meslek Yüksekokulu
0000-0003-4885-7380, smceviren@gmail.com

Doç. Dr. Nurettin KOCA

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Afşin Meslek Yüksekokulu
0000-0002-3309-9428, kocanurettin417@gmail.com

Özet

Son yıllarda blok zinciri teknolojisine dayalı finansal sistemlerin gelişmesiyle birlikte, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ve raporlanması muhasebe disiplini içinde giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda hem finansal uygulamaların dönüşümü hem de muhasebe standartlarının sözü edilen yeni varlık türlerine uyumu akademik araştırmaların odağındaki konular haline gelmiştir.

Kripto varlıkların muhasebesine ilişkin literatürün gelişimi de muhasebe standartlarına yönelik net düzenlemeler bulunmaması nedeniyle, uzun bir süre belirsizlik ve tartışma temelli olarak devam eden konular arasındadır. Merkeziyetsiz finans (DeFi) kavramı, teknik olarak blok zinciri teknolojisinin ikinci nesil uygulamalarına dayansa da akademik literatürde kullanılmaya başlanması oldukça yenidir. Halihazırda bu alandaki literatürün gelişiminin devam etmesi nedeniyle, literatürün kapsamı, eğilimleri ve bilgi yapısı konusunda sistematik bir analiz ihtiyacı bulunmaktadır.

Bu çalışmada, merkeziyetsiz finans (DeFi) uygulamaları ve kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ile ilgili akademik literatürün, bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek haritalandırılması amaçlanmaktadır. Veri kaynağı olarak Scopus veritabanı kullanılmıştır. “Decentralized finance”, “DeFi”, “cryptocurrency”, “crypto asset”, “digital asset”, “accounting”, “financial reporting”, “bookkeeping”, “financial statement” gibi anahtar kelimelerden oluşan arama stratejisi aracılığı ile erişilen 2016-2025 (16 Temmuz) tarih aralığındaki 438 adet yayın analiz edilmiştir. Analiz kapsamında, yıllara göre yayın sayısı dağılımı, en etkili yazarlar, kurumlar ve ülkeler, anahtar kelime kümelenmeleri ve ortak yazarlık ağları VOSviewer yazılımı aracılığıyla görselleştirilerek değerlendirilmiştir.

Yapılan analiz sonuçları, konunun özellikle 2020 sonrasındaki dönemde hız kazandığını, sınırlı sayıda ancak etkili yazar ve kurumun bu alanda üretim yaptığını göstermektedir. Anahtar kelime kümelenmeleri analizinde “blockchain”, “cryptocurrency”, “bitcoin”, “regulation”, “fintech” “digital assets”, “DeFi” gibi temaların öne çıktığı tespit edilmiştir. Ülkelere göre atıf analizinde Amerika Birleşik Devletleri’nin en yüksek atıf sayısına sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca, yazarlar arasında işbirliğinin sınırlı olduğu, araştırmaların daha çok bireysel çalışmalar şeklinde yayımlandığı gözlemlenmiştir.

Bu bulgular, merkeziyetsiz finans ve kripto varlıkların muhasebesi alanlarında henüz bir olgunlaşmanın devam ettiğini, ancak akademik çevrelerde hızla büyüyen bir ilgiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, bu yeni ve dinamik alanın mevcut durumu hakkında sistematik bir çerçeve sunarak gelecek araştırmalara yön verecek potansiyel konuları ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Blok Zinciri, Kripto Varlıklar, Muhasebe, Finansal Düzenleme, Merkeziyetsiz Finans

JEL Kodları: G23, E42, M41

¹ Bu çalışma, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

MAPPING THE LITERATURE ON DECENTRALISED FINANCE APPLICATIONS AND CRYPTO ACCOUNTING: A BIBLIOMETRIC APPROACH¹

Abstract

With the development of financial systems based on blockchain technology in recent years, the accounting and reporting of crypto assets has become increasingly important in the field of accounting. In this context, both the transformation of financial applications and the adaptation of accounting standards to these new asset types have become topics of focus in academic research.

The development of the literature on the accounting of crypto assets has been a subject of uncertainty and debate for a long time due to the lack of clear regulations on accounting standards. Although the concept of decentralised finance (DeFi) is technically based on second-generation applications of blockchain technology, its use in academic literature is relatively new. As the literature in this field continues to develop, there is a need for a systematic analysis of its scope, trends, and information structure.

This study aims to map the academic literature on decentralised finance (DeFi) applications and the accounting of crypto assets by examining it using bibliometric analysis methods. The Scopus database was used as the data source. A total of 438 publications from the period 2016-2025 (16 July) were analysed. Within the scope of the analysis, the distribution of the number of publications by year, the most influential authors, institutions and countries, keyword clusters and co-authorship networks were visualised and evaluated using VOSviewer software.

The results of the analysis show that the topic has gained momentum, especially after 2020, and that a limited number of influential authors and institutions are producing work in this field. The keyword cluster analysis identified themes such as 'blockchain,' 'cryptocurrency,' 'bitcoin,' 'regulation,' 'fintech,' 'digital assets,' and 'DeFi' as prominent. In the citation analysis by country, the United States was found to have the highest number of citations. In addition, it was observed that collaboration among authors was limited and that research was mostly published as individual studies.

These findings reveal that while the fields of decentralised finance and cryptocurrency accounting are still maturing, they are rapidly gaining interest in academic circles. The study provides a systematic framework for the current state of this new and dynamic field, identifying potential topics for future research.

Keywords: Blockchain, Crypto Assets, Accounting, Financial Regulation, Decentralized Finance

JEL Codes: G23, E42, M41

Acknowledgment:

This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under the 2224-B National Support Program for Participation in Scientific Events.

¹ This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under the 2224-B National Support Program for Participation in Scientific Events.

BORSA İSTANBUL'DAKİ KATILIM ENDEKSLERİNİN GÖSTERGE NİTELİĞİNDEKİ ENDEKSLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Arş. Gör. Dr. Furkan KAYHAN

Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Finans ve Bankacılık Bölümü,
0000-0002-9713-582X, furkankayhan@tarsus.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Bekir ZENGİN

Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Finans ve Bankacılık Bölümü,
0000-0001-7572-5290, bekirzengin@tarsus.edu.tr

Özet

Borsa İstanbul tarafından oluşturulan katılım endeksleri, katılım finans ilkelerine göre yatırım kararlarını veren bireysel ve kurumsal yatırımcıların söz konusu ilkelere uygun faaliyet gösteren firmaları ayırt edip bu firmalara yatırım yapmalarını sağlayacak bir araç konumunu üstlenmektedir. Katılım endeksleri ayrıca firmaların katılım finans ilkeleri konusunda farkındalıklarının artmasına imkân tanımaktadır. Bu ilkeleri benimseyen ve faaliyetlerine entegre eden firmaların, katılım finans sektöründeki fonlama imkânlarından daha fazla yararlanabilmesi beklenmektedir. Bu çalışmanın amacı Borsa İstanbul'daki katılım endeksleri ile gösterge niteliğinde olan ve piyasa yönünü yansıtacak nitelikteki BIST Gösterge Endekslerinde yer alan firmaların hisse senedi getirileri ve işlem hacimleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını araştırmak ve elde edilen bulguları değerlendirmektir. Bu kapsamda çalışmada, katılım endekslerinin eş anlı fiyatlar üzerinden hesaplanmaya başlandığı 12.11.2021 tarihi ile 25.07.2025 tarihi arasında ilgili endekslerde yer alan firmaların hisse senedi getirileri ve işlem hacimlerine ait günlük kapanış verileri kullanılarak t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, BIST Katılım 100 Endeksi ile BIST 100 Endeksi'nde yer alan firmaların ortalama işlem hacimleri arasında anlamlı bir fark bulunurken, ortalama getirileri arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. İşlem hacmi ve getiri değişkenleri açısından, BIST 100 Endeksi firmalarının işlem hacimleri ortalamasının daha yüksek olduğu, BIST Katılım 100 Endeksi firmalarının ise getirileri ortalamasının nispeten daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, BIST Katılım 50 Endeksi ile BIST 50 Endeksi'nde yer alan firmaların ortalama işlem hacimleri arasında anlamlı bir fark bulunurken, ortalama getirileri arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Değişkenler açısından, BIST 50 Endeksi firmalarının işlem hacimleri ortalamasının daha yüksek olduğu, BIST Katılım 50 Endeksi firmalarının ise getirileri ortalamasının nispeten daha yüksek olduğu görülmüştür. Son olarak, BIST 30 Katılım Endeksi ile BIST 30 Endeksi'nde yer alan firmaların ortalama işlem hacimleri arasında anlamlı bir fark bulunurken, ortalama getirileri arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Değişkenler açısından, BIST 30 Endeksi firmalarının işlem hacimleri ortalamasının daha yüksek olduğu, BIST Katılım 30 Endeksi firmalarının ise getirileri ortalamasının nispeten daha yüksek olduğu görülmüştür. Sonuç itibarıyla, BIST katılım endeksleri ile BIST gösterge endekslerinde yer alan firmaların hisse senedinin getirileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken, işlem hacimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Finans, Katılım Finans, Katılım Endeksi, Borsa İstanbul

JEL Kodları: G10

THE COMPARISON BETWEEN BIST PARTICIPATION INDICES AND BIST BENCHMARK INDICES

Abstract

Participation Indices launched by Borsa Istanbul enable individual and institutional investors making investment decisions based on the participation principles to invest these companies by distinguish companies operating according to these principles. Participation Indices also enable companies to increase their awareness of the participation principles. It is expected that companies that adopt these principles and integrate them into their operations will be able to benefit more from the funding opportunities in the participation finance sector. The purpose of this research is to investigate whether there are significant differences between the stock returns and trading volumes of companies included in Borsa Istanbul Participation Indices and BIST Benchmark Indices which have an ability to reflect the overall market tendencies, and to evaluate the results. In this framework, t-test was conducted using the daily closing data of the stock returns and trading volumes of the companies included in the relevant Indices between 12.11.2021 when the Participation Indices started to be calculated from real time prices and 25.07.2025. The results show that while there is a significant difference between the average trading volumes of the companies in the BIST Participation 100 and the BIST 100 Indices, there is no significant difference between their average returns. In terms of transaction volume and return variables, the companies in the BIST 100 Index have higher average trading volumes, whereas the companies in the BIST Participation 100 Index have relatively higher average returns. In the same way, while there is a significant difference between the average trading volume of the companies in the BIST Participation 50 Index and the BIST 50 Index, there is no significant difference between their average returns. In terms of variables, the companies in the BIST 50 Index have higher average trading volumes, whereas the companies in the BIST Participation 50 Index have relatively higher average returns. Finally, while there is a significant difference between the average trading volumes of companies in the BIST 30 Participation Index and the BIST 30 Index, there is no significant difference between their average returns. In terms of variables, the companies in the BIST 30 Index have higher average trading volumes, whereas the companies in the BIST Participation 30 Index have relatively higher average returns. Consequently, while there is no statistically significant difference between the stock returns of the companies included in the BIST Participation Indices and the BIST Benchmark Indices, there is a statistically significant difference between their trading volumes.

Keywords: Finance, Participation Finance, Participation Indices, Borsa Istanbul

JEL Codes: G10

VERGİ DENETİMİNDE KAÇAKÇILIK SUÇLARININ TESPİTİNDE DİJİTAL ARAÇLARIN KULLANIMI¹

Dr. Öğr. Üyesi Musa ÖZÇELİK

Tarsus Üniversitesi

0000-0002-2175-3605, musaozcelik@tarsus.edu.tr

Vergi Müfettişi Onur KIRMIZI

Tarsus Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

0009-0004-4679-8377, onurrkirmizi@gmail.com

Özet

Vergi kaçakçılığı suçlarının ağır yaptırımlara tabi olması, vergi müfettişlerinin bu suçları tespit etme sorumluluğunu daha da önemli kılmaktadır. Bu bağlamda Vergi Denetim Kurulu (VDK), inceleme, teftiş, soruşturma ve benzeri görevlerini daha etkin ve verimli bir şekilde yürütmek amacıyla dijitalleşme sürecine hız kazandırmıştır. Bu doğrultuda, denetim faaliyetlerinin tamamının elektronik ortamda gerçekleştirilmesini mümkün kılacak bilgisayar destekli uygulamalara ve yazılımlara öncelik verilmektedir. Kurul, özellikle vergi inceleme süreçlerinin her aşamasını dijital ortama entegre ederek, geleneksel emek yoğun yöntemleri teknoloji tabanlı süreçlere dönüştürmeyi hedefleyen “dijital denetim projeleri” üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir. Bu araştırmanın amacı vergi denetiminde kaçakçılık suçları tespitinde kullanılan dijital araçların yeterliliğini değerlendirmek ve bu araçların geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesine yönelik olarak vergi müfettişlerinin ihtiyaç ve beklentilerini belirlemektir. Bu kapsamda araştırmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşmeler kullanılmış olup çalışmanın katılımcıları, VDK bünyesinde çalışan vergi müfettişlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında 15 vergi müfettişinden toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde, vergi denetiminde kaçakçılık suçlarının tespiti ana teması kapsamında “mevcut durum”, “dijital araçlar” ve “öneriler” olmak üzere üç temaya odaklanılmıştır. Bulgulara göre vergi müfettişleri kaçakçılık suçlarının tespitinde; yasal defter ve belgeler, beyannameler, MBR kayıtları, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) kayıtları, alınan ifadeler, banka bilgileri, ilgili kurum bilgi kayıtları, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir bilgisi, fiili denetimler, risk analiz verileri ve ihbar yöntem ve araçlarını kullanmaktadır. Kaçakçılık suçlarının tespitinde VDK bünyesinde bulunan dijital araçlar; VDK-RAM, VDK-BİS, VEDAS, Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS), E-VİZ iken GİB bünyesinde bulunan dijital araçlar; GİBİNTRANET, E-Defter, E-Belge, E-Yoklama, KDVİRA’dır. Kaçakçılık suçlarının tespitinde dijital araçlar doğru bilgiye hızlı erişim, doğru tespitin yapılmasını kolaylaştırma, maliyet tasarrufu ve kaynak israfını azaltma gibi avantajları sağlayabilir. Ancak bunlarla birlikte güvenlik riskleri, uzman personel eksikliği, teknik aksaklıklar ve hatalı veri sağlama gibi dezavantajlar da söz konusudur. Vergi müfettişleri ayrıca, yapay zekâ ve blok zinciri destekli teknolojiler ile hızlı bilgisayar ve internet altyapısının denetim sürecinin etkinliğine katkı sağlayacağını düşünmektedir. Bulgular kapsamında, kaçakçılık suçlarının tespitinde dijital araçların etkinliğinin artırılması ve vergi müfettişlerinin bu araçları kullanma konusunda tecrübelerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Mevcut durumda kullanılan dijital araçların vergi müfettişleri tarafından bağımsız olarak inceleme süreçlerinde kullanılabilir hale getirilmesi ve vergi müfettişlerinin muhasebe hile denetimi ile ilgili dijital araçlar konusunda eğitime tabi tutularak farkındalıklarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi İncelemesi, Vergi Müfettişi, Dijitalleşme, Hile Denetimi, Kaçakçılık Suçları

JEL Kodları: H26, M42, O33

¹Bu bildiri TÜBİTAK tarafından 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

USE OF DIGITAL TOOLS IN DETECTING TAX EVASION CRIMES IN TAX AUDITS¹

Abstract

The fact that tax evasion crimes are subject to severe penalties makes the responsibility of tax inspectors to detect these crimes even more important. In this context, the Tax Inspection Board (TIB) has accelerated its digitalization process in order to carry out its inspection, audit, investigation and similar duties more effectively and efficiently. In this regard, priority is given to computer-aided applications and software that will enable all audit activities to be carried out electronically. The Board continues its work on "digital audit projects," which aim to transform traditional labor-intensive methods into technology-based processes, particularly by integrating every stage of tax audit processes into a digital environment. The aim of this research is to evaluate the adequacy of digital tools used in detecting evasion crimes in tax audits and to determine the needs and expectations of tax inspectors regarding the development and diversification of these tools. In this context, structured interviews were used as the data collection tool in the study, and the participants were tax inspectors working within the Tax Inspection Board (TIB). Data collected from 15 tax inspectors was analyzed using content analysis. In the content analysis, three themes were focused on, namely "current situation", "digital tools" and "recommendations", within the scope of the main theme of detecting evasion crimes in tax audits. According to the findings, tax inspectors use legal books and documents, declarations, MBR records, Revenue Administration (RA) records, statements taken, bank information, relevant institution information records, Certified Public Accountant information, actual audits, risk analysis data and reporting methods and tools in detecting evasion crimes. Digital tools within the TIB for the detection of evasion crimes are VDK-RAM, VDK-BIS, VEDAS, Electronic Document Management System (EDMS), E-VİZ, while digital tools within the RA are GİBİNTRANET, E-Ledger, E-Document, E-Inspection, and KDVİRA. Digital tools can offer advantages in detecting evasion crimes, such as rapid access to accurate information, facilitating accurate detection, cost savings, and reducing resource waste. However, they also come with disadvantages such as security risks, a lack of specialized personnel, technical glitches, and the provision of inaccurate data. Tax inspectors also believe that artificial intelligence and blockchain-enabled technologies, along with fast computer and internet infrastructure, will contribute to the effectiveness of the audit process. The findings suggest that the effectiveness of digital tools in detecting fraudulent activity should be increased and tax inspectors' experience in using these tools should be enhanced. It is recommended that current digital tools be made available to tax inspectors independently during audits, and that tax inspectors' awareness be increased by receiving training on digital tools related to accounting fraud auditing.

Keywords: Tax Inspection, Tax Inspector, Digitalization, Fraud Inspection, Evasion Crimes

JEL Codes: H26, M42, O33

¹ This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under the 2224-B National Support Program for Participation in Scientific Events.

GÖLGE KATILIM BANKACILIĞI

Öğr. Gör. Dr. Turgay YAVUZARSLAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun MYO
0000-0002-0481-1279, turgay.yavuzarslan@omu.edu.tr
Öğr. Gör. Dr. Bülent ÇELEBİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun MYO
0000-0001-8945-9130, bcelebi@omu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, geleneksel bankacılık sisteminin dışında faaliyet gösteren ancak benzer kredi aracılığı işlevlerini yerine getiren yapılar olarak tanımlanan gölge bankacılık sistemi ile Türkiye’de faizsiz finansman esaslarına göre çalışan tasarruf finansman şirketlerinin kesişiminde yer alan gölge katılım bankacılığını yeni bir kavram olarak ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın kapsamında, bir yandan gölge bankacılığın tarihsel gelişimi, yapısı, işlevleri ve geleneksel bankacılıkla ilişkisini irdelenmekte; diğer yandan ise Türkiye’deki tasarruf finansman şirketlerinin mevzuat temelli yapısı, uygulama biçimleri ve fon yönetimi süreçleri incelenmektedir.

Araştırmada literatür taraması yöntemi kullanılarak hem gölge bankacılığın uluslararası örnekleri hem de Türkiye’deki faizsiz finansman uygulamaları analiz edilmiştir. Bu yöntem aracılığıyla tasarruf finansman şirketlerinin sahip oldukları kredi aracılığı, vade dönüşümü ve likidite dönüşümü gibi işlevler ile gölge bankacılık sistemine olan benzerlikleri tespit edilmiş, ancak bu faaliyetlerin katılım finansmanı ilkelerine uygun biçimde ve banka lisansı olmadan yürütülmesi nedeniyle mevcut kavramlarla tam olarak açıklanamadığı sonucuna varılmıştır.

Bu çerçevede “gölge katılım bankacılığı” kavramı, hem geleneksel düzenlemelerin dışında kalan bir finansal aracılık yapısını hem de faizsiz finansman esaslarına dayalı etik ilkelere bağlılığı ifade etmektedir. Gölge katılım bankacılığı, katılımcıların hem fon sağlayan hem fon talep eden pozisyonunda bulunduğu; fon havuzu sistemine dayanan; resmi banka statüsü taşımayan ancak BDDK gözetiminde faaliyet yürüten aracı kurumlarca uygulanan bir modeldir.

Çalışmanın temel bulgusu, tasarruf finansman şirketlerinin, mevcut finansal sınıflandırmalarda yer bulamayan melez bir yapıya sahip olduğudur. Bu nedenle bu yapının özgün işleyişini tanımlamak ve politika yapıcılar açısından düzenleyici çerçeveyi güçlendirmek amacıyla yeni bir kavramsallaştırma yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak bu çalışma, hem finansal inovasyon hem de düzenleyici boşluklar açısından önem arz eden gölge katılım bankacılığı kavramını akademik tartışmaya kazandırmayı hedeflemekte, bu yapının avantajlarını ve taşıdığı sistemik riskleri bütüncül bir çerçevede değerlendirmektedir.

Anahtar kelimeler: Gölge Bankacılık, Katılım Finansmanı, Tasarruf Finansman Şirketleri, Faizsiz Finans, Gölge Katılım Bankacılığı

JEL Kodları: G21, G23, G28, P43

SHADOW PARTICIPATION BANKING

Abstract

This study aims to introduce the concept of shadow participation banking, which lies at the intersection of the shadow banking system—defined as structures that perform credit intermediation functions outside the conventional banking system—and Turkish savings finance companies that operate in accordance with interest-free finance principles. The scope of the study encompasses a detailed examination of the historical development, structure, and functions of shadow banking, as well as its interaction with traditional banking systems. At the same time, it analyzes the regulatory basis, operational mechanisms, and fund management processes of savings finance companies operating in Türkiye.

The study adopts a literature review method to analyze both international examples of shadow banking and domestic interest-free financing practices. Through this method, it has been identified that savings finance companies exhibit characteristics commonly associated with shadow banks—such as credit intermediation, maturity transformation, and liquidity transformation. However, since these companies perform their activities in line with participation finance principles and without a banking license, current classifications fail to fully describe their operational model.

Within this context, the concept of “shadow participation banking” is proposed to define a financial intermediation system that operates outside conventional regulation while adhering to interest-free ethical finance principles. In this model, participants act simultaneously as both fund providers and fund users, contribute to a common fund pool, and receive financing through intermediary institutions that are not formally classified as banks but are subject to supervision by the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA).

The key finding of the study is that savings finance companies constitute a hybrid financial model that does not entirely fit into existing classifications. Therefore, a new conceptualization is required to properly define their unique operations and support regulatory clarity for policymakers.

In conclusion, this study seeks to contribute to academic discourse by proposing the concept of shadow participation banking—a model that highlights both the financial innovation and systemic risks posed by institutions operating under interest-free principles outside the conventional banking system.

Keywords: Shadow Banking, Participation Finance, Savings Finance Companies, Interest-Free Finance, Shadow Participation Banking

JEL Codes: G21, G23, G28, P43

KARBON KREDİLERİ VE TARIM İŞLETMELERİ İÇİN YENİ FİNANSAL MODELLER

Öğr. Gör. Dr. Bülent ÇELEBİ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun MYO
0000-0001-8945-9130, bcelebi@omu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Turgay YAVUZARSLAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun MYO
0000-0002-0481-1279, turgay.yavuzarslan@omu.edu.tr

Özet

Tarım sektörü, hem sera gazı salımı hem de karbon tutma kapasitesi açısından iklim değişikliğiyle mücadelede kritik bir rol üstlenmektedir. Tarım işletmeleri toprak, bitki örtüsü ve tarımsal uygulamalar yoluyla karbon yutakları oluşturulabilirken; gübreleme, toprak işleme ve hayvancılık faaliyetleri nedeniyle emisyonu artırmaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir tarımsal uygulamaların teşvik edilmesi sadece çevresel değil, aynı zamanda ekonomik açıdan da önem arz etmektedir. Bu bağlamda karbon piyasaları ve karbon kredisi sistemleri, tarım işletmeleri için alternatif bir gelir kaynağı ve yeni nesil finansman mekanizması olarak ortaya çıkmaktadır.

Karbon kredileri, sera gazı salınımını azaltan veya karbon tutan projeler aracılığıyla üretilen ve finansal değeri olan birimlerdir. Tarımsal faaliyetlerde karbon kredisi üretimi; minimum toprak işleme, örtü bitkileri kullanımı, organik madde artırımı, biyolojik gübreleme, tarımsal ormancılık ve mera restorasyonu gibi sürdürülebilir uygulamalara dayanmaktadır. Bu uygulamalar sonucunda oluşan karbon azaltımı, uluslararası sertifikasyon süreçleriyle doğrulanarak piyasaya sunulabilir. Böylelikle çiftçiler yalnızca ürün gelirine bağlı kalmadan, çevresel faydayı ekonomik gelire dönüştürebilir. Bu çalışmada, karbon kredilerine dayalı yeni finansal modeller incelenmiştir. Karbon teminatl krediler, performansa dayalı ödemeler, yeşil tahviller ve iklim finansmanı araçları, tarım sektöründe yeşil dönüşümü hızlandırabilecek potansiyele sahiptir.

Bu çalışmada, tarım sektöründe karbon kredisi projelerine yönelik kapsamlı bir literatür incelemesi gerçekleştirilmiştir. İnceleme kapsamında mevcut uygulamalar, kurumsal çerçeveler ve farklı bölgelerden seçilmiş vaka çalışmaları değerlendirilmiş; bu bulgular ışığında politika yapıcılar, finans kuruluşları ve tarımsal paydaşlar için uygulanabilir ve eyleme dönük öneriler geliştirilmiştir.

Türkiye’de bu alandaki mevcut uygulamalar sınırlı olmakla birlikte, Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı ve sürdürülebilir finans direktifleri, tarım sektörünü de yakından etkilemektedir. Yakın zamanda yasalaşması beklenen İklim Değişikliği Kanunu, ulusal karbon piyasasının kurulması, sektörel emisyon sınırlamaları ve emisyon ticaret sisteminin devreye alınması gibi önemli düzenlemeler içermektedir. Bu gelişmeler, tarım işletmeleri için hem yeni yükümlülükler hem de yeni finansal fırsatlar anlamına gelmektedir. Sürdürülebilir üretim yapan işletmeler, karbon kredileri aracılığıyla hem çevresel sorumluluklarını yerine getirecek hem de yeni gelir kaynaklarına ulaşabilecektir.

Sonuç olarak, karbon kredileri ve bu kredilere dayalı finansal modeller, tarım işletmeleri için çevresel sürdürülebilirliği ekonomik sürdürülebilirlikle bütünleştiren yenilikçi çözümler sunmaktadır. Ancak, pek çok ülkede karbon kredisi piyasaları yeni kurulan bir piyasa olarak gelişim aşamasında olup, Türkiye’de ise iklim değişikliği kanununun yasalaşması sonrası kurulması planlanmaktadır. Dolayısıyla karbon kredileri tarım işletmeleri için gelecekte daha fazla gelir yaratma fırsatı olabilir. Yapılan uluslararası çalışmalar emisyon piyasalarında oluşan karbon kredisi fiyatlarının sürdürülebilir tarım faaliyetleri sonucu ortaya çıkan verim kayıplarını ve yatırım maliyetlerini karşılamadığını göstermektedir. Bu nedenle politika yapıcılara tarım işletmelerince üretilen karbon kredileri için ilave destekler verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karbon Kredileri, Sürdürülebilir Tarım, İklim Finansmanı, Tarım İşletmeleri, Yeşil Finansal Modeller

JEL Kodları: Q01, Q14, Q18, Q54

CARBON CREDITS AND INNOVATIVE FINANCIAL MODELS FOR FARMS

Abstract

The agricultural sector plays a critical role in combating climate change in terms of both greenhouse gas emissions and carbon sequestration capacity. While farms can create carbon sinks through soil, vegetation, and agricultural practices, they also increase emissions through fertilization, tillage, and livestock farming. Therefore, promoting sustainable agricultural practices is important not only environmentally but also economically. In this context, carbon markets and carbon credit systems are emerging as alternative revenue sources and next-generation financing mechanisms for farms.

Carbon credits are units with financial value generated through projects that reduce greenhouse gas emissions or sequester carbon. Carbon credit generation in agricultural activities is based on sustainable practices such as minimum tillage, the use of cover crops, increasing organic matter, bio fertilization, agroforestry, and pasture restoration. The resulting carbon reductions can be verified through international certification processes and then marketed. This allows farmers to transform environmental benefits into economic income without relying solely on product revenue. This study examines new financial models based on carbon credits. Carbon-backed loans, performance-based payments, green bonds, and climate finance instruments have the potential to accelerate the green transformation in the agricultural sector.

This study conducts a comprehensive literature review on carbon credit projects in the agricultural sector. It examines existing practices, institutional frameworks, and case studies from various regions, and, based on these findings, develops actionable recommendations for policymakers, financial institutions, and agricultural stakeholders.

While current practices in this area are limited in Türkiye, the European Union Green Deal and sustainable finance directives are significantly affecting the agricultural sector. The Climate Change Law, expected to become law soon, includes important regulations such as the establishment of a national carbon market, sectoral emission limitations, and the implementation of an emissions trading system. These developments represent both new obligations and new financial opportunities for agricultural businesses. Sustainable production businesses will be able to both fulfil their environmental responsibilities and access new revenue streams through carbon credits.

In conclusion, carbon credits and their financial models offer innovative solutions that integrate environmental sustainability with economic sustainability for agricultural businesses. However, carbon credit markets are still in the development stage in many countries, and in Turkey, they are planned to be established after the enactment of the climate change law. Therefore, carbon credits could offer agricultural businesses an opportunity to generate more income in the future. International studies show that carbon credit prices generated in emissions markets do not cover the yield losses and investment costs resulting from sustainable agricultural activities. Therefore, policymakers are recommended to provide additional support for carbon credits generated by farms.

Keywords: Carbon Credits, Sustainable Agriculture, Climate Finance, Agricultural Enterprises, Green Financial Models

JEL Codes: Q01, Q14, Q18, Q54

YATIRIMCI DUYARLILIĞI, PİYASA VOLATİLİTESİ VE EKONOMİK BELİRSİZLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Dr. Öğretim Üyesi Reyhan CAN
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
0000-0003-1269-273X, reyhancan@ohu.edu.tr
İrem Nur SİTTİ
0009-0006-7643-425X, iremnursitti12@gmail.com

Özet

Yatırımcı duyarlılığı, finansal piyasalardaki dalgalanmaların ve fiyat hareketlerinin açıklanmasında giderek daha fazla önem kazanan bir kavramdır. Bu çalışma, Türkiye’de yatırımcı duyarlılığı, piyasa volatilitesi ve ekonomik belirsizlik arasındaki etkileşimi 2014–2024 dönemine ait aylık verilerle analiz etmektedir. Yatırımcı duyarlılığı Tüketici Güven Endeksi (CCI), Ekonomik Güven Endeksi (ECI) ve Reel Kesim Güven Endeksi (RSCI) ile temsil edilmiştir. Piyasa volatilitesi BIST100 ve USD/TL oynaklığıyla, ekonomik belirsizlik ise Ekonomik Politika Belirsizliği (EPU), Jeopolitik Risk Endeksi (GPR), VIX ve CDS göstergeleriyle ölçülmüştür. Engle–Granger eşbütünleşme testi ve ARDL sınır testi sonuçlarına göre CCI için uzun dönemli bir ilişki saptanmamış, buna karşın ECI ve RSCI serilerinde uzun dönemli bir denge ilişkisi bulunmuştur. Hata Düzeltme Modeli (ECM) sonuçları, döviz kuru dalgalanmaları ve ekonomik politika belirsizliğinin güven endeksleri üzerinde negatif etkiler yarattığını, buna karşın BIST100 volatilitésinin anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bulgular, Türkiye’de yatırımcı duyarlılığının finansal piyasa hareketlerinden ziyade makroekonomik istikrar ve öngörülebilir politikalarla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, davranışsal finans literatürüne bütüncül ve ülke temelli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yatırımcı Duyarlılığı, Ekonomik Belirsizlik, Piyasa Volatilitesi

JEL Kodları: G40, E32, G12

THE RELATIONSHIP BETWEEN INVESTOR SENTIMENT, MARKET VOLATILITY,
AND ECONOMIC POLICY UNCERTAINTY: EVIDENCE FROM TURKEY

Abstract

Investor sentiment has become an increasingly significant concept in explaining fluctuations and price movements in financial markets. This study analyzes the interaction between investor sentiment, market volatility, and economic uncertainty in Turkey using monthly data covering the period 2014–2024. Investor sentiment is represented by the Consumer Confidence Index (CCI), Economic Confidence Index (ECI), and Real Sector Confidence Index (RSCI). Market volatility is measured by BIST100 and USD/TL volatility, while economic uncertainty is captured through the Economic Policy Uncertainty (EPU) index, Geopolitical Risk Index (GPR), VIX, and Credit Default Swap (CDS) spreads. The Engle–Granger cointegration and ARDL bounds tests reveal no long-term relationship for CCI, whereas ECI and RSCI exhibit long-run equilibrium dynamics. The Error Correction Model (ECM) results indicate that exchange rate fluctuations and economic policy uncertainty have negative effects on confidence indices, while BIST100 volatility does not exert a significant influence. The findings suggest that investor sentiment in Turkey is shaped more by macroeconomic stability and policy predictability than by short-term market movements. Overall, the study provides one of the first comprehensive analyses exploring the multi-dimensional link between investor sentiment, economic uncertainty, and market volatility in Turkey, contributing to the behavioral finance literature.

Keywords: Investor Sentiment, Economic Policy Uncertainty, Market Volatility

JEL Codes: G40, E32, G12

MARKA SERMAYESİ İLE FİRMA KÂRLILIĞI ARASINDAKİ EĞRİSEL İLİŞKİ: ULUSLARARASI KANITLAR

Öğr. Gör. Dr. İrem DOĞAN

Balıkesir Üniversitesi, Bigadiç Meslek Yüksekokulu.
0000-0002-45569-4019, irem.dogan@balikesir.edu.tr

Öğr. Gör. Şevval ÇAKIR YALÇIN

Balıkesir Üniversitesi, Bigadiç Meslek Yüksekokulu.
0000-0001-8401-3308, seval.yalcin@balikesir.edu.tr

Arş. Gör. Muhammet KOCAMAN

Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi.
0000-0003-3377-1269, mkocaman@gtu.edu.tr

Özet

Günümüz rekabet ortamında, firmaların sürdürülebilir rekabet avantajı elde edebilmesi büyük ölçüde maddi olmayan varlıklara yaptığı yatırımlara da bağlıdır. Bu bağlamda, marka sermayesi kavramı, pazarlama temelli bir değer yaratım aracı olmasının ötesinde, finansal performansın şekillenmesinde belirleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel kârlılık analizlerinde sıklıkla göz ardı edilen bu kavram, aslında firmaların piyasa değerlemeleri ve yatırımcı algısı üzerindeki etkileriyle doğrudan ve dolaylı olarak kârlılık göstergelerini etkileyebilmektedir. Öte yandan, mevcut literatürde marka sermayesi ile finansal performans arasındaki ilişkiye dair bulgular, kullanılan yöntem ve örnekleme bağlı olarak değişkenlik göstermekte; bu durum, konunun yapısal niteliği hakkında genel bir uzlaşmayı zorlaştırmaktadır.

Bu çalışmada, marka sermayesinin firma kârlılığı üzerindeki etkisini ve bu ilişkinin doğrusal olmayan doğasını inceleyerek ilgili literatüre teorik ve ampirik katkılar sunmayı amaçlamaktadır. Araştırma, 105 ülkeden 16.163 firmaya ait 158.436 gözlem içeren kapsamlı bir uluslararası panel veri setine dayanmaktadır. Marka sermayesi, firmaların reklam harcamaları temel alınarak perpetual inventory yöntemi (PIM) ile oluşturulmuş ve toplam varlıklara, maddi duran varlıklara ve piyasa değerine oranlanarak üç farklı şekilde ölçülmüştür. Ampirik analizler, heteroskedastisite ve otokorelasyon sorunlarını göz önünde bulunduran Driscoll-Kraay standart hataları ile tahmin edilen sabit etkiler modeli aracılığıyla gerçekleştirilmiş; yıl, sektör ve ülke sabit etkileri kontrol altına alınmıştır. Elde edilen bulgular, marka sermayesi ile firma kârlılığı (ROA) arasında anlamlı ve doğrusal olmayan (ters U şeklinde) bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, marka yatırımlarının başlangıçta kârlılığı artırdığı, ancak belirli bir eşiğin aşılmasıyla birlikte azalan getiriler nedeniyle bu etkinin tersine döndüğü belirlenmiştir. Bu durum, marka yatırımlarının etkinlik sınırlarına işaret ederek, yalnızca marka sermayesinin varlığının değil, optimum düzeyde yönetilmesinin de firma performansı açısından kritik olduğunu göstermektedir. Çalışma, literatürde çoğunlukla ihmal edilen eğrisel ilişkiyi analiz ederek, marka sermayesinin aşırı yatırım boyutuna ilişkin boşluğu doldurmakta; ayrıca farklı ölçüm biçimlerinin tutarlılığını sınavarak yöntemsel çeşitlilik sunmaktadır. Sonuçlar, firmalar için stratejik marka yönetiminin önemine dikkat çekmekte ve kaynak tahsisi kararlarında rehberlik edecek değerli içgörüler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Marka Sermayesi, Firma Karlılığı, Panel Veri Analizi

JEL Kodları: G390, M190, M310

THE CURVILINEAR RELATIONSHIP BETWEEN BRAND EQUITY AND FIRM PROFITABILITY: INTERNATIONAL EVIDENCE

Abstract

In today's competitive environment, a company's ability to achieve a sustainable competitive advantage largely depends on its investments in intangible assets. In this context, brand equity is considered a decisive factor in shaping financial performance beyond its role as a marketing-based value creation tool. Often overlooked in traditional profitability analyses, brand equity can directly and indirectly influence profitability indicators by affecting companies' market valuations and investor perceptions. However, findings in the existing literature on the relationship between brand equity and financial performance vary depending on the methods and sampling used. This makes it difficult to reach a general consensus on the subject's structural nature.

This study aims to contribute to the relevant literature by examining the effect of brand equity on firm profitability and the nonlinear nature of this relationship. The research is based on a comprehensive international panel dataset comprising 158,436 observations from 16,163 firms across 105 countries. Brand equity was constructed using the perpetual inventory method (PIM), based on firms' advertising expenditures, and measured in three ways: as a ratio of total assets, tangible fixed assets, and market value. Empirical analyses were conducted using a fixed effects model estimated with Driscoll-Kraay standard errors to account for heteroscedasticity and autocorrelation issues. Year, industry, and country fixed effects were controlled for. The findings reveal a significant, non-linear, inverted-U-shaped relationship between brand equity and firm profitability (ROA). Within this framework, we determined that brand investments initially increase profitability; however, this effect reverses due to diminishing returns once a certain threshold is exceeded. This situation points to the limits of brand investment effectiveness, indicating that the existence.

Keywords: Brand Equity, Firm Profitability, Panel Data Analysis

JEL Codes: G390, M190, M310

AB ÜLKELERİNDE İNOVASYONU BELİRLEYEN UNSURLAR

Arş. Gör. SUZAN BEKÇİ
Boğaziçi Üniversitesi
0009-0001-9584-5705, suzan.bekci@std.bogazici.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Küresel İnovasyon Endeksi ve Dünya Bankası'ndan elde edilen Ar-Ge harcamaları verilerini kullanarak, AB ülkelerinde inovasyon ile araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) harcamaları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada, Türkiye dahil 29 AB ülkesini kapsayan ve 2013-2022 dönemine ait dengesiz bir panel veri seti kullanılmıştır. Analizde, ülkelerin farklı gelişim seviyeleri göz ardı edilerek hepsine eşit ağırlık verilmiştir. Bağımlı değişkenim küresel inovasyon endeksi, bağımsız değişkenim ise GSYİH'nin yüzdesi olarak Ar-Ge harcamalarıdır. Modelde kontrol değişkenleri olarak yıllık GSYİH büyümesi, düzenleyici kalite, hukukun üstünlüğü ve yüksek teknoloji ihracatı da kullanılmıştır. Sıradan En Küçük Kareler (OLS) regresyonu bulgularına göre, inovasyon puanı ve Ar-Ge harcamaları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bu, Ar-Ge harcamaları daha yüksek olan ülkelerin, hem bölgesel hem de küresel ölçekte inovasyon sıralamasında daha üst sıralarda yer aldığını göstermektedir. Ar-Ge harcamalarına ek olarak, düzenleyici kalite ve hukukun üstünlüğü endeksleri ile ölçülen kurumsal kalite de daha yüksek inovasyon puanları ile pozitif yönde ilişkilidir. Ayrıca, daha yüksek ekonomik büyüme gösteren ülkeler de daha iyi inovasyon performansı sergileme eğilimindedir. Endojenite sorununu gidermek amacıyla, Ar-Ge harcamaları için "İş Yapma Kolaylığı Endeksi"nin araç değişken olarak kullanıldığı bir Araç Değişkenler (IV) regresyonu uygulanmıştır. Bu analiz, OLS regresyonuna kıyasla anlamsız bir katsayı vermiştir. Genel olarak, bu çalışmanın sonuçları, daha iyi ve daha yüksek inovasyon çıktıları elde etmek için politika yapımcıların, iş dünyası liderlerinin ve akademinin Ar-Ge faaliyetlerine öncelik vermesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, Ar-Ge

JEL Kodları: O30, O31

DETERMINANTS OF INNOVATION IN EU COUNTRIES

Abstract

This study explores the relationship between innovation and R&D expenditures in EU countries, using data from the Global Innovation Index and R&D expenditures from the World Bank. The dataset is an unbalanced panel dataset covering 29 EU countries, including Turkey. The countries in the dataset were given equal weight in the regression analysis, irrespective of their relatively different development levels. The data period is from 2013 to 2022. Dependent variable is the global innovation index, and the independent variable is R&D expenditures as a % of GDP. Also, annual GDP growth, regulatory quality, rule of law, and high technology exports are used as control variables in the model. The findings, based on an Ordinary Least Squares (OLS) regression, indicate a significant positive relationship between these innovation score and research and development expenditures. This suggests that countries with higher R&D expenditures also rank higher on the innovation ladder, both regionally and globally. In addition to R&D expenditures, institutional quality, as measured by regulatory quality and rule of law indexes, is also positively associated with higher innovation scores. Furthermore, countries with higher economic growth also tend to have better innovation performance. To address endogeneity, an Instrumental Variables (IV) regression was conducted, using the Ease of Doing Business Index as an instrument for R&D Expenditures. This analysis yielded an insignificant coefficient compared to the Ordinary Least Squares regression. Overall, the results of this study suggest that policymakers, business leaders, and academia should prioritize R&D activities to achieve better and higher innovation outputs.

Keywords: Innovation, R&D

JEL Codes: O30, O31

BANKING SECTOR FINANCIAL RATIOS: CASE OF TÜRKİYE

Associate Professor, PhD. İffet Kesimli
Kırklareli University, Lüleburgaz Vocational School,
Accounting and Taxation Applications Department
0000-0002-2082-5515, ifkesimli@gmail.com

Abstract

Banks sit at the core of modern economies. They channel funds, manage risks, and provide the plumbing that keeps money flowing between savers, borrowers, businesses, and governments. Without a well-functioning banking system, economic growth stalls, commerce grinds to a halt, and households lose a safe place to store wealth. Banks act as intermediaries between depositors and borrowers, transforming short-term, small deposits into long-term, larger loans; provide the payment infrastructure that underpins everyday transactions. Businesses' access to credit fuels innovation, expansion, and consumption. Banks offer a safe haven for individuals' and firms' deposits; serve as the transmission belt for central bank policy and government financing. Beyond pure finance, banks contribute to social welfare and development goals. Banks are the arteries of the economic body, delivering liquidity and stability where it's needed most. Their health and efficiency directly influence employment, investment, and living standards. Regulators deploy a range of prudential tools to shape banks' capital, liquidity, asset-quality, and leverage metrics—ensuring they remain resilient under stress and continue intermediating credit. Since banking crises have broad impacts on the economy, both the regulatory bodies and the banks themselves benefit from financial analyses, specifically ratios. By monitoring and managing these ratios, regulators and bank managers help ensure that the banking sector acts as a stable backbone for sustainable economic growth, rather than a source of systemic fragility.

This research aims to display the importance of a healthy banking sector; explain the specialized set of financial ratios; mention banking sector crises, and tries to show how banking sector ratios influence a country's economy. Historical evolution of Turkish banking sector ratios follows. Recommendations for improving key bank performance indicators considering Türkiye's macro financial conditions and actions of regulatory bodies on banking ratios are the next issues. Strategies to enhance the Turkish banking sector and the conclusions are the last to take part in this research.

Keywords: Financial Ratios, Regulation, Crises, Turkish Banking Sector, Financial Intermediation

JEL Codes: G2, G01, M41, G18, G28

BANKACILIK SEKTÖRÜ FİNANSAL ORANLARI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Özet

Bankalar, modern ekonomilerin merkezinde yer alır. Fonları yönlendirir, riskleri yönetir ve tasarruf sahipleri, borçlular, işletmeler ve hükümetler arasında para akışını sağlarlar. İyi işleyen bir bankacılık sistemi olmadan ekonomik büyüme durur, ticaret durma noktasına gelir ve haneler servetlerini saklayacakları güvenli yeri kaybederler. Bankalar, mevduat sahipleri ve borçlular arasında aracı görevi görerek kısa vadeli, küçük mevduatları uzun vadeli, büyük kredilere dönüştürür; günlük işlemlerin temelini oluşturan ödeme altyapısını sağlar. İşletmelerin krediye erişimi, inovasyonu, büyümeyi ve tüketimi besler. Bankalar, bireylerin ve şirketlerin mevduatları için güvenli bir liman sunar; merkez bankası politikaları ve hükümet finansmanı için iletim hattı görevi görür. Finansın ötesinde, bankalar sosyal refah ve kalkınma hedeflerine de katkıda bulunur. Bankalar, ekonomik yapının atardamarlarıdır ve en çok ihtiyaç duyulan yerlere likidite ve istikrar sağlarlar. Sağlıkları ve verimlilikleri, istihdamı, yatırımı ve yaşam standartlarını doğrudan etkiler. Düzenleyici otoriteler, bankaların sermaye, likidite, varlık kalitesi ve kaldırma metriklerini şekillendirmek için bir dizi ihtiyati araç kullanır; böylece bankaların stres altında dirençli kalmalarını ve kredi aracılığı faaliyetlerine devam etmelerini sağlarlar. Bankacılık krizlerinin ekonomi üzerinde geniş kapsamlı etkileri olduğundan, hem düzenleyici kurumlar hem de bankaların kendileri finansal analizlerden, özellikle de oranlardan faydalanır. Düzenleyiciler ve banka yöneticileri, bu oranları izleyerek ve yöneterek, bankacılık sektörünün sistemik bir kırılma kaynağı olmaktan ziyade sürdürülebilir ekonomik büyüme için istikrarlı bir omurga görevi görmesini sağlarlar.

Bu araştırma, sağlıklı bir bankacılık sektörünün önemini ortaya koymayı; uzmanlaşmış finansal oranlar kümesini açıklamayı; bankacılık sektörü krizlerine değinmeyi ve bankacılık sektörü oranlarının bir ülke ekonomisini nasıl etkilediğini göstermeyi amaçlamaktadır. Bunu Türk bankacılık sektörü oranlarının tarihsel gelişimi takip etmektedir. Türkiye'nin makro finansal koşulları ve düzenleyici kurumların bankacılık oranlarına ilişkin eylemleri dikkate alınarak temel banka performans göstergelerini iyileştirmeye yönelik öneriler bir sonraki konu başlıklarıdır. Türk bankacılık sektörünü iyileştirme stratejileri ve sonuçlar araştırmanın son başlıklarıdır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Oranlar, Düzenleme, Krizler, Türk Bankacılık Sektörü, Finansal Aracılık

JEL Kodları: G2, G01, M41, G18, G28

VARLIĞA DAYALI MENKUL KIYMETLER

Enes YÜCE

Kastamonu Üniversitesi

0000-0002-1869-5424, enes16280@gmail.com

Özet

Bu çalışma, varlığa dayalı menkul kıymetleri (VDMK) modern finansal sistemin gelişen dinamikleri çerçevesinde stratejik bir finansal araç olarak ele almakta ve bu enstrümanın işlevsel, ekonomik ve düzenleyici boyutlarını bütüncül bir yaklaşımla incelemektedir. VDMK'lar, işletmelere bilanço yönetiminde etkinlik sağlama, sermaye yapısını güçlendirme, bilançoları likit hâle getirme ve düşük maliyetli fon kaynaklarına erişim imkânı sunarken; yatırımcılar açısından farklı risk profillerine göre yapılandırılmış, çeşitlendirilmiş ve düzenli nakit akışı sağlayan yatırım alternatifleri oluşturma potansiyeline sahiptir. VDMK'ların temel işlevi yalnızca fon temini ile sınırlı kalmayıp, işletmelerin finansal esnekliğini artırmak, sermaye piyasalarına duyulan güveni pekiştirmek ve yatırımcı çeşitliliğini desteklemek gibi kritik katkılar da sunmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, bu enstrümanların yaygınlaştırılması finansal piyasaların derinleşmesini sağlamakta, yeni yatırımcıların piyasaya girişini kolaylaştırmakta ve reel sektör için uzun vadeli fonlama imkânları yaratmaktadır. Geleneksel bankacılık sistemine bağımlılığın azaltılması, şirketlerin risk dağılımını etkin şekilde yapabilmesi ve düşük maliyetli alternatif fon kaynaklarının oluşturulması da VDMK'ların sağladığı diğer önemli avantajlar arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, menkul kıymetleştirme süreci yalnızca teknik bir finansman yöntemi olmayıp, yatırım bankası komisyonları, derecelendirme kuruluşu ücretleri, hukuki ve idari giderler gibi yüksek maliyetler nedeniyle ciddi mali yük getirebilmektedir. Ayrıca moral tehlike, ters seçim, ihraç ve kredi riski, erken ödeme riski ve faiz oranı dalgalanmaları gibi yapısal ve finansal kırılmalıklar sürecin karmaşıklığını artırmaktadır. Çalışmada, Türkiye'de menkul kıymetleştirme uygulamalarının büyük ölçüde bankacılık sektörüyle sınırlı kaldığı, reel sektörün bu mekanizmadan yeterince faydalanamadığı ve hukuki, kurumsal ve muhasebe altyapısındaki eksikliklerin sermaye piyasalarının gelişimini olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Bu bağlamda, menkul kıymetleştirme süreçlerinin uluslararası standartlarla uyumlu biçimde yeniden yapılandırılması, şeffaflık ve raporlama standartlarının güçlendirilmesi, bağımsız denetim mekanizmalarının etkinleştirilmesi ve kapsamlı risk yönetimi stratejilerinin uygulanması önerilmektedir. Ayrıca yatırımcı tabanının genişletilmesi, düzenleyici kurumlar arasındaki koordinasyonun artırılması ve piyasa aktörlerinin bilinçlendirilmesi, Türkiye'de VDMK piyasalarının sürdürülebilir şekilde gelişmesi için gerekli adımlar arasında görülmektedir. Bu önerilerin hayata geçirilmesi, sermaye piyasalarının derinleşmesine, finansal istikrarın güçlenmesine ve ülke ekonomisinin uzun vadeli büyüme hedeflerine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Varlıklar, Sermaye Piyasası, Menkul Kıymet

JEL Kodları: G10, G20, G21

ASSET-BACKED SECURITIES

Abstract

This study examines asset-backed securities (ABSs) as a strategic financial instrument within the evolving dynamics of the modern financial system and examines their functional, economic, and regulatory dimensions with a holistic approach. ABSs offer businesses the opportunity to improve balance sheet management efficiency, strengthen their capital structure, liquidate their balance sheets, and access low-cost funding sources. For investors, they offer investment alternatives that are structured, diversified, and provide regular cash flows based on different risk profiles. The primary function of ABSs is not limited to providing funds; they also offer critical contributions such as increasing the financial flexibility of businesses, reinforcing confidence in capital markets, and promoting investor diversity. Particularly in developing countries, the widespread use of these instruments deepens financial markets, facilitates the entry of new investors, and creates long-term funding opportunities for the real sector. Other significant advantages of ABSs include reducing dependence on the traditional banking system, enabling companies to effectively diversify their risk, and creating alternative, low-cost funding sources. However, the securitization process is not merely a technical financing method; it can impose significant financial burdens due to high costs such as investment bank commissions, rating agency fees, legal and administrative expenses. Furthermore, structural and financial vulnerabilities such as moral hazard, adverse selection, issuance and credit risk, prepayment risk, and interest rate fluctuations increase the complexity of the process. The study determined that securitization practices in Turkey are largely limited to the banking sector, that the real sector has not sufficiently benefited from this mechanism, and that deficiencies in legal, institutional, and accounting infrastructure have negatively impacted the development of capital markets. In this context, it is recommended that securitization processes be restructured in line with international standards, that transparency and reporting standards be strengthened, that independent audit mechanisms be activated, and that comprehensive risk management strategies be implemented. Furthermore, expanding the investor base, enhancing coordination among regulatory institutions, and raising market awareness are considered essential steps for the sustainable development of ABS markets in Turkey. Implementing these recommendations will contribute to the deepening of capital markets, strengthening financial stability, and achieving the long-term growth targets of the country's economy.

Keywords: Financial Assets, Capital Markets, Securities

JEL Codes: G10, G20, G21

**VARSAYIMLARIN ÖTESİNDE: FİNANSAL YAPAY ZEKÂ VE VERİ BİLİMİNDE
AGNOSTİK METODOLOJİLER**

Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre AKDOĞAN
Yozgat Bozok Üniversitesi
0000-0002-1761-2869
emre.akdogan@bozok.edu.tr

Özet

Finansal piyasalarda tahminleme ve risk analizinde kullanılan geleneksel yöntemler genellikle yapılandırılmış finansal veriler ve önceden belirlenmiş varsayımlar üzerine kuruludur. Ancak, bu varsayımlar çoğu zaman model önyargılarına ve gerçek piyasa dinamiklerini tam yansıtamayan sonuçlara yol açabilmektedir. Son yıllarda büyük veri ve makine öğrenmesi teknolojilerindeki gelişmeler, finansal analizlerde daha önce kullanılmayan geniş ve heterojen veri türlerinin agnostik yaklaşımlarla değerlendirilmesini mümkün kılmıştır. Bu çalışma, finansal yapay zekâ ve veri bilimi alanında, yapılandırılmış veri ve geleneksel finans varsayımları dışında yeni veri kaynakları ve türlerinin agnostik metodolojilerle entegrasyonunu araştırmaktadır. Çalışmanın temel amacı, ön kabullerden bağımsız, veri odaklı ve esnek yapay zekâ yaklaşımları ile veriden doğrudan hipotez üretmenin finansal tahminlerdeki etkinliğini incelemek ve felsefi zeminini tartışmaktır. İlk aşamada heterojen ve yüksek hacimli verilerle veriden doğrudan hipotez üretmenin finansal tahminlerdeki etkinliği, doğal dil işleme, transfer öğrenme, rastgele ormanlar, XGBoost ve açıklanabilir yapay zekâ teknikleri kullanılarak incelenmekte ve modellerin performansı geleneksel regresyon modelleriyle karşılaştırılmaktadır. İkinci aşamada ise finansal yapay zekâ ve veri biliminde agnostik yaklaşımların neden önemli olduğu tartışılmakta ve agnostik yaklaşımların epistemolojik temellerine değinilmektedir. Model-agnostik yaklaşımlar sayesinde hem risk yönetimi hem de yatırım stratejilerinde daha esnek çözümlere ulaşılabilmekte, finansal modellerin farklı piyasa koşullarına uyarlanabilirliği artmakta ayrıca insan ve piyasa davranışlarına ilişkin varsayımlardan bağımsız içgörüler elde edilebilmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma finansal yapay zekâ ve veri bilimi alanında, yapılandırılmış ve yapılandırılmamış veri türlerinin agnostik metodolojilerle etkin şekilde kullanılabileceğini ortaya koymakta ve bunun felsefi zeminini tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Yapay Zekâ, Büyük Veri, Agnostik Metodolojiler, Finansal Tahminleme, Açıklanabilir Yapay Zekâ, Bilgi Kuramı

JEL Kodları: C52, G17, G32, C80

BEYOND ASSUMPTIONS: AGNOSTIC METHODOLOGIES IN FINANCIAL AI AND DATA SCIENCE

Abstract

Traditional methods used in forecasting and risk analysis in financial markets are generally based on structured financial data and predefined assumptions. However, these assumptions often lead to model biases and results that do not fully reflect real market dynamics. Recent advancements in big data and machine learning technologies have enabled the evaluation of previously unused, extensive, and heterogeneous data types in financial analysis through agnostic approaches. This study investigates the integration of new data sources and types, beyond structured data and traditional financial assumptions, into financial artificial intelligence and data science through agnostic methodologies. The main objective of this study is to examine the effectiveness of data-driven and flexible artificial intelligence approaches in generating hypotheses directly from data, independent of preconceptions, and to discuss its philosophical basis. In the first phase, the effectiveness of generating hypotheses directly from data in financial forecasting is examined using natural language processing, transfer learning, random forests, XGBoost, and explainable artificial intelligence techniques, and the performance of the models is compared with traditional regression models. In the second phase, the importance of agnostic approaches in financial artificial intelligence and data science is discussed, and their epistemological foundations are explored. Model-agnostic approaches enable more flexible solutions in both risk management and investment strategies, increase the adaptability of financial models to different market conditions, and provide insights independent of assumptions about human and market behavior. In conclusion, this study demonstrates that structured and unstructured data types can be effectively utilized with agnostic methodologies in the field of financial artificial intelligence and data science, and discusses the philosophical basis for this.

Keywords: Financial Artificial Intelligence, Big Data, Agnostic Methodologies, Financial Prediction, Explainable Artificial Intelligence, Epistemology

JEL Codes: C52, G17, G32, C80

**KUANTUM FİNANS ALANINDA ORTAYA ÇIKAN EĞİLİMLER: WEB OF SCIENCE
VERİLERİNİ KULLANARAK BİBLİYOMETRİK BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Sevdanur GENÇ

Balıkesir Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü
0000-0003-4774-9265, sevdanur.genc@balikesir.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Mehmet ÖZCAN

Balıkesir Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü
0000-0001-8250-3143, mehmet.ozcan@balikesir.edu.tr

Doç. Dr. Hilmi Tunahan AKKUŞ

Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret Ve Lojistik Bölümü
0000-0002-8407-1580, tunaakkus@balikesir.edu.tr

Özet

Bu çalışma, finans alanında kuantum teknolojilerinin giderek artan etkisini ortaya koymayı amaçlayan bibliyometrik bir analizdir. Analiz, 2002–2025 yılları arasında Web of Science (WoS) veri tabanında “quantum” ve “finance” anahtar kelimeleriyle yayımlanan toplam 90 bilimsel yayını kapsamaktadır. Kuantum hesaplama, kuantum bilgi teorisi ve bu teknolojilerin finansal modelleme, portföy optimizasyonu, risk analizi gibi alanlardaki uygulamaları giderek daha fazla araştırmanın konusu haline gelmiştir. Bu doğrultuda çalışma, kuantum finans literatürünün gelişimini dönemsel olarak analiz etmeyi, temel yayınları, etkili yazarları, iş birliği kurum ve ülkeleri, ön plana çıkan dergileri ve temel anahtar kelime kümelerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Çalışmada Bibliometrix ve Biblioshiny paketleri kullanılarak çeşitli bibliyometrik analiz yöntemleri uygulanmıştır. Yayın sayıları zamansal olarak incelenmiş; atıf analizleri ile en çok etki yaratan çalışmalar belirlenmiş; iş birliği ağları ile ülkeler, kurumlar ve yazarlar arasındaki akademik etkileşimler ortaya konmuştur. Ayrıca kavramsal yapı analizi, anahtar kelime eş-oluşum haritaları ve tematik evrim grafikleri yardımıyla kuantum finans alanında hâkim olan araştırma konuları ve bunların zaman içindeki dönüşümleri detaylandırılmıştır.

Elde edilen bulgular, kuantum finans literatürünün son on yılda belirgin bir artış gösterdiğini ve disiplinlerarası bir nitelik kazandığını göstermektedir. ABD, Çin ve Singapur’un bu alanda en çok katkı sağlayan ülkeler olduğu; “quantum computing”, “portfolio optimization”, “machine learning”, “risk analysis” ve “blockchain” gibi anahtar kavramların öne çıktığı görülmüştür. Bu çalışmalar, iş ekonomisi, bilgisayar bilimleri ve fizik alanlarını da içermektedir. Ayrıca en fazla atıf alan çalışmaların, kuantum algoritmaların finansal problemlere uygulanabilirliğini teorik ve deneysel boyutta irdeleyen makaleler olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışma, kuantum teknolojilerinin finansal araştırmalardaki yerini daha iyi anlamak isteyen araştırmacılar ve politika yapıcılar için önemli bir referans kaynağı niteliğindedir. Aynı zamanda, kuantum-finance etkileşimlerinin gelecekteki yönelimleri hakkında ipuçları sunarak, bu alanda yapılacak yeni çalışmalar için stratejik bir çerçeve önermektedir. Disiplinler arası bu kesişim alanının bibliyometrik olarak haritalandırılması, bilimsel bilginin yapısal evrimini görünür kılmak açısından önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuantum Finans, Bibliyometrik Analiz, Kuantum Hesaplama, Finansal Uygulamalar, Web of Science

JEL Kodları: E44, G11

EMERGING TRENDS IN QUANTUM FINANCE: A BIBLIOMETRIC EXPLORATION
USING WEB OF SCIENCE DATA

Abstract

This study presents a bibliometric analysis aimed at revealing the growing impact of quantum technologies in the field of finance. The analysis covers a total of 90 scientific publications published with the keywords ‘quantum’ and ‘finance’ in the Web of Science (WoS) database between 2002 and 2025. Quantum computing, quantum information theory, and their applications in financial modeling, portfolio optimization, and risk analysis have increasingly become subjects of academic interest. Accordingly, the main objective of this study is to examine the temporal development of the quantum finance literature, identify key publications, influential authors, collaborative institutions and countries, prominent journals, and dominant keyword clusters.

Using the Bibliometrix and Biblioshiny packages, a range of bibliometric methods were applied. The temporal distribution of publications was analyzed, citation analyses were conducted to identify highly influential works, and collaboration networks were constructed to map academic interactions among countries, institutions, and authors. Furthermore, conceptual structure analysis, keyword co-occurrence maps, and thematic evolution graphs were employed to elaborate on dominant research themes and their evolution over time in the quantum finance domain.

The findings reveal a marked increase in quantum finance publications over the past decade, highlighting the interdisciplinary nature of this emerging field. The United States, China, and Singapore were identified as the most productive contributors. Keywords such as “quantum computing,” “portfolio optimization,” “machine learning,” “risk analysis,” and “blockchain” emerged as central concepts in the literature. These studies include the fields of business economics, computer science and physics. The most highly cited studies were found to focus on the theoretical and experimental applicability of quantum algorithms to complex financial problems.

This study serves as a valuable reference for researchers and policymakers seeking a deeper understanding of the role of quantum technologies in financial research. Moreover, it offers strategic insights into the future trajectory of quantum-finance interactions and provides a comprehensive framework for guiding upcoming investigations in this evolving domain. By mapping this interdisciplinary intersection through bibliometric analysis, the study contributes significantly to visualizing the structural evolution of scientific knowledge in the field.

Keywords: Quantum Finance, Bibliometric Analysis, Quantum Computing, Financial Applications, Web of Science

JEL Codes: E44, G11

SPOR KULÜPLERİNDE FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: KÜRESEL EĞİLİMLER VE TÜRKİYE İÇİN KARŞILAŞTIRMALI ÇIKARIMLAR

Öğr. Gör. Dr. Erdem Kanışlı

TOGÜ Turhal Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0002-3019-3670, erdem.kanisli@gop.edu.tr

Özet

Spor kulüplerinin varlıklarını sürdürebilmeleri, yalnızca sportif başarıya değil; aynı zamanda mali yapıların istikrarına, yönetim mekanizmalarının etkinliğine ve dışsal desteklere olan bağımlılığın azaltılmasına bağlıdır. Bu çalışma, Türkiye’deki spor kulüplerinin finansal sürdürülebilirlik sorunlarını ve bu sorunlara yönelik çözüm stratejilerini, uluslararası literatürde öne çıkan yapılarla karşılaştırmalı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Literatür taraması yalnızca “financial sustainability” ve “sports clubs” anahtar kelimeleri ile Scopus ve Web of Science veri tabanlarında gerçekleştirilmiş; 2014–2024 yılları arasında yayımlanmış 26 makale tematik analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Türkiye’ye özgü kaynaklar sadece karşılaştırmalı yorumlama düzeyinde dikkate alınmıştır.

Uluslararası literatürde öne çıkan başlıca finansal sorunlar şu beş ana temada toplanmıştır: (1) Gelir kaynaklarının çeşitlendirilememesi, (2) Sponsorluk ve kamu fonlarına aşırı bağımlılık, (3) Kurumsal yönetim eksiklikleri, (4) Yetersiz mali şeffaflık ve denetim, (5) Dijitalleşme düzeyinin düşüklüğü. Bu sorunlara karşı önerilen çözüm yolları arasında dijital bağış ve üyelik sistemleri, kitle fonlaması platformları, çok aktörlü kamu-özel ortaklıkları, sosyal etki yatırımları ve kulüp yöneticilerine yönelik finansal okuryazarlık programları öne çıkmaktadır.

Türkiye’deki spor kulüplerine ilişkin mevcut bulgular, yukarıdaki temalarla örtüşmekle birlikte daha derinleşmiş bazı yapısal zayıflıklara da işaret etmektedir. Özellikle kamuya dayalı finansman modelinin ağırlığı, profesyonel kulüplerdeki borçluluk düzeyinin yüksekliği, kurumsal planlama eksiklikleri ve sportif başarının mali sürdürülebilirlik üzerindeki aşırı belirleyiciliği, Türkiye özelinde dikkat çeken unsurlar arasında yer almaktadır. Amatör kulüplerin ise kamu hibeleri dışında alternatif finansman kaynaklarına erişiminin çok sınırlı olduğu ve dijitalleşme düzeylerinin oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgular, Türk spor kulüplerinin mali sürdürülebilirliklerini güçlendirmek için yalnızca finansman kaynaklarını artırmaya değil; aynı zamanda yönetim, dijitalleşme ve kurumsal kapasite alanlarında bütüncül reformlara ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Sürdürülebilirlik, Spor Kulüpleri, Karşılaştırmalı Analiz

JEL Kodları: L83, G30

**FINANCIAL SUSTAINABILITY IN SPORTS CLUBS:
GLOBAL TRENDS AND COMPARATIVE INSIGHTS FOR TÜRKİYE**

Abstract

The long-term viability of sports clubs is contingent not only on athletic success, but also on financial stability, the efficacy of governance mechanisms, and the reduction of dependency on external funding sources. The present study aims to comparatively examine the financial sustainability challenges faced by sports clubs in Turkey at both amateur and professional levels through the lens of global practices outlined in the international literature. A literature review was conducted using the keywords "financial sustainability" and "sports clubs" within the Scopus and Web of Science databases. A total of 26 articles that had undergone the peer-review process and had been published between 2014 and 2024 were analysed using thematic analysis. The incorporation of Turkish sources was exclusively for the purpose of facilitating comparative analysis.

A review of the international literature reveals five recurring themes in financial sustainability problems: (1) a lack of revenue diversification, (2) overdependence on sponsorships and public funds, (3) weaknesses in governance structures, (4) insufficient financial transparency and auditability, and (5) low levels of digitalization. The following solutions are recommended: digital membership and donation systems, crowdfunding platforms, multi-stakeholder public-private partnerships, social impact investment models, and financial literacy programs for club administrators.

The findings concerning Turkish sports clubs are consistent with global themes, yet they also reveal additional structural vulnerabilities. These include excessive reliance on public funding, high debt levels among professional clubs, lack of strategic financial planning, and overdependence on short-term athletic success. Conversely, amateur clubs encounter substantial constraints in accessing alternative funding avenues and exhibit minimal levels of digital integration.

The study's findings indicate that enhancing financial sustainability in Turkish sports clubs necessitates not only an augmentation of funding sources but also a comprehensive reformation of governance and digital transformation.

Keywords: Financial Sustainability, Sports Clubs, Comparative Analysis

JEL Codes: L83, G30

KRİPTO VARLIKLAR VE GELENEKSEL FİNANSAL PORTFÖYLER: FİYAT HAREKETLERİ VE PORTFÖY ETKİLEŞİMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Devran Deniz
Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi
0000-0003-3808-1929, ddeniz@bandirma.edu.tr

Özet

Bu çalışma, riskin azaltılmasında kritik bir rol oynayan çeşitlendirme kavramı çerçevesinde, kripto varlık piyasalarının portföy yönetimindeki artan önemini ele almaktadır. Kripto varlık piyasası her geçen yıl daha da derinleşmekte ve giderek geleneksel finansal sistemin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Araştırmanın ilk bölümünde, kripto varlıkların ulaştığı toplam piyasa hacmi ve bu varlıklara dayalı finansal ürünler tanıtılmıştır. İkinci aşamada ise, kripto varlıkların geleneksel finansal araçlarla olan ilişkisi incelenmiştir. Ampirik analiz için güncel sonuçlar elde edebilmek adına 2023–2025 dönemi veri olarak seçilmiştir. Geleneksel finansal varlıkları temsilen kıymetli madenler (altın ve gümüş) ile önde gelen borsa endeksleri, kripto piyasasını temsilen ise piyasa değeri en yüksek üç varlık olan Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH) ve Ripple (XRP) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, kripto varlıklar ile geleneksel varlıklar arasındaki fiyat korelasyonunun genellikle sıfıra yakın veya negatif olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, kripto varlıkların portföy yapımında etkili bir çeşitlendirme aracı olarak kullanılabileceğine işaret etmektedir. Ancak bu varlıkların yüksek fiyat oynaklığı (volatilitesi), yatırım stratejilerinde dikkate alınması gereken önemli bir unsur olarak vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlıklar, Geleneksel Varlıklar, Yatırım Çeşitlendirmesi, Korelasyon

JEL Kodları: E40, E44, G11

CRYPTO ASSETS AND TRADITIONAL FINANCIAL PORTFOLIOS: PRICE MOVEMENTS AND PORTFOLIO INTERACTIONS

Abstract

This study examines the growing significance of cryptocurrency markets within the context of modern portfolio management, where diversification plays a critical role in risk reduction. As the cryptocurrency market continues to deepen each year, it is increasingly regarded as part of the broader financial ecosystem. The research first introduces the total market volume reached by crypto assets and presents financial products based on these assets. The second phase of the study investigates the relationship between crypto assets and traditional financial instruments. For the empirical analysis, the period of 2023–2025 was selected to ensure up-to-date findings. Traditional assets are represented by precious metals (gold and silver) and major stock indices, while the cryptocurrency market is represented by Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), and Ripple (XRP), which hold the highest market capitalizations. The results reveal that the price correlation between cryptocurrencies and traditional assets is generally close to zero or negative. This finding suggests that crypto assets can serve as effective diversification tools in portfolio construction. However, it is also emphasized that the high volatility inherent in these assets should be carefully considered when including them in investment strategies.

Key words: Crypto Assets, Traditional Assets, Investment Diversification, Correlation

JEL Codes: E40, E44, G11

**BIST MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIĞI ENDEKSİNDE YER ALAN
FİRMALARIN SERMAYE YAPISI KARARLARININ KÂRLILIKLARI ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ**

Dr. Ayşegül YILDIRIM KUTBAY

Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi
0000-0002-3100-2928, aysegulyildirim@balikesir.edu.tr

Özet

Menkul kıymet yatırım ortaklık firmaları, tasarruf sahiplerinin tasarruflarını oluşturdukları çeşitli portföyler sayesinde kara dönüştürerek elde ettikleri kârlardan tasarruf sahiplerine pay veren kuruluşlardır. Bir nevi banka mantığında hareket eden bu firmaların kârlılıkları paralarını bu firmalara yatıran tasarruf sahipleri için, yatırmayı düşünen tasarruf sahipleri için, borsada bu firmaların hisse senetlerini almayı düşünen diğer yatırımcılar için oldukça önemlidir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı BIST menkul kıymetler yatırım ortaklığı endeksinde yer alan firmaların kârlılıkları üzerinde etki eden faktörleri tespit edebilmektir. Araştırma 2007-2024 yılları arasında pay senetleri borsaya kote olmuş ve menkul kıymetler yatırım ortaklığı endeksinde yer alan ve eksiksiz verisine ulaşılan sekiz firmayı kapsamaktadır. Değişkenlerden elde edilen dengeli panel veri Stata 16 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada literatürde en sık kullanılan kârlılık oranları olan aktif kârlılık (ROA) ve özsermaye kârlılığı (ROE) bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Bağımsız değişken olarak kaldırıcı oranları olan Kısa Vadeli Yabancı Kaynak/Özsermaye, Uzun Vadeli Yabancı Kaynak/Özsermaye, Toplam Borç/Özsermaye, Toplam Borç/Toplam Varlık oranları kullanırken kontrol değişkeni olarak cari oran ve sermayeleştirme oranları kullanılmıştır. Araştırma kapsamında sekiz matematiksel model geliştirilmiştir. Modeller şu şekildedir;

$$ROA_{it} = \alpha + b (UVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROE_{it} = \alpha + b (UVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROA_{it} = \alpha + w(KVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROE_{it} = \alpha + w(KVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROA_{it} = \alpha + n(TOBOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROE_{it} = \alpha + n(TOBOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROA_{it} = \alpha + m(TOBTV)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROE_{it} = \alpha + m(TOBTV)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it}$$

Araştırmada sırayla değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler, korelasyon matrisi, birim kök belirleme testi olan Pesaran CD testi ve bu testin sonucuna göre ikinci kuşak birim kök testi olan MADFULLR testi yapılmış ve tüm değişkenlerin birinci düzeyde durağan olduğu tespit edilmiştir. Bu testlerden sonra regresyon modelini belirleme testleri olan F(Chow) testi ve Breusch and Pagan Lagrangian multiplier testi yapılmış ve modellerin tamamı için klasik modelin uygun olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda ROA ve ROE modelleri için regresyon çalıştırılmıştır. Regresyon modeli çalıştırılırken varsayımların sınanmamıştır. Zira varsayımlardan sonra dirençli tahminci kullanılması gerekmektedir. Araştırmada yapılan varsayımdan sapma testleri sonucunda modellerde heteroskedasite olduğu görüldükçe otokorelasyon sorunu olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda dirençli tahminci olarak Huber, Eicker ve White tahmincisi kullanılarak ROA ve ROE kapsamında regresyon yeniden çalıştırılmıştır. Bu doğrultuda ROA değişkeni üzerinde Uzun Vadeli Yabancı Kaynak/ Özsermaye oranının (-7,151605, p<0,001), Kısa Vadeli Yabancı Kaynak/ Özsermaye oranının (3,698954, p<0,001), Toplam Borç/ Özsermaye oranının (2,258653, p<0,05), Toplam Borç/ Toplam Varlık oranının (3,260198, p<0,001) etkili olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde ROE değişkeni üzerinde Uzun Vadeli Yabancı Kaynak/ Özsermaye oranının (-7,641633, p<0,001), Kısa Vadeli Yabancı Kaynak/ Özsermaye oranının (3,90514, p<0,001), Toplam Borç/ Özsermaye oranının (2,284311, anlamsız), Toplam Borç/ Toplam Varlık oranının (3,542133, p<0,001) etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda elde edilen çıktılar bize kısa vadeli yabancı kaynağın her iki bağımlı değişkeni pozitif yönde etkilediğini ve uzun vadeli yabancı kaynağında tam tersi yönde etkilediğini göstermektedir. Zira uzun vadeli kaynakların maliyetinin yüksek olması geri dönüş ve amorti sürelerinin uzun

olmasının bir yansıması olarak kârlılık oranlarını olumsuz ve yüksek düzeyde etkiledikleri görülmektedir. Buna nazaran kısa vadeli kaynaklarının maliyetlerinin düşük olması onları avantajlı kılmış ve kârlılığı olumlu yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. Bu doğrultuda tasarruflarını değerlendirmek isteyen tasarruf sahiplerinin kısa vadeli yatırımlar yapması ve menkul kıymet yatırım ortaklıklarının hisse senedini almayı düşünen portföy sahiplerinin de yönetim kurul kararlarında kısa vadeli borçlanma eğiliminde olan firmaları tercih edebileceklerini ifade edebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Aktif Kârlılığı, Özsermaye Kârlılığı, Panel Veri

JEL Kodları: C33, C87, G23

EFFECTS OF CAPITAL STRUCTURE DECISIONS ON PROFITABILITY OF COMPANIES INCLUDED IN THE BIST SECURITIES INVESTMENT TRUST

Abstract

Securities investment trusts are institutions that convert savers' savings into profits through various portfolios they create, and provide savers with a share of the profits they generate. The profitability of these firms, which operate similarly to a bank, is crucial for savers who invest their money in these firms, for savers considering investing, and for other investors considering purchasing these firms' stocks on the stock exchange. In this context, the aim of this study is to identify the factors affecting the profitability of firms included in the BIST Securities Investment Trust Index. The research covers eight firms whose shares were listed on the stock exchange between 2007 and 2024 and whose complete data are available. Balanced panel data obtained from the variables was analyzed using the Stata 16 package. Return on assets (ROA) and return on equity (ROE), the most commonly used profitability ratios in the literature, were used as dependent variables. Leverage ratios (Short-Term Liabilities/Equity, Long-Term Liabilities/Equity, Total Debt/Equity, and Total Debt/Total Assets) were used as independent variables, while the current ratio and capitalization ratios were used as control variables. Eight mathematical models were developed within the scope of the research. The models are as follows:

$$\begin{aligned} ROA_{it} &= \alpha + b(UVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROE_{it} &= \alpha + b(UVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROA_{it} &= \alpha + w(KVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROE_{it} &= \alpha + w(KVYOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROA_{it} &= \alpha + n(TOBOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROE_{it} &= \alpha + n(TOBOZ)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROA_{it} &= \alpha + m(TOBTV)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \\ ROE_{it} &= \alpha + m(TOBTV)_{it} + \mu(DONKVVY)_{it} + \lambda(OZTA)_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

In the study, descriptive statistics for the variables, correlation matrix, Pesaran CD test, which is a unit root test, and based on the results of this test, the second-generation unit root test, MADFULLR test, were performed. All variables were found to be stationary at the first level. Following these tests, the F(Chow) test and the Breusch and Pagan Lagrangian multiplier test, which are tests to determine the regression model, were performed, and the classical model was found to be suitable for all models. Accordingly, regression was run for the ROA and ROE models. Assumptions were not tested during the regression model run, as robust estimators must be used after the assumptions are made. As a result of the tests for deviation from the assumptions performed in the research, it was determined that there was heteroskedasticity in the models, but no autocorrelation problem was detected. In this direction, the regression was re-run within the scope of ROA and ROE using the Huber, Eicker, and White estimator as robust estimators. In this direction, it was determined that the Long-Term Foreign Liabilities/Equity ratio (-7.151605, $p < 0.001$), Short-Term Foreign Liabilities/Equity ratio (3.698954, $p < 0.001$), Total Debt/Equity ratio (2.258653, $p < 0.05$), and Total Debt/Total Assets ratio (3.260198, $p < 0.001$) were effective on the ROA variable. Similarly, it was determined that the ROE variable was affected by the Long-Term Foreign Resource/Equity ratio (-7.641633, $p < 0.001$), Short-Term Foreign Resource/Equity ratio (3.90514, $p < 0.001$), Total Debt/Equity ratio (2.284311, insignificant), and Total Debt/Total Assets ratio (3.542133, $p < 0.001$). The results obtained in this direction show that short-term foreign resources positively affect both dependent variables, while long-term foreign resources have the opposite effect. The high cost of long-term resources, as a reflection of their long payback and amortization periods, negatively and significantly affects profitability rates. Conversely, the low cost of short-term resources makes them advantageous and is the most important factor positively affecting profitability. In this context, we can say that savers who want to invest their savings should make short-term investments, and portfolio owners who intend to purchase stocks of securities investment trusts may prefer companies that tend to engage in short-term debt when making board decisions.

Keywords: Return on Assets, Return on Equity, Panel Data

JEL Codes: C33, C87, G23

TÜRKİYE’DE ÖZEL VE KAMU BANKALARININ İŞE ALIM SÜREÇLERİNDE MESLEK YÜKSEKOKULU MEZUNLARINA YÖNELİK TERCİHLERİN ANALİZİ

Öğr. Gör. M. Melih Sağıroğlu

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Pazar Meslek Yüksekokulu
0000-0002-7850-6584, melih.sagioglu@gop.edu.tr

Özet

Türkiye’nin ekonomik yapısında önemli bir yere sahip olan bankacılık sektörü, insan kaynakları yönetimi alanında da etkin ve rekabetçi bir yapıya sahiptir. Bankalar, nitelikli iş gücünü temin etmek amacıyla işe alım süreçlerini sürekli olarak geliştirmekte ve çeşitlendirmektedir. Bu bağlamda, özellikle 2 yıllık meslek yüksekokulu mezunları, sahip oldukları uygulamalı bilgi ve becerilerle bankacılık operasyonları için cazip bir aday grubunu oluşturmaktadır.

Bu çalışma, Türkiye’de faaliyet gösteren özel ve kamu bankalarının işe alım süreçlerinde 2 yıllık meslek yüksekokulu mezunlarına yönelik tercihlerini ve beklentilerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel hedefleri arasında bu mezunların işe alım kararlarında ne ölçüde tercih edildiği, hangi pozisyonlarda değerlendirilmekte olduğu ve istihdamda karşılaşılan avantajlar ile zorlukların neler olduğu yer almaktadır. Ayrıca, işe alım politikalarının bankaların stratejik hedefleri ve iş gücü piyasası talepleri ile nasıl uyum sağladığı da araştırılmaktadır.

Araştırmada karma yöntem kullanılarak niceliksel ve niteliksel veriler toplanacaktır. Niceliksel veriler, bankaların insan kaynakları departmanlarında çalışan yöneticilere uygulanan anketler yoluyla; niteliksel veriler ise yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla elde edilecektir. Bu yöntemle, işe alım süreçlerine dair hem genel eğilimler hem de derinlemesine görüşler analiz edilecektir.

Ön bulgular, özel ve kamu bankalarının 2 yıllık meslek yüksekokulu mezunlarının istihdamında farklılaşan yaklaşımlar benimsediğini göstermektedir. Kamu bankaları, mevzuata bağlı olarak daha formal ve standartlaşmış prosedürleri takip ederken, özel bankalar daha esnek ve yenilikçi işe alım yöntemleri uygulamaktadır. Ayrıca, mezunların iş süreçlerine entegrasyonunda sürekli eğitim ve gelişim olanaklarının önemi vurgulanmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçları, politika yapıcılar, eğitim kurumları ve bankacılık sektörü paydaşları için işe alım trendlerine ilişkin önemli bilgiler sunmayı hedeflemektedir. Elde edilen bulgular, insan kaynağı yönetiminin iyileştirilmesine ve Türkiye’de bankacılık sektörünün gelişen ihtiyaçlarına uygun stratejilerin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, Meslek Yüksekokulu Mezunları, İnsan Kaynakları, Kamu Bankaları, Özel Bankalar

JEL Kodları: G21, J24, M51

AN ANALYSIS OF THE PREFERENCES FOR VOCATIONAL SCHOOL GRADUATES
IN RECRUITMENT PROCESSES OF PUBLIC AND PRIVATE BANKS IN TURKEY

Abstract

The banking sector, which plays a fundamental role in Turkey’s economic and financial structure, places significant emphasis on effective human resource management to maintain competitiveness, operational efficiency, and service quality. In an era of rapidly changing labor markets and evolving customer expectations, banks are continuously refining their recruitment strategies to attract skilled personnel. Among the candidate pools, associate degree graduates—who complete two-year vocational higher education programs—stand out with their practical competencies and job-readiness, especially for operational roles within banking institutions.

This study aims to conduct a comparative analysis of the recruitment preferences and expectations of public and private banks in Turkey with regard to associate degree graduates. The core objectives of the research are to determine the frequency and context in which these graduates are recruited, to identify the departments and job roles they are most commonly placed in (such as teller services, customer operations, or call centers), and to explore the perceived advantages and limitations associated with their employment. Additionally, the study seeks to evaluate how banks’ recruitment strategies align with broader organizational goals, talent development policies, and labor market trends.

To achieve these aims, a mixed-methods research design will be adopted. Quantitative data will be gathered via structured surveys distributed to human resource professionals across a diverse range of banks. Complementary qualitative data will be collected through semi-structured interviews, aiming to capture institutional perspectives, underlying motivations, and future hiring intentions. This combination allows both a macro-level and in-depth examination of employment practices.

Preliminary findings suggest that while public banks operate under more standardized and regulation-bound hiring procedures, private banks tend to implement more dynamic and flexible recruitment models. In both cases, associate degree graduates are seen as valuable contributors, especially when supported with ongoing training, upskilling programs, and clear career progression paths.

The study’s results are expected to provide actionable insights for banking institutions, policymakers, and educational authorities. Understanding the current status and potential of associate degree graduates in the banking labor market will help shape more inclusive, effective, and sustainable human resource strategies for Turkey’s financial sector.

Keywords: Banking Sector, Vocational School Graduates, Human Resources, Public Banks, Private Bank

JEL Codes: G21, J24, M51

SİGORTACILIKTA YAPAY ZEKÂ VE MÜŞTERİ DAVRANIŞI: DAVRANIŞSAL FİNANS YAKLAŞIMIYLA BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME

Hatice FEREK BULUT

İstanbul Medipol Üniversitesi

0000-0001-6642-2503, hatice.ferek@medipol.edu.tr

Ayşe Nur ÇIRAK

İstanbul Medipol Üniversitesi

0000-0001-7988-0706, aysenur.cirak@medipol.edu.tr

Özet

Yapay zekâ (YZ) uygulamaları, son yıllarda sigortacılık sektöründe hasar tespiti, risk analizi, fiyatlandırma ve sahtekârlık tespiti gibi birçok alanda giderek artan bir şekilde kullanılmaktadır. Bu teknolojiler, operasyonel verimlilik sağlama, maliyetleri düşürme, hata oranlarını azaltma ve süreçleri hızlandırma gibi teknik avantajlar sunmaktadır. Ancak YZ'nin yaygınlaşması yalnızca teknik performans üzerinden değerlendirilmemekte; müşteri davranışları, algıları ve güven mekanizmaları açısından da çok boyutlu etkiler yaratmaktadır. Özellikle sigorta sektörü gibi yüksek güven temelli hizmet alanlarında, YZ'nin müşteri nezdinde kabul görmesi, teknik doğruluk kadar psikolojik ve davranışsal unsurlara da bağlıdır.

Davranışsal finans perspektifi, bireylerin YZ destekli sigortacılık hizmetlerine yönelik tutumlarının bilişsel yanlılıklar, risk algısı, geçmiş teknoloji deneyimleri ve kültürel faktörler tarafından şekillendiğini vurgulamaktadır. Kayıptan kaçınma, belirsizlikten kaçınma ve yenilikten kaçınma gibi eğilimler, YZ tabanlı fiyatlandırma veya hasar tespit sistemlerine karşı mesafeli yaklaşımın temelinde yer alabilmektedir. Ayrıca, “algoritma önyargısı” (algorithm aversion) literatürde sıkça tartışılmakta; algoritmalar hata yaptığında kullanıcı güveninin hızlı bir şekilde azaldığı ve hata toleransının insan karar vericilere kıyasla daha düşük olduğu bulgulanmaktadır. Bu durum, hata sonrası güveni yeniden tesis etmeye yönelik telafi mekanizmalarının stratejik önemini ortaya koymaktadır.

Mevcut çalışmalar, açıklanabilir yapay zekâ (XAI) tekniklerinin müşteri güvenini artırmada ve sistemlerin benimsenmesini teşvik etmede kritik rol oynadığını göstermektedir. Özellik temelli, doğruluk odaklı ve şeffaf açıklamalar, müşterilerin YZ tabanlı önerilere yönelik kabulünü artırmakta; veri güvenliği ve gizlilik standartlarının güçlendirilmesi ise müşteri sadakatinin devamlılığını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, YZ'nin müşteri deneyimini kişiselleştirme kapasitesi, memnuniyet ve uzun vadeli bağlılık üzerinde pozitif etki yaratmaktadır.

Bununla birlikte, literatürde YZ'nin sigortacılıkta benimsenmesini müşteri davranışları perspektifiyle, güven, algılanan risk, veri mahremiyeti ve davranışsal faktörler ekseninde sistematik biçimde haritalayan bibliyometrik çalışmaların eksikliği göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bu boşluğu doldurarak yayın eğilimlerini, önde gelen yazar ve kurumları, atıf ağlarını, tematik kümeleri ve araştırma boşluklarını ortaya koymak; böylece hem teorik hem de uygulamalı düzeyde YZ tabanlı sigortacılıkta müşteri güveni ve kabul stratejilerine katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Sigortacılık, Davranışsal Finans, Müşteri Davranışı

JEL Kodları: G22, G41, O33

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CUSTOMER BEHAVIOR IN INSURANCE: A
BIBLIOMETRIC ANALYSIS FROM A BEHAVIORAL FINANCE PERSPECTIVE

Abstract

Artificial intelligence (AI) applications have increasingly been utilized in recent years across various domains of the insurance sector, including claims assessment, risk analysis, pricing, and fraud detection. These technologies offer significant technical advantages such as enhancing operational efficiency, reducing costs, lowering error rates, and accelerating processes. However, the widespread adoption of AI is not evaluated solely in terms of technical performance; it also generates multidimensional effects on customer behavior, perceptions, and trust mechanisms. In high-trust service industries such as insurance, customer acceptance of AI depends not only on technical accuracy but also on psychological and behavioral factors.

From a behavioral finance perspective, individuals' attitudes toward AI-supported insurance services are shaped by cognitive biases, risk perception, prior experiences with technology, and cultural factors. Tendencies such as loss aversion, uncertainty avoidance, and innovation resistance can underlie customers' reluctance toward AI-based pricing or claims assessment systems. Furthermore, "algorithm aversion" is frequently discussed in the literature; studies indicate that when algorithms make mistakes, user trust declines rapidly and tolerance for errors is lower compared to human decision-makers. This highlights the strategic importance of implementing compensation mechanisms to restore trust following errors.

Existing studies show that explainable artificial intelligence (XAI) techniques play a critical role in building customer trust and encouraging system adoption. Feature-based, accuracy-focused, and transparent explanations increase customer acceptance of AI-based recommendations, while strengthening data security and privacy standards ensures the sustainability of customer loyalty. In addition, AI's ability to personalize the customer experience positively influences satisfaction and long-term engagement.

Nevertheless, there is a noticeable lack of bibliometric studies that systematically map AI adoption in insurance from a customer behavior perspective, focusing on trust, perceived risk, data privacy, and behavioral factors. The purpose of this study is to fill this gap by employing bibliometric methods to analyze publication trends, leading authors and institutions, citation networks, thematic clusters, and research gaps. In doing so, it aims to contribute to understanding both the theoretical role of behavioral factors and the practical shaping of trust-building strategies in AI-based insurance services.

Keywords: Artificial Intelligence, Insurance, Behavioral Finance, Customer Behavior

JEL Codes: G22, G41, O33

**BÜYÜME, DIŞ BORÇ VE DÖVİZ KURUNUN TÜRKİYE'DE ENFLASYON
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ENFLASYON VERGİSİ BAĞLAMINDA BİR
EKONOMETRİK DEĞERLENDİRME (1989-2019)**

Doç. Dr. Turgay Münyas

İstanbul Okan Üniversitesi

0000-0002-8558-2032, turgay.munyas@okan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Koç

İstanbul Okan Üniversitesi

0000-0002-0333-7456, fatih.koc@okan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Banu Has

İstanbul Okan Üniversitesi

0000-0001-7693-8490, banu.has@okan.edu.tr

Dr. Sinan Çınar

Ege Üniversitesi

0000-0002-2756-5875, sinancinar110@gmail.com

Özet

Ekonomik büyüme, dış borçlar ve döviz kuru dinamiklerini değerlendirmek, Türkiye gibi değişken ekonomik faktörlerin etkili olduğu bir ortamda enflasyonla ilgili politikalar üretmek açısından kritik önem taşımaktadır. Bu dinamiklerin incelenmesiyle, makro ekonomik istikrarın sağlanması ve fiyat dalgalanmalarının kontrol altına alınmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır. Böylece sürdürülebilir büyüme ortamının hazırlanmasına yönelik uygulanabilirliği yüksek politikaların tasarlanmasına da yön verilebilmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, Türkiye’de ekonomik büyüme, dış borçlar ve döviz kurunun enflasyon üzerindeki etkilerini incelemektedir. Türkiye ekonomisinde enflasyonun kalıcı yapısı ve makroekonomik istikrar üzerindeki doğrudan etkisi, bu konuyu kritik bir araştırma alanı haline getirmektedir. Analiz dönemi 1989–2019 yıllarını kapsamakta olup, COVID-19 sonrası dönem, ani para ve maliye politikası müdahaleleri, küresel arz-talep şokları ve olağanüstü belirsizlikler nedeniyle dahil edilmemiştir; zira bu durumlar enflasyonun yapısal belirleyicilerinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Serilerin durağanlık özellikleri, Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) testi ile incelenmiştir. Daha sonra değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkiyi belirlemek için ARDL Sınır Testi yöntemi uygulanmıştır. Ardından, bir Hata Düzeltme Modeli (ECM) kurulmuştur. Sonuç olarak, eşbütünlük ilişkisi incelenmiş ve hem kısa hem de uzun dönem dinamikleri değerlendirilmiştir. Bulgular, uzun dönemde döviz kurundaki 1 birimlik artışın enflasyonu 1,006 birim artırdığını, dış borç oranındaki 1 birimlik artışın enflasyonu 0,880 birim azalttığını ve ekonomik büyümedeki 1 birimlik artışın enflasyonu 1,480 birim artırdığını göstermektedir. Katsayıların işaretleri teorik beklentilerle uyumludur. Hata düzeltme terimi, kısa dönem şoklarının yaklaşık %45’inin iki çeyrek içinde dengeye geri döndüğünü göstermektedir. Bu bulgular, enflasyon vergisi hipotezi ile uyumludur. Sonuçlar, ekonomik istikrar ve para politikaları açısından önemli çıkarımlar barındırmaktadır. Bu noktada, elde edilen sonuçların ‘enflasyon vergisi’ kavramı bağlamında değerlendirilmesi, bulguların makroekonomik etkilerinin daha kapsamlı anlaşılmasına olanak tanıyacaktır. Döviz kuru artışları ve büyüme kaynaklı talep genişlemesi fiyat seviyesini yükselterek para bakiyelerinin reel değerini düşürmekte ve böylece dolaylı bir enflasyon vergisi etkisi yaratmaktadır. Buna karşılık, dış borçlanmanın enflasyonu düşürücü etkisi, yabancı finansmanın para arzı üzerindeki genişleme baskılarını sınırlama kapasitesini yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon Vergisi, Ekonomik Büyüme, Dış Borç, Döviz Kuru

JEL Kodları: A10, C40, D31

**THE EFFECTS OF ECONOMIC GROWTH, EXTERNAL DEBT, AND EXCHANGE
RATES ON INFLATION IN TURKEY: AN ECONOMETRIC ASSESSMENT IN THE
CONTEXT OF INFLATION TAX (1989–2019)**

Abstract

Evaluating the dynamics of economic growth, external debt, and the exchange rate is critically important for formulating inflation-related policies in a context like Turkey, where economic factors are highly variable. Examining these dynamics contributes to ensuring macroeconomic stability and developing strategies to manage price fluctuations. Consequently, it also guides the design of feasible policies aimed at establishing a sustainable growth environment. This study examines the effects of economic growth, external debt, and the exchange rate on inflation in Türkiye. The persistent nature of inflation in the Turkish economy and its direct influence on macroeconomic stability make this a critical field of inquiry. The analysis covers the period 1989–2019, excluding the post-COVID-19 years due to sudden monetary and fiscal policy interventions, global supply–demand shocks, and extraordinary uncertainties that could distort the assessment of inflation’s structural determinants. The stationarity properties of the series are tested using the Augmented Dickey–Fuller (ADF) procedure. The ARDL Bounds Testing approach is then applied to identify the long-run relationship among the variables. Thereafter, an Error Correction Model (ECM) is constructed. As a result, the co-integration relationship is examined, and both short- and long-run dynamics are evaluated. The results indicate that, in the long run, a one-unit increase in the exchange rate increases inflation by 1.006 units, a one-unit increase in the external debt ratio decreases inflation by 0.880 units, and a one-unit increase in economic growth increases inflation by 1.480 units. The coefficient signs align with theoretical expectations. The error correction term shows that approximately 45% of short-run shocks revert to equilibrium within two quarters. These findings are consistent with the inflation tax hypothesis. The results carry significant implications for economic stability and monetary policy. At this point, evaluating the findings in the context of the 'inflation tax' concept will allow for a more comprehensive understanding of their macroeconomic effects. Increases in the exchange rate and growth-driven demand expansion raise the price level, reducing the real value of money balances and thereby generating an implicit inflation tax. In contrast, the disinflationary impact of external borrowing appears to reflect the capacity of foreign financing to limit monetary expansion pressures.

Keywords: Inflation Tax, Economic Growth, External Debt, Exchange Rate

JEL Codes: A10, C40, D31

ÖĞRETMENLERİN HİSSE SENEDİ YATIRIM DAVRANIŞLARINDAKİ PSİKOLOJİK EĞİLİMLERİN TESPİT EDİLMESİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

İbrahim ATEŞ, Bilim Uzmanı, Öğretmen

Balıkesir-Dursunbey Farabi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

0000-0003-4127-6333X, ibrahimates245@gmail.com

Özet

Yapılan bu araştırmanın amacı, borsada hisse senedi yatırımı gerçekleştiren öğretmenlerin yatırım karar ve davranışlarını, finans ve psikoloji bilimlerinin entegrasyonu olan davranışsal finans kapsamında inceleyerek psikolojik eğilimlerini değerlendirmek ve bireylerin hisse senedi yatırım kararlarında zarara uğramalarına neden olan irrasyonel davranışlarını tespit etmektir. Araştırmanın örneklemini Balıkesir ili Dursunbey ilçesinde görev yapan, borsada hisse senedi yatırımı gerçekleştiren öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak fenomenolojik (olgu bilim) deseni tercih edilmiştir. Görüşme tekniği ile verilerin toplanması sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu iki alan uzmanı ve bir dil uzmanının görüşleri doğrultusunda düzenlenerek toplamda on iki (12) sorudan oluşmaktadır. İki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik dört (4) soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise, davranışsal finans eğilimlerinin (kendine aşırı güvenme, aşırı iyimser davranma, kayıptan kaçınma, geçmiş görüş önyargısı, belirsizlikten kaçınma, pişmanlıktan kaçınma, bilgi çağlayanı ve sürü psikolojisi) belirlenmesine yönelik toplam sekiz (8) soru yer almaktadır. Çalışmada borsada hisse senedi yatırımı yapan öğretmenlerin yatırım davranışlarının, davranışsal finans kapsamında değerlendirilmesi hedeflenmesinden dolayı olasılıksız örnekleme yöntemlerinden amaçlı (kriter) örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örneklem seçimi ile toplamda 21 öğretmen ile yapılan görüşme gerçekleştirilmiştir. Süreçte katılımcı öğretmenler ile ön görüşme yapılarak çalışmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılmış, katılımcılara kişisel bilgilerinin gizli kalacağı belirtilerek görüşme formu paylaşılmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen veriler Microsoft Word ve Microsoft Excel programlarına aktararak hem içerik hem de betimsel analiz yöntemleri ile analiz işlemi gerçekleştirilmiştir. Analiz işlemi sonucunda elde edilen bulgular, çeşitli tema, kategori ve kodlar altında sınıflandırılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri ile birlikte tablo haline getirilmiştir. Araştırmada görüşme yapılan öğretmenlerin isimleri doğrudan kullanılmayarak Öğrt.1, Öğrt.2, Öğrt.3...Öğrt.21 şeklinde kodlama yapılarak değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen analiz işlemi sonucunda öğretmenlerin, davranışsal finans kapsamında ele alınan psikolojik eğilimlerden; geçmiş görüş önyargısı, kayıptan kaçınma, pişmanlıktan kaçınma, kendine aşırı güvenme, aşırı iyimser davranma ve bilgi çağlayanı eğilim davranışları içerisinde oldukları ancak sürü psikolojisi eğilim davranışını göstermedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Davranış, Finans, Psikoloji, Eğilim, Borsa

JEL Kodları: G11, G41, G53

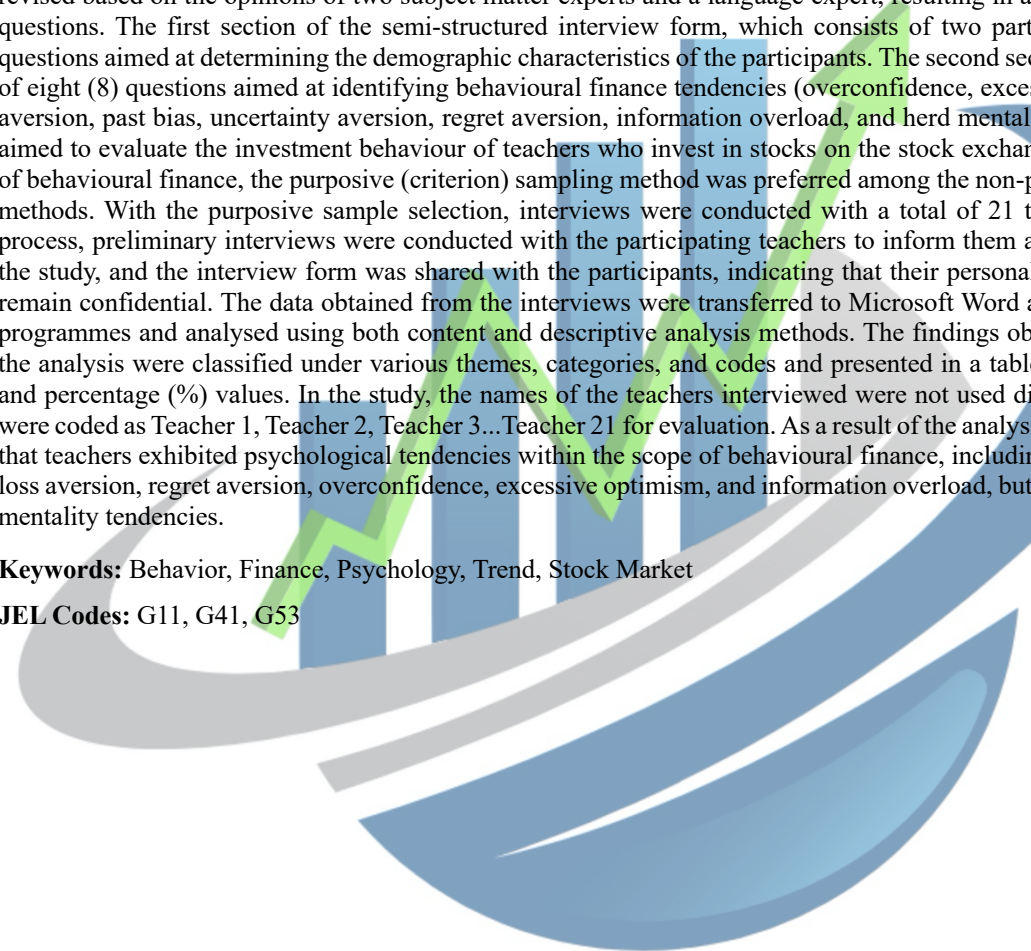
**A STUDY TO DETERMINE PSYCHOLOGICAL TENDENCIES IN TEACHERS’
STOCK INVESTMENT BEHAVIORS**

Abstract

The purpose of this study is to examine the investment decisions and behaviours of teachers who invest in stocks on the stock exchange within the scope of behavioural finance, which is the integration of finance and psychology, to evaluate their psychological tendencies and to identify the irrational behaviours that cause individuals to suffer losses in their stock investment decisions. The sample of the study consists of teachers working in the Dursunbey district of Balıkesir province who invest in stocks on the stock market. A qualitative research method was used in the study, and a phenomenological (phenomenology) design was preferred. A semi-structured interview form was used in the data collection process using the interview technique. The semi-structured interview form developed by the researcher was revised based on the opinions of two subject matter experts and a language expert, resulting in a total of twelve (12) questions. The first section of the semi-structured interview form, which consists of two parts, includes four (4) questions aimed at determining the demographic characteristics of the participants. The second section contains a total of eight (8) questions aimed at identifying behavioural finance tendencies (overconfidence, excessive optimism, loss aversion, past bias, uncertainty aversion, regret aversion, information overload, and herd mentality). Since the study aimed to evaluate the investment behaviour of teachers who invest in stocks on the stock exchange within the scope of behavioural finance, the purposive (criterion) sampling method was preferred among the non-probability sampling methods. With the purposive sample selection, interviews were conducted with a total of 21 teachers. During the process, preliminary interviews were conducted with the participating teachers to inform them about the purpose of the study, and the interview form was shared with the participants, indicating that their personal information would remain confidential. The data obtained from the interviews were transferred to Microsoft Word and Microsoft Excel programmes and analysed using both content and descriptive analysis methods. The findings obtained as a result of the analysis were classified under various themes, categories, and codes and presented in a table with frequency (f) and percentage (%) values. In the study, the names of the teachers interviewed were not used directly; instead, they were coded as Teacher 1, Teacher 2, Teacher 3...Teacher 21 for evaluation. As a result of the analysis, it was determined that teachers exhibited psychological tendencies within the scope of behavioural finance, including past opinion bias, loss aversion, regret aversion, overconfidence, excessive optimism, and information overload, but did not exhibit herd mentality tendencies.

Keywords: Behavior, Finance, Psychology, Trend, Stock Market

JEL Codes: G11, G41, G53

BAĞIMSIZ DENETÇİLERİN MÜŞTERİ KABULÜNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERİN DEMATEL YÖNTEMİ İLE ANALİZİ

Arş. Gör. Mehtab ÇELİK

Selçuk Üniversitesi

0000-0002-8441-6278, mehtab.celik@selcuk.edu.tr

Prof. Dr. Baki YILMAZ

Selçuk Üniversitesi

0000-0002-5392-2485, byilmaz@selcuk.edu.tr

Doç. Dr. Ersin KORKMAZ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

0009-0003-9431-873X, ekorkmaz@erzincan.edu.tr

Özet

Bağımsız denetim, işletmelerin finansal tablolarının doğruluk ve güvenilirliğini ortaya koyarak, yatırımcılar, kreditorler ve düzenleyici kurumlar gibi paydaşların sağlıklı kararlar alabilmelerine katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle bağımsız denetim, yalnızca yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda şeffaflık, hesap verebilirlik ve sürdürülebilir kurumsal yönetimin temel taşlarından biridir. Özellikle kamuya karşı sorumluluğu bulunan bankalar, sigorta şirketleri ve diğer finansal kuruluşlar açısından bağımsız denetim faaliyetleri, hem güvenilir finansal raporlama ihtiyacının karşılanması hem de piyasalarda istikrarın sağlanması açısından kritik bir rol üstlenmektedir. Bununla birlikte, denetim firmalarının sürdürülebilir başarı elde edebilmesi için müşteri kabul süreçlerinde dikkatli bir değerlendirme yapmaları önem arz etmektedir. Yanlış müşteri seçimi hem denetim kalitesini düşürmekte hem de bağımsızlığın ve mesleki sorumluluğun zedelenmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle bağımsız denetçiler, müşteri kabulünde yalnızca finansal göstergeleri değil, aynı zamanda etik değerler, iç kontrol sistemi, faaliyet riskleri ve yasal uyum düzeyi gibi faktörleri de dikkate almalıdır. Böylece hem mesleki standartların korunması hem de uzun vadeli güvene dayalı iş ilişkilerinin inşa edilmesi mümkün olacaktır.

Bu çalışma ile bağımsız denetim şirketlerinin müşteri kabulünde etkili olan faktörlerin önem düzeylerine göre sıralanması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, müşteri kabulünde etkili olduğu düşünülen faktörler literatürden faydalanılarak 10 temel başlık altında toplanmıştır. Bu 10 temel kriterin göreceli önem derecelerini ve aralarındaki nedensellik ilişkilerini sistematik bir şekilde ortaya koymak için 24 bağımsız denetçiden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde çok kriterli karar verme yöntemlerinden DEMATEL yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sırasıyla İç Kontrol ve Muhasebe Altyapısı, Yönetim Kadrosu ve Etik Değerler ve Denetim Bağımsızlığı ve Çıkar Çatışması kriterleri en yüksek ağırlığa sahip faktörler olarak belirlenmiştir. Bu faktörlerden Denetim Bağımsızlığı ve Çıkar Çatışması, sistemin temel “neden” unsurları arasında yer almakta, müşteri kabul süreçlerinde diğer kriterleri doğrudan etkilemektedir. Buna karşılık İç Kontrol ve Muhasebe Altyapısı ile Yönetim Kadrosu ve Etik Değerler sonuç faktörleri niteliğindedir ve neden grubundaki unsurların etkisi altında şekillenmektedir. Orta düzeyde öneme sahip kriterler arasında yer alan Denetim Geçmişi ve Denetçi İlişkileri, İtibar ve Güvenilirlik, Finansal Yapı ve Süreklilik Riski ve Hukuki ve Mevzuat Uyum Durumu da sonuç faktörleri grubunda bulunmakta ve sistemin genel işleyişinde dengeleyici bir rol üstlenmektedir. Son olarak, müşteri kabulünde görece daha düşük öneme sahip kriterler olan Denetim Kaynaklarının Uygunluğu, Denetim Ücreti ve Hizmet Dengesi ve Sektörel ve Faaliyet Riski sistemin “neden” unsurları olarak diğer kriterleri etkilemektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde DEMATEL yöntemi, müşteri kabul sürecinde en kritik önceliklerin iç kontrol sistemlerinin yeterliliği, yönetimin etik yaklaşımı ve bağımsızlığın korunması olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bu faktörlerin sistem içindeki konumlarının farklılaştığı, bazılarının neden bazılarının ise sonuç unsuru olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu bağlamda, bağımsız denetim şirketleri açısından müşteri kabul sürecinde neden faktörlerinin dikkatle analiz edilmesi, sonuç faktörlerinde ortaya çıkabilecek risklerin daha etkin yönetilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız Denetim, Müşteri Kabulü, DEMATEL Yöntemi

JEL Kodları: M42, C44

**ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING CUSTOMER ACCEPTANCE BY
INDEPENDENT AUDITORS USING DEMATEL METHOD**

Abstract

Independent auditing contributes to the ability of stakeholders such as investors, creditors, and regulatory institutions to make sound decisions by revealing the accuracy and reliability of companies' financial statements. In this respect, independent auditing is not only a legal obligation but also one of the cornerstones of transparency, accountability, and sustainable corporate governance. Particularly for banks, insurance companies, and other financial institutions with public accountability, independent auditing activities play a critical role in both ensuring reliable financial reporting and maintaining stability in the markets. However, in order for audit firms to achieve sustainable success, it is important that they carefully evaluate client acceptance processes. Incorrect client selection both reduces audit quality and leads to the impairment of independence and professional responsibility. Therefore, in client acceptance, independent auditors should take into account not only financial indicators but also factors such as ethical values, internal control systems, operational risks, and legal compliance. In this way, it will be possible to protect professional standards and build long-term trust-based business relationships.

The aim of this study is to rank the factors affecting the client acceptance process of independent audit firms according to their level of importance. For this purpose, factors considered to be effective in client acceptance were identified from the literature and grouped under ten main headings. To systematically reveal the relative importance levels of these ten criteria and the causal relationships among them, the DEMATEL method, one of the multi-criteria decision-making techniques, was applied to the data obtained from 24 independent auditors through semi-structured interview forms. As a result of the analysis, Internal Control and Accounting Infrastructure, Management Team and Ethical Values, and Audit Independence and Conflict of Interest were determined as the factors with the highest weights. Among these, Audit Independence and Conflict of Interest is included among the main "cause" factors of the system, directly influencing other criteria in the client acceptance process. On the other hand, Internal Control and Accounting Infrastructure and Management Team and Ethical Values are identified as "effect" factors, shaped under the influence of cause-group elements. Medium-level importance factors such as Audit History and Auditor Relations, Reputation and Reliability, Financial Structure and Continuity Risk, and Legal and Regulatory Compliance are also included in the effect group and play a balancing role in the overall functioning of the system. Finally, factors with relatively lower importance in client acceptance, namely Adequacy of Audit Resources, Audit Fee and Service Balance, and Sectoral and Operational Risk, are identified as "cause" factors that influence other criteria.

In general the DEMATEL method, demonstrates that the most critical priorities in the client acceptance process are the adequacy of internal control systems, the ethical approach of management, and the protection of independence. However, it is observed that the positions of these factors within the system differ, with some being evaluated as cause factors and others as effect factors. In this context, careful analysis of the cause factors in the client acceptance process will contribute to the more effective management of potential risks in the effect factors for independent audit firms.

Keywords: Independent Auditing, Client Acceptance, DEMATEL Method

JEL Codes: M42, C44

DİJİTAL TİCARETİN YENİ ROTASI: G7 VE BRICS ÜLKELERİNDE BÜYÜMENİN ANAHTARI OLARAK HİZMET İHRACATI

Dr. Öğr. Üyesi Tansu Özbaysal

Balıkesir Üniversitesi

0000-0002-8909-5549, tansu.ozbaysal@balikesir.edu.tr

Arş. Gör. Mert Demir

Balıkesir Üniversitesi

0009-0001-9403-2542, mert.demir@balikesir.edu.tr

Özet

Küresel ekonomi, dijitalleşmenin hız kazanması ve hizmet sektörünün artan payı ile birlikte geleneksel ticaret kalıplarını yeniden şekillendirmektedir. Uzun süre büyümenin temel belirleyicisi olarak görülen mal ticareti, giderek daha fazla hizmet ihracatı ve dijitalleşme ile bütünleşen yeni ticaret yapıları tarafından tamamlanmaktadır. Bu çerçevede dijital hizmet ticareti, yalnızca teknolojik bir yenilik değil, aynı zamanda ekonomik büyüme, verimlilik artışı ve küresel rekabet gücünün de stratejik bir bileşeni olarak öne çıkmaktadır. Özellikle gelişmiş ekonomileri temsil eden G7 ülkeleri ile yükselen ekonomiler grubunu oluşturan BRICS ülkeleri, hizmet ihracatının büyüme üzerindeki etkilerini farklı yapısal koşullar altında ortaya koyan iki kritik ülke grubudur.

Bu çalışmanın amacı, G7 ve BRICS ülkelerinde hizmet ihracatının ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini dijital hizmet ticareti perspektifinden karşılaştırmalı olarak incelemektir. Literatürde hizmet ticareti ve büyüme ilişkisine dair çok sayıda araştırma bulunmasına rağmen, dijital hizmet ihracatının bu çerçeveye dahil edilmesi oldukça sınırlıdır. Bu nedenle çalışma hem geleneksel hizmet ihracatı hem de dijital olarak teslim edilebilir hizmetler göstergelerini birlikte ele alarak literatüre özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Araştırma, 2010–2023 dönemine ait panel veri seti üzerinden gerçekleştirilecektir. Veriler World Data Bank veri tabanından elde edilecektir. Bağımlı değişken ekonomik büyüme; temel bağımsız değişkenler hizmet ihracatı ve dijital hizmet ihracatıdır. Kontrol değişkenleri arasında mal ihracatı, doğrudan yabancı yatırımlar, Ar-Ge harcamaları ve dijital altyapıyı temsilen internet kullanıcı oranı bulunmaktadır. Bu değişkenler dışa açıklık, sermaye akımları, yenilik kapasitesi ve dijitalleşme düzeyi gibi büyümenin farklı kanallarını temsil ederek ilişkinin çok boyutlu biçimde incelenmesine olanak sağlamaktadır. Analiz, panel regresyon yöntemleri ve nedensellik testleri aracılığıyla hizmet ihracatının kısa ve uzun dönemli etkilerini değerlendirecektir.

Sonuç olarak çalışma, G7 ve BRICS ülkelerinin büyüme dinamiklerini dijital hizmet ticareti odağında karşılaştırmalı olarak ele almakta ve dijitalleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisine dair yeni ampirik kanıtlar sunarak literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Ticaret, Hizmet İhracatı, Dijital Hizmetler, Ekonomik Büyüme, G7, BRICS

JEL Kodları: F14, O47, O33, O57

THE NEW ROUTE OF DIGITAL COMMERCE: SERVICE EXPORTS AS THE KEY TO GROWTH IN G7 AND BRICS COUNTRIES

Abstract

The global economy is reshaping traditional trade patterns with the acceleration of digitalization and the increasing share of the service sector. Goods trade, long considered the primary determinant of growth, is increasingly complemented by new trade structures integrated with service exports and digitalization. Within this framework, digital service trade stands out as a technological innovation and a strategic component of economic growth, productivity growth, and global competitiveness. The G7 countries, representing advanced economies, and the BRICS countries, comprising the emerging economies group, are two critical groups of countries demonstrating the impact of service exports on growth under different structural conditions.

This study aims to comparatively examine the impact of service exports on economic growth in the G7 and BRICS countries from a digital service trade perspective. While numerous studies exist on the relationship between service trade and development, including digital service exports within this framework, the literature is limited. Therefore, the study aims to contribute to the literature by jointly considering both traditional service exports and digitally deliverable services indicators.

The research will be conducted using a panel dataset covering the period 2010–2023. Data will be obtained from the World Data Bank database. The dependent variable is economic growth; the main independent variables are service exports and digital service exports. Control variables include goods exports, foreign direct investment, R&D expenditures, and the internet user rate, representing digital infrastructure. These variables represent different growth channels, such as openness to the outside world, capital flows, innovation capacity, and the level of digitalization, allowing for a multidimensional analysis of the relationship. The study will evaluate service exports' short- and long-term effects through panel regression methods and causality tests.

Consequently, the study comparatively examines the growth dynamics of the G7 and BRICS countries, focusing on digital service trade, and aims to contribute to the literature by providing new empirical evidence on the impact of digitalization on economic growth.

Keywords: Digital Trade, Service Exports, Digital Services, Economic Growth, G7, BRICS

JEL Codes: F14, O47, O33, O57

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASINDA DÖNGÜSEL EKONOMİ UYGULAMALARI: BİST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 25 ENDEKSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Gör. Selda KORGA

Ege Üniversitesi, Ege Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0002-8868-0957, selda.korga@ege.edu.tr

Özet

Çevresel sürdürülebilirlik, doğal kaynakların korunmasına yönelik bu kaynakların etkin kullanımı ve tüketimine ilişkin faaliyetlerin çevresel etkilerini en aza indirmeyi amaçlayan bir yaklaşım olarak ifade edilmektedir. Döngüsel ekonomi ise kaynakların verimliliği, geri dönüşüm, geri kazanım ve yeniden kullanıma dayanan, ürün ve malzemelerin olabildiğince uzun süre dolaşımında kalmasını ve doğayı yenilemeyi amaçlayan bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Döngüsel ekonomi uygulamaları, çevresel sürdürülebilirliğin hayata geçirilmesinde önemli bir araçtır. Bu uygulamalar, işletmelerin çevresel sürdürülebilirlik performanslarını güçlendirebilmekte ve çevresel sürdürülebilirlik uyum düzeyi üzerinde olumlu etki yaratabilmektedir. Ancak sektörel farklılık ve sektörlerle ilişkin farklı çevresel politika ve düzenlemeler, tüketici beklentileri, tedarik zinciri, finansal kaynaklar gibi yapısal kısıtlar nedeniyle işletmelerin döngüsel ekonomi uygulamaları ile çevresel sürdürülebilirlik performansları arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı işletmelerin sürdürülebilirlik raporlamasında döngüsel ekonomi uygulamalarına ne derece yer verdiğini belirlemek ve çevresel sürdürülebilirlik performansları ile döngüsel ekonomi uygulamaları arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmektir. Bu amaç çerçevesinde Borsa İstanbul (BİST) Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nde işlem gören işletmelerin 2024 yılına ait sürdürülebilirlik veya entegre raporları ve sürdürülebilirlik ilkelerine uyum raporları Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) ve işletmelerin kendi web sayfalarından elde edilmiştir. Bu bağlamda öncelikle işletmelerin sürdürülebilirlik veya entegre raporlarında yer alan çevresel sürdürülebilirlik göstergeleri belirlenmiştir. Ardından sürdürülebilirlik ilkeleri uyum çerçevesi kapsamında hazırlanan işletmelerin sürdürülebilirlik ilkeleri uyum raporlarında bulunan çevresel ilkeler içerik analizi yöntemiyle "0" ile "3" arasında puanlanmıştır. Son olarak sürdürülebilirlik veya entegre raporlarda döngüsel ekonomi ilkelerine ilişkin unsurlar da içerik analizi yöntemiyle "0" ile "3" arasında puanlanarak döngüsel ekonomi ilkelerine uyum puanı oluşturulmuştur. Bu doğrultuda elde edilen nicel çevresel sürdürülebilirlik göstergeleri, sürdürülebilirlik ilkeleri uyum puanları ve döngüsel ekonomi ilkelerine uyum puanları TOPSIS yöntemiyle analize tabi tutularak araştırma kapsamındaki işletmelerin çevresel sürdürülebilirlik performans skorları, çevresel sürdürülebilirlik uyum ve döngüsel ekonomi ilkelerine uyum performans skorları hesaplanarak işletmeler performans skorlarına göre sıralanmıştır. Ardından bu üç performans skorları arasında ilişki olup olmadığını test etmek için Kendall's Tau ve Spearman's Rho korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda ulaşılan bulgulara göre işletmelerin çevresel sürdürülebilirlik performans skoru ile döngüsel ekonomi ilkeleri uyum performans skoru arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Benzer biçimde çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri uyum performans skoru ile döngüsel ekonomi ilkelerine uyum performans skoru arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Öte yandan işletmelerin çevresel sürdürülebilirlik performans skoru ile çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri uyum performans skoru arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular endekste yer alan işletmelerin farklı sektörlerde yer alması nedeniyle sektörel heterojenlikten kaynaklanmış olabilir. Bazı sektörlerin yapısı gereği çevresel etkisi yüksek olduğundan ölçülebilir çevresel sürdürülebilirlik performansları düşük olabilirken döngüsel ekonomi ilkelerine yüksek uyum gösterebilmektedir. Bazı sektörlerin ise yapısal özellikleri nedeniyle düşük çevresel etkiye sahip olması çevresel sürdürülebilirlik performansının düşük olmasına ve döngüsel ekonomi ilkelerine uyum performansları ile farklılık göstermesine yol açabilir. İşletmelerin çevresel sürdürülebilirlik performansları ile çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri uyum performansları arasındaki pozitif ilişki ise işletmelerin raporlarında çevresel ilkelere uyum beyanlarının uygulamada da ölçülebilir çevresel sürdürülebilirlik göstergeleri ile desteklendiğini göstermektedir. Ayrıca iki skor arasındaki bu ilişki, işletmeler tarafından paydaşlara sunulan çevresel bilgilerin gerçeğe uygun, güvenilir ve şeffaf olduğunun ve gerçek çevresel performansı yansıttığının bir göstergesi olarak ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporlaması, Döngüsel Ekonomi, TOPSIS

JEL Kodları: M14, M41, Q56

CIRCULAR ECONOMY APPLICATIONS IN SUSTAINABILITY REPORTING: A STUDY ON BIST SUSTAINABILITY 25 INDEX

Abstract

Environmental sustainability is defined as an approach aiming to minimize the environmental effects of activities associated with the conservation of natural resources and the efficient use of these resources. Circular economy, on the other hand, is defined as an approach based on resource efficiency, recycling activities, recovery, and reuse, aiming to keep products and materials in circulation for as long as possible and to renew nature. Circular economy practices are an important tool for implementing environmental sustainability and can strengthen businesses' environmental sustainability performance and have positive effects on their environmental sustainability compliance levels. However, because of sectoral differences and structural constraints, such as differing environmental policies and regulations, consumer expectations, supply chains, and financial resources, discrepancies might emerge between businesses' circular economy practices and their environmental sustainability performance.

The present paper aimed to determine the extent to which businesses include circular economy practices in their sustainability reporting and to determine whether there is an association between their environmental sustainability performance and circular economy practices. To this end, the 2024 sustainability or integrated reports and sustainability principles compliance reports of companies traded on the Borsa Istanbul (BIST) Sustainability 25 Index were obtained from the Public Disclosure Platform and the companies' own websites. In this context, the environmental sustainability indicators included in the companies' sustainability or integrated reports were first evaluated, and the environmental principles included in the companies' sustainability principles compliance reports, prepared within the sustainability principles compliance framework, were scored between "0" and "3" by using the Content Analysis Method. Finally, elements associated with circular economy principles in sustainability or integrated reports were scored between "0" and "3" by using the Content Analysis Method to generate a circular economy principles compliance score. The resulting quantitative environmental sustainability indicators, sustainability principles compliance scores, and circular economy principles compliance scores were analyzed with the TOPSIS Method. The environmental sustainability performance scores, environmental sustainability compliance, and circular economy principles compliance performance scores of the businesses included in the study were calculated, and the businesses were ranked based on their performance scores. Kendall's Tau and Spearman's Rho Correlation Analyses were conducted to test for a relationship between these three performance scores. Based on the results of the analyses, no significant relationships were detected between the businesses' environmental sustainability performance scores and their circular economy principles compliance performance scores. Similarly, no significant relationships were found between the environmental sustainability principles compliance performance score and their circular economy principles compliance performance scores. On the other hand, significant and positive relationships were detected between the businesses' environmental sustainability performance scores and their environmental sustainability principles compliance performance scores. The results might have occurred because of the sectoral heterogeneity and the different sectors in the index. Some sectors, with their inherently high environmental effects, might have low measurable environmental sustainability performance while demonstrating high compliance with circular economy principles. However, some sectors, with their inherently low environmental effects, might have low environmental sustainability performance and differ in their compliance with circular economy principles. The positive relationship between businesses' environmental sustainability performance and their compliance with environmental sustainability principles demonstrates that the businesses' declarations of compliance with environmental principles in their reports are also supported by measurable environmental sustainability indicators in practice. Also, this relationship between the two scores might be interpreted as an indicator that the environmental information provided by companies to stakeholders is accurate, reliable, and transparent, reflecting true environmental performance.

Keywords: Sustainability Reporting, Circular Economy, TOPSIS

JEL Codes: M14, M41, Q56

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN ÜÇÜZ DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE'DE DÜZENLENEN ETKİNLİKLER ÜZERİNE BİR İNCELENME

Doktor Öğretim Üyesi Fatma Çıtak

Amasya Üniversitesi

0000-0003-3276-4796, fatma.citak@amasya.edu.tr

Özet

İş ve finans dünyası iklim değişikliği nedeniyle çevreyi koruyabilmek için yeşil dönüşümü, teknolojinin gelişmesiyle birlikte yapay zekâ kullanımının artması nedeniyle de faaliyetlerinde dijital dönüşümü gerçekleştirmek durumunda kalmışlardır. Yeşil dönüşüm ve dijital dönüşümün birleşimi de ikiz dönüşüm olarak adlandırılmıştır. Ancak zamanla ikiz dönüşümün toplum odaklı yani sosyal yapı üzerinde önemli etkisinin olduğu düşüncesiyle birlikte, üçüz dönüşüm kavramı ortaya çıkmıştır.

Üçüz dönüşüm, yeşil, dijital ve sosyal dönüşümün birbirlerini etkilemesi ve desteklemesi anlamında kullanılan bir kavramdır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 2024 yılından itibaren düzenlenen kongre, sempozyum, panel, form, konferans gibi etkinliklerde araştırmacıların ve sektör temsilcilerinin üçüz dönüşüm kavramını nasıl ele aldıklarını, bu konuda ne gibi faaliyetlerde bulunduklarıyla ilgili bilgi sunmaktır. Çalışmanın kapsamı ve yöntemi, organizasyonları düzenleyen kuruluşların online sitelerinde ve sosyal medya araçları ile paylaştıkları yazınsal ve görsel materyallerin incelenmesidir.

Çalışma sonucunda üçüz dönüşüm kavramını konu edinen ve verileri elde edilebilen beş etkinlik tespit edilmiştir. Bunlardan biri, 3 Aralık 2024 tarihinde İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ve United Nations (UN) Global Compact işbirliği ile düzenlenen X. Sürdürülebilir Finans Forumu’dur. “Üçüz Dönüşüm Çağında Sürdürülebilir Finans: Dijitalleşme, Karbonsuzlaşma ve Sosyal Etki” temasıyla düzenlenen kongrede, EBRD, Garanti BBVA, İş Bankası ve TSKB üst düzey temsilcilerinin konuşmacı olarak panel düzenlenmiştir. Temsilciler; dijitalleşme, sürdürülebilir dönüşüm için çok verimli bir destek mekanizması olduğundan dolayı üçüz dönüşümün birlikte ele alınmasının bir tercih değil bir gereklilik olduğu; adil geçiş, dijitalleşme ve karbonsuzlaşma unsurlarının bir arada ele alınması gerektiğini ifade etmektedirler.

Bir diğer etkinlik, 10 Aralık 2024 tarihinde düzenlenen 8. Türkiye Sermaye Piyasaları Kongresidir. Kongrenin teması “Üçüz (Dijital, Yeşil, Toplumsal) Dönüşümün Kesişiminde Sermaye Piyasaları” olarak belirlenmiştir. Finans ve sermaye piyasalarında yeni teknolojiler, yeni eğilimler, alternatif yatırım araçları ve alanları, yeni ürünler, dijital dönüşüm, yeşil finans ve toplumsal dönüşüm alanlarındaki yenilikler ve gelişmeler ele alınmıştır.

Bir diğer etkinlik, 30 Nisan 2025 tarihinde düzenlenen 25. Kamu Kalite Sempozyumu’dur. Prof. Dr. Atilla Acar, “Üçüz Dönüşüm, Gelecek İçin Bir Adım” başlıklı sunumunda, dijital dönüşümün toplum her kesimine hitap etmesi gerektiği, yeşil dönüşümün ise toplumun çevrenin bir parçası olması nedeniyle, ikiz dönüşüme eklenen sosyal (toplumsal) dönüşümün üçüz dönüşümün temeli olduğunu vurgulamıştır.

Bir diğer etkinlik, 29 Mayıs 2025 tarihinde düzenlenen 2. Kalkınma Günü Konferansıdır. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası tarafından düzenlenen konferansın teması “Üçüz Dönüşümle Potansiyel Büyüme Yükseltmek” olarak belirlenmiştir. TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç sunumunda, sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik büyümenin birlikte toplumda yaşan bireyleri geride bırakmamak, yaratılacak refahın adil paylaşılmasını ve herkes için değer üretmeyi, fırsat eşitliğine yatırım yapmanın önemi vurgulayarak, üçüz dönüşüm sürecinin Türkiye’nin potansiyel büyümesini artırmak için önemli bir rol oynadığı ifade etmişlerdir.

Üçüz dönüşümle ilgili sunumun yer aldığı en son etkinlik ise, 8. Uluslararası Muhasebe ve Finans Sempozyumudur. MUFAD ve Mudanya Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi işbirliği ile 25-26.07.2025 tarihlerinde düzenlenen etkinlikte, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanı Dr. Hasan Özçelik tarafından yapılan çalışmanın amacı, Türkiye’nin sürdürülebilirlik raporlaması yaklaşımını üçüz dönüşüm açısından inceleyerek muhasebe eğitiminde yeniden yapılanma gereksinimini değerlendirmektir.

Sonuç olarak, Türkiye'de üçüz dönüşüm konusu kongre, sempozyum, panel, forum ve konferans gibi bilimsel etkinliklerde ele alınmakta; ancak kavramın yeni olması nedeniyle bu alanda yazılmış bilimsel makaleler ve kitap bölümleri bulunmamaktadır. Uluslararası literatürde de konuya ilişkin çalışmaların sayısı oldukça azdır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Dönüşüm, Dijital Dönüşüm, Sosyal Dönüşüm, Üçüz Dönüşüm

JEL Kodları: Q01, Q55, Q56

**TRIPLE TRANSFORMATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: AN
EXAMINATION OF EVENTS ORGANIZED IN TÜRKİYE**

Abstract

Due to climate change, the business and finance sectors have been compelled to implement green transformation initiatives in order to protect the environment. Simultaneously, the rapid advancement of technology and the increasing use of artificial intelligence have necessitated a digital transformation in their operations. The intersection of green and digital transformation has been referred to as the "twin transformation." Over time, with the growing recognition of the significant impact of these transformations on the social structure, a new concept has emerged: "triple transformation".

Triple transformation refers to the interaction and mutual reinforcement of green, digital, and social transformation processes. The aim of this study is to examine how researchers and industry representatives in Türkiye have addressed the concept of triple transformation in scientific events such as congresses, symposiums, panels, forums, and conferences organized since 2024. The scope and methodology of the study involve the analysis of textual and visual materials shared by the organizing institutions on their official websites and through social media platforms.

As a result of this analysis, five events focusing on triple transformation and with accessible data have been identified. One of these is the 10th Sustainable Finance Forum, held on December 3, 2024, co-organized by the Business and Sustainable Development Council (SKD Türkiye) and the United Nations (UN) Global Compact. The theme of the forum was "Sustainable Finance in the Age of Triple Transformation: Digitalization, Decarbonization, and Social Impact." A panel was organized with high-level representatives from EBRD, Garanti BBVA, İşbank, and TSKB. The speakers emphasized that digitalization is a highly effective support mechanism for sustainable transformation and that approaching triple transformation as an integrated whole is not a matter of choice but of necessity. They also underlined the importance of considering just transition, digitalization, and decarbonization together.

Another event was the 8th Turkish Capital Markets Congress, held on December 10, 2024, under the theme "Capital Markets at the Intersection of Triple (Digital, Green, Social) Transformation." The congress addressed developments and innovations in new technologies, emerging trends, alternative investment instruments, new financial products, digital transformation, green finance, and social transformation in capital and financial markets.

A third event was the 25th Public Quality Symposium, held on April 30, 2025. In his presentation titled "Triple Transformation: A Step for the Future," Prof. Dr. Atilla Acar emphasized that digital transformation must reach all segments of society and, given that society is inherently part of the environment, the addition of social transformation to twin transformation forms the basis of triple transformation.

Another event, the 2nd Development Day Conference, took place on May 29, 2025, organized by the Industrial Development Bank of Türkiye (TSKB). The theme was "Enhancing Potential Growth through Triple Transformation." In his presentation, TSKB General Manager Murat Bilgiç underlined the importance of inclusive economic growth that leaves no one behind, ensures fair distribution of generated wealth, creates value for all, and invests in equal opportunities. He stated that the triple transformation process plays a critical role in unlocking Türkiye's potential growth.

The latest event addressing triple transformation was the 8th International Accounting and Finance Symposium, held on July 25–26, 2025, in cooperation with MUFAD and Mudanya University, Faculty of Arts and Social Sciences. In his presentation, Dr. Hasan Özçelik, President of the Public Oversight, Accounting and Auditing Standards Authority, evaluated Turkey's sustainability reporting framework through the lens of triple transformation and highlighted the need for a curricular restructuring in accounting education to align with emerging sustainability imperatives.

In conclusion, although the concept of triple transformation is increasingly addressed in scientific events such as congresses, symposiums, panels, forums, and conferences in Türkiye, due to its novelty, there is still a lack of academic studies such as peer-reviewed journal articles or book chapters on the subject. Likewise, the number of studies addressing this concept in the international literature remains quite limited.

Keywords: Green Transition, Digital Transition, Social Transition, Triple Transition

JEL Codes: Q01, Q55, Q56

SİGORTA SÖZLEŞMELERİNDEKİ MUAFİYET ŞARTI ÜZERİNE HUKUKSAL BİR DEĞERLENDİRME

Öğr. Gör. Dr. Erkan ARSLAN
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
0000-0002-1729-3845, erkan.arslan@iuc.edu.tr

Özet

Sigorta şirketinin en temel yükümlülüğü, sigorta sözleşmesi ile teminat altına alınan rizikoların gerçekleşmesi sonucunda sigortalının ya da hak sahibinin maruz kaldığı zararın poliçe teminat limitleri doğrultusunda tazmin edilmesidir. Sigorta şirketinin tazminat yükümlülüğü, muafiyet uygulaması aracılığıyla sınırlandırılabilir. Buradaki sınırlandırma riziko türü, tazminat miktarı ya da her ikisi açısından getirilebilir. Kullanım amaçlarına ve yöntemlerine göre sigorta şirketleri arasında farklı muafiyet uygulamaları görülmektedir.

Emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak şartıyla ve sözleşme özgürlüğü ilkesi çerçevesinde; uyulması zorunlu sigorta genel şartlarında tanımlanmış olan asgari teminatları içermesi kaydıyla tarafların şekli ve içeriğini sertçe belirledikleri sigorta sözleşmelerine taraf olabilmeleri mümkündür. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 11. maddesine göre sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası yetkili kamu otoritesi tarafından onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenir. İşin özelliğine uygun olarak sigorta sözleşmelerinde özel şartlar tesis edilebilir. Hukuk kurallarına ve sigorta genel şartlarına aykırı olmamak üzere ve tarafların birbirine uygun iradeleriyle muafiyet şartı da özel şart şeklinde sigorta sözleşmelerine konulabilmektedir. Muafiyet şartı ile benzer sonuçları doğuran, hasarın belli bir kısmının sigortalının sorumluluğunda belli bir kısmının da sigorta şirketinin sorumluluğunda olduğu müşterek sigorta uygulamaları da mevcuttur. Hukuken yaptırılması zorunlu olan sigortalarda muafiyet şartı tarafların iradesinden bağımsız olarak uygulanmaktadır.

Muafiyet şartı yoluyla sigorta şirketinin tazminat yükümlülüğüne getirilen sınırlandırmalar uygulamada birtakım sorunlara neden olabilmektedir. Bazı hallerde, gerçekleşen riziko ve oluşan zararlar sigorta poliçesi teminatı kapsamında kalmasına rağmen poliçedeki muafiyet hükümleri nedeniyle sigortalının ya da hak sahibinin zararının hiç tazmin edilmemesi ya da olduğundan daha düşük miktarda tazmin edilmesi gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir. Tam ve hakkaniyete uygun bir hasar sürecinin yürütülmesi, poliçelerdeki muafiyet hükümlerinin sigortacılık tekniğine ve hukuksal düzenlemelere uygun biçimde yorumlanması ve ekspertiz süreçlerinde tazminat hesaplamalarının da bu doğrultuda yapılması ile mümkün olabilir. Muafiyet hükümlerinin ekspertiz süreçlerinde farklı ya da hatalı şekilde yorumlanıp uygulanması nedeniyle bir takım hukuksal uyumsuzluklar yaşanabilmektedir. Bu çalışmada, sigorta sözleşmelerinde yer alan muafiyet şartının geçerlilik koşulları, sigortacının bilgilendirme yükümlülüğü, muafiyet türleri ve kapsamı, sigorta sektöründe hasar süreçlerinde görülen farklı muafiyet uygulamaları ve uygulamada karşılaşılan sorunlar Yargıtay kararları doğrultusunda hukuksal bir bakış açısıyla ele alınıp irdelenmekte ve uygulamaya yön verici önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Muafiyet, Tazminat

JEL Kodları: G22, G28, K12

A LEGAL EVALUATION OF THE DEDUCTIBLE CLAUSE IN INSURANCE CONTRACTS

Abstract

The primary obligation of an insurance company is to indemnify the loss suffered by the insured or the beneficiary resulting from the occurrence of risks covered under the insurance contract, within the policy coverage limits. The insurer's indemnification obligation may be limited through the implementation of a deductible clause. Such limitations may be imposed based on the type of risk, the amount of compensation, or both. Different deductible applications are observed among insurance companies depending on their purposes and methods of use.

Provided that they do not conflict with mandatory legal provisions and are within the framework of the principle of freedom of contract, it is possible for the parties to enter into insurance contracts with terms and conditions that they strictly determine, as long as the contract includes the minimum coverage levels defined in the compulsory general terms of insurance. According to Article 11 of the Insurance Law No. 5684, the main content of insurance contracts must comply with the general conditions approved by the competent public authority and implemented uniformly by insurance companies. Special conditions may also be established in insurance contracts depending on the nature of the transaction. Within the bounds of legal rules and general insurance terms, and based on the mutual consent of the parties, a deductible clause may be included as a special condition in insurance contracts. There are also co-insurance practices that produce similar outcomes to deductible clauses, wherein part of the loss is borne by the insured and the remainder by the insurer. In cases where insurance is legally mandatory, the deductible clause is applied independently of the will of the parties.

The limitations imposed on the insurer's indemnification obligation through deductible clauses may lead to certain problems in practice. In some cases, although the realized risk and the resulting damage falls within the coverage of the insurance policy, the presence of deductible provisions in the policy may lead to the damage not being compensated at all, or only partially compensated. A complete and fair damage process is only possible if the deductible provisions in policies are interpreted in accordance with insurance techniques and legal regulations, and if indemnity calculations in the loss adjustment processes are conducted accordingly. Legal disputes may arise due to the misinterpretation or incorrect application of deductible clauses during expert assessments. In this study, the validity conditions of the deductible clause included in insurance contracts, the insurer's obligation to inform, the types and scopes of deductibles, the differing deductible applications observed in the damage processes in the insurance sector, and the problems encountered in practice are discussed and examined from a legal perspective in line with the decisions of the Supreme Court and recommendations are presented to guide the practice.

Keywords: Insurance, Deductible, Compensation

JEL Codes: G22, G28, K12

**BİST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNDE KESİNTİSİZ YERALAN ANA
OTOMOTİV SANAYİ FİRMALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TEDARİK ZİNCİRİ
YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE FİNANSAL FAALİYET DÖNGÜSÜ ANALİZİ:
2014/YILLIK-2025/6 AYLIK**

Prof. Dr. E. Şule AYDENİZ

Yeditepe Üniversitesi

0000-0002-6598-2012, sule.aydeniz@yeditepe.edu.tr

Özet

Kurumsal sürdürülebilirliğin ve yeşil dönüşümün önemli bir ayağını sürdürülebilir tedarik zinciri yönetimi (STZY) oluşturmaktadır. 01.01.2023 tarihinde uygulamaya giren “Alman Tedarik Zinciri Yasası” ve 25.07.2024 yılında yürürlüğe giren “AB Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Direktifi”, firmaların tedarik zinciri yönetimlerini etkilemektedir. Türkiye’de faaliyet gösteren otomotiv ana sanayi firmaları, ihracatlarını AB ülkelerine sürdürebilmeleri için ilgili yasa ve direktiflere uymaları ve etkin STZY’ni uygulamaları gerekmektedir.

Çalışmanın amacı, STZY’ni finansal ve nakit açısından analiz ederek finansal faaliyet döngüsünü (FFD) belirlemek ve önerilerde bulunmaktır. FFD, aynı zamanda firmanın temel faaliyetlerini gerçekleştirirken nakit ihtiyacını ve etkin nakit yönetimini ortaya koymaktadır. Sürdürülebilirliğin önemli bir ayağını oluşturan tedarik zinciri süreçleri yönetilirken nakit yönetimleri de etkin gerçekleştirmelidir. Faaliyet sürecinin nakde dönüşümüne kadar firma, sermaye bağlamakta ve fırsat maliyetine katlanmaktadır. Çalışmanın amacının gerçekleştirilebilmesi için “BİST Sürdürülebilirlik Endeksi”nde kesintisiz işlem gören iki otomotiv sanayi firmaları olan TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. ve Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. firmaları analiz edilmiştir.

Çalışma metodu olarak FFD’nü oluşturan finansal oranlar kullanılmıştır. Çalışmanın analizi için iki firmanın oranlarının ortalaması alınmıştır. BİST Sürdürülebilirlik Endeksi, Kasım 2014 tarihinden itibaren uygulanmaya başlandığı için iki firmanın 2014 yıllık-2025/6 aylık dönemlerini kapsayan çeyrek dönem finansal tabloları temel alınarak FFD oranları hesaplanmıştır.

Çalışmanın sonuçları ise FFD ‘nde stok tutma süresi (STS), her yıl ilk çeyrekte yüksek seyrederken yıllık bazda düşmektedir. 2024/1. çeyrekte 127 gün iken 6 aylık verilerde 84 güne, 9 aylık verilerde 51 güne ve yıllık bazda 33 güne düşmektedir. Aynı durum kısa vadeli alacakların tahsil süresi (KVATS) için de geçerlidir. 2024/1. çeyrekte 202 gün iken 2024 yıllık bazda 57 güne düşmektedir. STS ile KVATS’nin toplamı olan “Etkinlik Süresi” de paralel gelişme göstermektedir. Kısa vadeli ticari borçları ödeme süresi (KVTBÖS) için de aynı durum geçerlidir. 2024/1. çeyrekte 271 gün iken 2024 yıllık bazda 62 güne düşmektedir. Yıl içerisinde düşen etkinlik süresi, KVTBÖS artmadığı için iki firmaya nakit avantaj sağlamamıştır. FFD, 2014 yıllık-2021 yıllık bazda (-) olmuştur. Bunun sebebi KVATS ‘nin ve STS’nin, KVTBÖS’nden daha kısa olmasıdır ki bu firma için olumlu bir gelişmedir. FFD’nde fon ihtiyacı bulunmamakta ve firmalar, işletme sermayelerini ticari borçlarla finanse etmektedir. Ancak yıllık 2023 ile 2025 ilk 6 aylık dönemler arasında faaliyet döngüsü (+) olmaya başlamıştır; özellikle 2025 ilk çeyrek dönemde döngü 168 gün olmuştur. Bunun sebepleri KVATS’nin 250 gün ve STS’nin 137 gün; ancak KVTBÖS ‘nin 219 gün olmasıdır. Ancak 2025-6 aylık dönemde döngü 61 güne düşmüştür; çünkü STS 67 güne, KVATS’nin 61 gün ve KVTBÖS’nin 106 gün olmasından kaynaklanmaktadır.

Faaliyet döngüsü, iki firmanın her yıl ilgili yılın ilk çeyreğinde yüksektir. Bu da firmaların stoklara ve vadeli satışlara sermaye bağladığını ve nakde dönüşün daha yavaş olduğunu, ancak analizde ara dönemlerde ve yıllık bazda sürenin kısaldığı, sermayenin daha hızlı nakde dönüştüğünü göstermektedir. Firmalar, sürdürülebilir tedarik zinciri yönetimi uygularken nakit açısından önemli olan finansal faaliyet döngülerini, özellikle 2021 yılı sonuna kadar etkin yönetmişlerdir. Ancak 2023 yılından itibaren 2025-6 aylık döneme kadar firmalar, önceki dönemlere göre nakit yönetimi etkinliği azalma eğilimi göstermektedir. Öneri olarak sürdürülebilir tedarik zinciri süreçlerinde nakit yapıyı önemsemek; alacak tahsil süresini koşullar çerçevesinde uygun belirlemek ve ticari borç ödeme süresini mümkün olduğunca uzatarak sebebiyle nakit sıkışıklığına yol açmamaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Oranlar, Sürdürülebilirlik, Otomotiv, Tedarik Zinciri Yönetimi
JEL Kodları: G320, Q010, L620, M110

**ANALYSIS OF THE FINANCIAL OPERATING CYCLE WITHIN THE FRAMEWORK
OF SUSTAINABLE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT FOR MAJOR AUTOMOTIVE
INDUSTRY COMPANIES CONTINUOUSLY INCLUDED IN BIST SUSTAINABILITY
INDEX: 2014/ANNUAL-2025/6 MONTHLY**

Abstract

Sustainable supply chain management (SSCM) is a key pillar of corporate sustainability and green transformation. The German Supply Chain Act (effective 1 January 2023) and the EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (effective 25 July 2024) have increased the importance of effective SSCM for companies exporting to the EU. Automotive manufacturers in Turkey must adapt to these regulations to maintain market access.

This study analyses SSCM from a financial and cash perspective, focusing on the financial operating cycle (FOC), which reflects cash requirements and effective cash management during core operations. Managing cash efficiently within supply chain processes is crucial, as capital remains tied up until operations are converted into cash, incurring opportunity costs. Two automotive companies listed in the BIST Sustainability Index — TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. and Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. — were examined. FOC-related financial ratios were calculated using their quarterly financial statements from 2014 through mid-2025, with the average ratios of both firms analysed.

The results show that the inventory holding period (IHP) is consistently high in the first quarter of each year but decreases in later quarters and on an annual basis. For example, in 2024 the IHP was 127 days in Q1, declining to 33 days annually. A similar trend is observed in the collection period for short-term receivables (PSTR), which fell from 202 days in Q1 2024 to 57 days annually. The operating period, reflecting the sum of IHP and PSTR, followed the same pattern. The short-term commercial debt payment period (STCDPP) also decreased significantly, from 271 days in Q1 2024 to 62 days annually. Between 2014 and 2021, the financial flow difference (FFD) was negative, as PSTR and IHP were shorter than STCDPP. This allowed firms to finance their working capital through trade payables, representing efficient cash management. However, between mid-2023 and early 2025, the FOC became positive, indicating declining efficiency. For instance, in Q1 2025, the cycle extended to 168 days due to longer PSTR (250 days) and IHP (137 days) compared to STCDPP (219 days). By mid-2025, however, it shortened again to 61 days, driven by a reduction in all three ratios.

Overall, the operating cycle tends to be longer in the first quarter each year, reflecting tied-up capital in inventories and credit sales, but improves over the year as capital converts to cash more quickly. Both firms managed their cash flow effectively until 2021. However, from 2023 onwards, a decline in cash management efficiency is observed, coinciding with extended collection and inventory periods. The findings highlight the need to prioritise cash structure within SSCM, optimise receivables collection periods under current conditions, and extend commercial debt payment periods where possible to avoid cash constraints. Strengthening cash management practices in supply chain operations will enhance financial resilience and support the sustainability and competitiveness of Turkish automotive manufacturers in EU markets.

Keywords: Financial Ratios, Sustainability, Automotive, Supply Chain Management
JEL Codes: G320, Q010, L620, M110

KURUMSAL DENETİM FAKTÖRLERİ VE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİST BANKALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KILIÇ
Başkent Üniversitesi
0000-0002-0605-2798, gokhankilic@baskent.edu.tr
Dr. Öğr. Üyesi Gamze SEVİMLİ ÖRGÜN
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
0000-0002-4233-8363, gamzesevimliorgun@yyu.edu.tr

Özet

Finansal sistemler, ekonomik faaliyetlerin yürütülmesinde, yapılan tasarrufların yatırımlara yönlendirilmesinde ve sermaye döngüsünün düzenlenmesinde kritik bir role sahiptir. Bu sistemin merkezinde yer alan bankalar ise mevduat toplama, kredi verme ve ödeme hizmetleri gibi temel işlevler ile hem bireylere hem de işletmelere ekonomik alanda önemli destekler sunmaktadır. Dolayısıyla bankaların güvenilirliği ve sürdürülebilir performansı sadece ekonomik büyüme için değil aynı zamanda toplumun finansal güvenliği için de önem arz etmektedir. Bu noktada finansal bilgilerin güvenilirliğini sağlayarak yatırımcıların ve mevduat sahiplerinin karar alma süreçlerini destekleyen ve düzenleyici kurumların gözetimine katkıda bulunan denetim kalitesi rol almaktadır. Finansal raporların doğru ve şeffaf bir şekilde yayınlanması bankalara duyulan güvenin temel dayanaklarından biridir. Denetim, işletmelerin finansal raporlarının doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için yürütülen bağımsız bir kontrol mekanizmasıdır. Yüksek kaliteli bir denetim ile bankalar risklerini daha etkin bir şekilde yönetebilmekte, sermaye maliyetleri azaltmakta ve kaynaklarını verimli kullanabilmektedir. Denetimin kalitesi ile finansal raporların şeffaflığı artacak, işletmenin performans göstergeleri olumlu yönde etkilenecektir. Bu kapsamda çalışma, bankaların finansal performansını etkileyebilecek kurumsal denetim faktörlerini ortaya koymayı ve denetim süreçlerinin şeffaflık, güvenilirlik ve hesap verebilirlik boyutlarının performans üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmada denetim kalitesi olarak kullanılan denetçi görüşü (DG), denetçi cinsiyeti (DC) ve kilit denetim konusu (KDK) bağımsız değişkenler olarak, banka performansını gösteren aktif kârlılık oranı (AKO) ve öz sermaye kârlılık oranı (ÖKO) ise bağımlı değişkenler olarak kullanılmıştır. Ayrıca kaldıraç oranı (KALD), Özsermaye/Toplam Varlıklar (ÖVO), Batık Kredi Oranı (BKO) ve Banka Büyüklüğü (BÜYÜK) kontrol değişkenleri olarak kullanılmıştır. Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren 7 bankanın 2015-2024 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak panel veri analizi Panel Düzeltilmiş Standart Hata (PCSE) tahmincisi ile kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada kullanılan veri Bloomberg terminal veri tabanından elde edilmiştir. Çalışma sonucunda AKO ve ÖKO ile kurulan iki modelde de DG ve DC değişkenlerinin finansal performans göstergelerini pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı etkilediğini, KDK değişkeni ile de istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buradaki sonuca göre olumlu görüş alma baskısını artırırsa bir noktadan sonra finansal performans göstergeleri ve denetim görüşü arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilemeyebilir. Bağımsız denetçinin bağımsızlığı baskı altına alınmamalıdır. Ayrıca sonraki çalışmalarda mutlaka denetçinin bağımsızlığını test eden bir değişken çalışmaya dahil edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Denetim Kalitesi, Banka Performansı, Borsa İstanbul

JEL Kodları: M40, M42

THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE AUDIT FACTORS AND FINANCIAL PERFORMANCE: AN ANALYSIS OF BIST BANKS

Abstract

Financial systems play a critical role in conducting economic activities, directing savings towards investments, and regulating the capital cycle. Banks, which are at the center of this system, provide significant economic support to both individuals and businesses through basic functions such as deposit collection, lending, and payment services. Therefore, the reliability and sustainable performance of banks are important not only for economic growth but also for the financial security of society. At this point, audit quality plays a significant role in supporting the decision-making processes of investors and depositors by ensuring the reliability of financial information and contributing to the oversight of regulatory institutions. The accurate and transparent publication of financial reports is one of the fundamental pillars of trust in banks. Auditing is an independent control mechanism carried out to ensure the accuracy and reliability of companies' financial reports. With high-quality auditing, banks can manage their risks more effectively, reduce capital costs, and use their resources efficiently. The quality of auditing will increase the transparency of financial reports and positively affect the performance indicators of the business. In this context, the study aims to reveal the corporate audit factors that may affect the financial performance of banks and to evaluate the effects of the transparency, reliability, and accountability dimensions of the audit processes on performance. To this end, auditor opinion (DG), auditor gender (DC), and key audit topic (KDK) were used as independent variables for audit quality, while return on assets (AKO) and return on equity (OKO), which indicate bank performance, were used as dependent variables. Additionally, leverage ratio (KALD), equity/total assets (OVO), non-performing loan ratio (BKO), and bank size (BUYUK) were used as control variables. Data from 7 banks operating on the Istanbul Stock Exchange between 2015 and 2024 were analyzed using panel data analysis with the Panel Corrected Standard Error (PCSE) estimator. The data used in the study was obtained from the Bloomberg terminal database. The results of the study revealed that in both models established with AKO and OKO, the DG and DC variables had a positive and statistically significant effect on financial performance indicators, while the KDK variable had a statistically insignificant relationship. According to this result, if the pressure to obtain a positive opinion increases beyond a certain point, a statistically significant relationship between financial performance indicators and audit opinion may not be detected. The independence of the independent auditor should not be compromised. Furthermore, a variable testing the auditor's independence must be included in subsequent studies.

Keywords: Audit Quality, Bank Performance, Borsa Istanbul

JEL Codes: M40, M42

PETROL TEDARİK OPTİMİZASYONU İÇİN ALGORİTMİK YAKLAŞIMLAR

Doç. Dr. Ahmet Göncü

İstanbul Teknik Üniversitesi, İşletme Mühendisliği Bölümü
0000-0002-0568-9201, goncuahm@itu.edu.tr

Doç. Dr. Umut Kuzubaş

Boğaziçi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
0009-0001-9403-2542, umut.kuzubas@bogazici.edu.tr,

Prof. Dr. Burak Saltoğlu

Boğaziçi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
0000-0002-2854-6051, burak.saltoglu@boun.edu.tr

Özet

Bu makale, petrol ve enerji türevlerine özel vurgu yaparak emtia tedarik optimizasyonu için kapsamlı bir matematiksel çerçeve sunmaktadır. Tedarik problemini bir Markov Karar Süreci olarak formüle etmekte ve pekiştirmeli öğrenme, genetik algoritmalar ve parçacık sürü optimizasyonu dahil olmak üzere çeşitli algoritmik yaklaşımları karşılaştırmaktayız. Amaç, satın alma miktarları ve zamanlaması üzerindeki operasyonel kısıtları karşılarken ortalama tedarik maliyetlerini minimize etmektir. Karşılaştırma ölçütümüz, tedarik dönemindeki petrol fiyatlarının hareketli ortalamasıdır. Diğer bir deyişle, ortalama fiyatlara göre elde edilen ortalama maliyetin düşük olması, petrol kullanan şirketlerin maliyetlerini düşürmektedir. Ampirik analizimiz, Tamsayı Doğrusal Programlamanın hem eğitim hem de test veri setlerinde %10'un üzerinde iyileşme ile en iyi performansı gösterdiğini, Parçacık Sürü Optimizasyonunun ise metasezgisel yaklaşımlar arasında en iyi sonuçları verdiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, piyasa belirsizliği altında emtia satın alma stratejilerini optimize etmek isteyen şirketler için değerli içgörüler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Makine öğrenmesi, Optimal tedarik, Pekiştirmeli öğrenme algoritmaları, Petrol fiyatları

JEL Kodları: C44, C45, C63

ALGORITHMIC APPROACHES FOR OIL PROCUREMENT OPTIMIZATION

Abstract

This article presents a comprehensive mathematical framework for commodity procurement optimization, with particular emphasis on oil and energy derivatives. We formulate the procurement problem as a Markov Decision Process and compare various algorithmic approaches including reinforcement learning, genetic algorithms, and particle swarm optimization. The objective is to minimize average procurement costs while satisfying operational constraints on purchase quantities and timing. Procurement cost of oil is compared with the moving average of oil prices during the procurement period. In other words, the lower the average cost achieved relative to average prices, the better the outcome for corporations that utilize oil. Our empirical analysis demonstrates that Integer Linear Programming achieves the best performance with over 10% improvement on both training and test datasets, while Particle Swarm Optimization shows the best results among metaheuristic approaches. The findings provide valuable insights for corporations seeking to optimize their commodity purchasing strategies under market uncertainty.

Keywords: Machine learning, Optimal procurement, Reinforcement learning algorithms, Oil prices

JEL Codes: C44, C45, C63

ELEKTRİKLİ ARAÇ KULLANIM ALIŞKANLIKLARI VE HIZLI ŞARJ İSTASYONU İHTİYAÇLARININ FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Simge AKTAŞ

Sakarya Üniversitesi

0009-0003-4162-1647, simge.aktas@ogr.sakarya.edu.tr

Esra CEYLAN

Sakarya Üniversitesi

0009-0002-3217-2096, esraceylan015@gmail.com

Dr. Öğr. Mustafa KOÇ

Sakarya Üniversitesi

0000-0003-2737-9324, mustafakoc@sakarya.edu.tr

Özet

Bu araştırma, Türkiye’de özellikle Sakarya ili odağında elektrikli araç (EA) sahiplerinin kullanım alışkanlıklarını, mevcut şarj altyapısına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve finansal sürdürülebilirlik temelli çözüm önerilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın motivasyonu, elektrikli araç sayısındaki hızlı artışa rağmen şarj istasyonlarının hem sayıca hem de erişilebilirlik açısından yetersiz kalmasıdır. Bu durum, kullanıcı deneyimini olumsuz etkilediği gibi, enerji yönetimi, yatırım gereksinimleri ve yerel politika boyutlarında da önemli sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmada nicel yöntem benimsenmiş, 133 katılımcıdan çevrimiçi anket yoluyla veri toplanmış ve SPSS programı kullanılarak istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı profili incelendiğinde, kullanıcıların büyük çoğunluğunun 35-44 yaş aralığında, yükseköğrenim mezunu ve orta-üst gelir grubuna ait bireyler olduğu görülmüştür. Bulgulara göre katılımcıların %73’ü EA kullanımını çevresel farkındalık ile ilişkilendirmekte, %61’i araçlarını evde şarj etmekte, ancak %58’i hızlı şarj istasyonlarını yetersiz bulmakta ve %66’sı şarj maliyetlerini yüksek görmektedir. Ayrıca kullanıcıların %75’inden fazlası evlerine şarj istasyonu kurdukmak istemekte fakat maliyet, teknik yetersizlik ve devlet desteği eksikliği gibi engellerle karşılaşmaktadır.

Sektörel düzeyde yapılan incelemeler, ZES, Trugo, Eşarj, Voltgove SEDAS gibi kurumların altyapı yatırımlarını artırdığını, yenilenebilir enerji entegrasyonu ve akıllı enerji yönetim sistemlerini ön plana çıkardığını göstermektedir. Serdivan Belediyesi’nin örnek uygulamaları ise yerel yönetimlerin de bu süreçte etkin rol üstlenebileceğini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın en özgün katkısı, güneş enerjisi ile çalışan, kendi kendine yetebilen ve düşük maliyetli hızlı şarj istasyonlarının uygulanabilirliğini tartışmasıdır. Bu model, hem bireysel kullanıcıların ekonomik beklentilerini hem de sürdürülebilir enerji politikalarını bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır. Sonuç olarak, Türkiye’nin 2030 yılına kadar ulaşmayı planladığı 2,5 milyon elektrikli araç hedefi doğrultusunda, kamu-özel sektör iş birliğine dayalı, yenilenebilir enerji entegrasyonunu esas alan stratejik yatırımlar ve finansal sürdürülebilirlik modelleri kritik önemdedir.

Anahtar Kelimeler: Elektrikli Araç, Şarj Altyapısı, Sürdürülebilirlik, Yenilenebilir Enerji, Enerji Politikası

JEL Kodları: Q42, Q48, R42

EVALUATION OF ELECTRIC VEHICLE USAGE HABITS AND FAST-CHARGING STATION NEEDS WITHIN THE FRAMEWORK OF FINANCIAL SUSTAINABILITY

Abstract

This study aims to examine the usage habits of electric vehicle (EV) owners in Turkey, with a particular focus on Sakarya province, their satisfaction with the existing charging infrastructure, and to develop finance-driven sustainability solutions. The motivation of the research stems from the fact that, despite the rapid increase in the number of EVs, the availability and accessibility of charging stations remain insufficient. This not only negatively affects user experience but also creates significant challenges in terms of energy management, investment requirements, and local policy implications.

A quantitative research method was adopted, and data were collected through an online survey from 133 participants. Statistical analyses were conducted using SPSS. The sample profile indicates that the majority of users are between the ages of 35–44, hold higher education degrees, and belong to the upper-middle income group. Findings reveal that 73% of participants associate EV usage with environmental awareness, 61% charge their vehicles at home, yet 58% find fast-charging stations insufficient, and 66% consider charging costs to be high. Moreover, more than 75% of users expressed willingness to install home charging stations but face obstacles such as costs, limited financing opportunities, technical inadequacies, and lack of government support.

At the sectoral level, companies such as ZES, Trugo, Eşarj, Voltgo, and SEDAŞ have increased their infrastructure investments, highlighting renewable energy integration and smart energy management systems. The practices of Serdivan Municipality also demonstrate that local governments can play an active role in this process through financial models and support mechanisms.

The most original contribution of this study is the discussion of the applicability of low-cost, self-sufficient fast-charging stations powered by solar energy. This model addresses both the economic expectations of individual users and sustainable energy policies in a holistic way. In conclusion, in line with Turkey's target of reaching 2.5 million electric vehicles by 2030, strategic investments and financial sustainability models based on public-private partnerships and renewable energy integration are of critical importance.

Keywords: Electric Vehicle, Charging Infrastructure, Sustainability, Renewable Energy, Energy Policy

JEL Codes: Q42, Q48, R42

ZORUNLU DEPREM SİGORTASINI ETKİLEYEN ARZ VE TALEP KAYNAKLI FAKTÖRLER ÜZERİNE NİTEL BİR DEĞERLENDİRME

İbrahim Cutcu

Hasan Kalyoncu University, 0000-0002-8655-1553, ibrahim.cutcu@hku.edu.tr

Mazlum Celik

Hasan Kalyoncu University, 0000-0001-5021-3256, mazlum.celik@hku.edu.tr

Erdem Kırkbeseoglu

Başkent University, 0000-0002-6781-9753, erdemk@baskent.edu.tr

Ahmet Keser

Hasan Kalyoncu University, 0000-0002-1064-7807, ahmet.keser@hku.edu.tr

Ozgur Akpınar

Marmara University, 0000-0003-20842662, oakpınar@marmara.edu.tr

Fatmagul Bilginer

Hasan Kalyoncu University, 0000-0002-2407-5598, fatmagul.bilginer@hku.edu.tr

Mert Ozguner

Adiyaman University, 0000-0003-4919-9391, mozguner@adiyaman.edu.tr

M.Vahit Eren

Kilis 7 Aralık University, 0000-0003-0348-0137, mvahiteren@gmail.com

Ahmet Sahin

Adiyaman University, 0000-0003-2145-8961, a.sahin@adiyaman.edu.tr

Bilal Cayir

Hasan Kalyoncu University, 0000-0001-5340-6635, bilal.cayir@hku.edu.tr

Busra Oztekin

Hasan Kalyoncu University, 0000-0001-6118-9529, busra.oztekin@hku.edu.tr

Said Sami Sonmez

KTO Karatay University, 0000-0003-4467-8836, said.sami.sonmez@karatay.edu.tr

Ceren Nur Delibas

Hasan Kalyoncu University, 0009-0005-1175-673X, cerenn.sevgen@gmail.com

Özet

Aktif sismik fay hatları üzerinde bulunan Türkiye, ciddi sosyal ve ekonomik sonuçlara yol açan yıkıcı depremlere sürekli olarak maruz kalmaktadır. Sismik tehdide rağmen, halkın farkındalığı ve sigorta sistemine katılımı çarpıcı biçimde düşük kalmaktadır. Bu durum afet riskinin azaltılması ve afet sonrası mali toparlanma önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Çalışma hem kurumsal hem de hane halkı perspektiflerini inceleyerek, Türkiye'nin kendine özgü sosyo-ekonomik ve düzenleyici bağlamında afet sigortasının nasıl işlediğini ve sınırlarının nerede olduğunu kapsamlı bir şekilde anlamayı amaçlamaktadır.

Araştırma, beş deprem bölgesinde yer alan on ilde yürütülen kapsamlı saha çalışmasına dayanmakta ve temel zorlukları incelemek için nitel bir metodoloji kullanmaktadır. Bulgular, sigorta sisteminin güvenilirliği, inandırıcılığı ve adaleti konusunda şüphecilik, özellikle 2023 Kahramanmaraş depremleri gibi felaket olaylarından ağır şekilde etkilenen bölgelerde yaygın olduğunu göstermektedir. Talep tarafında, hane halkının sigorta mekanizmalarına katılma istekliliği, birbiriyle ilişkili birkaç faktör tarafından sınırlandırılmaktadır: poliçe ayrıntılarına ilişkin kamuoyunun bilgisinin sınırlı olması, tazminat sürecine güven eksikliği, gerçek ihtiyaçları karşılayacak düzeyde yetersiz teminat ve afet sonrası devlet yardımına güçlü bir bağımlılık. Geçmişte yaşanan gecikmeli veya yetersiz tazminat deneyimleri, özellikle düşük gelirli ve kırsal topluluklar arasında güveni daha da zedeliyor.

Arz tarafında ise, paydaşlar sistemin etkinliğini sınırlayan kalıcı yapısal sorunlara vurgu yapmaktadır. Bunlar arasında risk temelli fiyatlandırmayı kısıtlayan devlet kontrolündeki prim yapıları, yerel acentelerin motivasyonunu azaltan düşük komisyon oranları ve pazar çeşitliliğini, yeniliği kısıtlayan özel sigorta şirketlerinin asgari düzeyde katılımı yer almaktadır. Görüşmeler, yetersiz düzenleyici denetim, standartlaştırılmış hasar talep prosedürlerinin olmaması ve hasarların ödenmesinde sınırlı şeffaflık gibi sistemik zayıflıkları daha da vurgulamaktadır. Bunların tümü, sigorta mekanizmasına yönelik kamuoyunun güvensizliğine ve şüphecilikine katkıda bulunmaktadır.

Resmi bir yasal ve kurumsal çerçeve mevcut olmasına rağmen, sigorta penetrasyonu beklentilerin çok altında kalmakta ve hem hane halkları hem de kurumlar için süregelen zorluklara yol açmaktadır. Bu çalışma, hane halkı ve kurumsal aktörlerin bakış açılarını sentezleyerek, Türkiye'de zorunlu deprem sigortasının sürdürülebilirliğinin, hukuki, kurumsal ve kültürel alanları kapsayan çok boyutlu reformlara bağlı olduğunu göstermektedir. Şeffaflık, hesap verebilirlik ve rekabetçiliğin sisteme dahil edilmesi, güvenin yeniden tesis edilmesi, finansal korumanın artırılması ve nihayetinde Türkiye'nin genel afet risk yönetiminin güçlendirilmesi için gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Doğal Afet Sigortası, Deprem, Sigorta Acenteleri

JEL Kodları: G22, G28, Q54, H84

A QUALITATIVE EVALUATION OF SUPPLY- AND DEMAND-SIDE FACTORS AFFECTING COMPULSORY EARTHQUAKE INSURANCE

Abstract

Located on active seismic fault lines, Turkey is frequently exposed to destructive earthquakes that result in significant social and economic consequences. Despite the seismic threat, public awareness and participation in the insurance system remain strikingly low. This situation presents a significant challenge to disaster risk reduction and post-disaster financial recovery. The study aims to comprehensively understand how disaster insurance works and identify its limitations within Turkey's unique socio-economic and regulatory context, examining both institutional and household perspectives.

The research is based on extensive fieldwork conducted in ten provinces across five earthquake zones and uses a qualitative methodology to examine key challenges. Findings indicate that skepticism regarding the reliability, credibility, and fairness of the insurance system is widespread, particularly in regions heavily impacted by catastrophic events such as the 2023 Kahramanmaraş earthquakes. On the demand side, households' willingness to participate in insurance mechanisms is constrained by several interrelated factors: limited public knowledge about policy details, lack of trust in the claims process, inadequate coverage to meet actual needs, and strong dependence on post-disaster government assistance. Past experiences of delayed or inadequate compensation further undermine trust, particularly among low-income and rural communities.

On the supply side, stakeholders highlight persistent structural problems that limit the system's effectiveness. These include state-controlled premium structures that constrain risk-based pricing, low commission rates that reduce the motivation of local agents, and minimal participation by private insurance companies, which limits market diversity and innovation. Discussions further highlight systemic weaknesses such as inadequate regulatory oversight, the absence of standardized claims procedures, and limited transparency in claims payments. All of these contribute to public distrust and skepticism toward the insurance mechanism.

Despite the existence of a formal legal and institutional framework, insurance penetration remains well below expectations, causing ongoing difficulties for both households and institutions. By synthesizing the perspectives of household and institutional actors, this study demonstrates that the sustainability of compulsory earthquake insurance in Turkey depends on multidimensional reforms encompassing legal, institutional, and cultural areas. Transparency, accountability, and competitiveness must be incorporated into the system to restore trust, enhance financial protection, and ultimately strengthen Turkey's overall disaster risk management.

Keywords: Natural Disaster Insurance, Earthquake, Insurance Agencies

JEL Codes: G22, G28, Q54, H84

ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK, İŞTEN AYRILMA İLİŞKİSİNDE TÜKENMİŞLİĞİN ROLÜ

Prof.Dr. Yüksel Akay ÜNVAN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İşletme Fakültesi
0000-0002-0983-1455, akay.unvan@gmail.com

Doktora Öğrencisi Recep KARACA

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
0009-0002-6508-4412, recepkaraca99@gmail.com

Özet

Türkiye ekonomisi içerisinde oldukça büyük bir paya sahip gayrimenkul sektöründe emlak danışmanları önemli bir yere sahiptir. Sektöre giriş engellerinin düşüklüğü nedeniyle cazip bir meslek olarak görülmesine karşılık yeni başlayan emlak danışmanlarının yarısına yakını yoğun rekabet ortamında istenilen performansı gösteremeyerek bir yıl içerisinde işten ayrılmaktadır. Ülkemizde yapılan işten ayrılma niyeti ile ilgili çalışmaların da sıklıkla sağlık sektörü, turizm sektörü, hemşire, öğretmen gibi meslek gruplarında yapıldığı görülmekle birlikte işten ayrılmaların oldukça fazla gerçekleştiği gayrimenkul sektöründe emlak danışmanlarının işten ayrılma niyeti üzerinde yapılan bir araştırma tespit edilememiştir. Bu araştırmanın amacı emlak danışmanlarının işten ayrılma niyeti, algılanan örgütsel destek ve tükenmişlikleri arasındaki ilişkileri açıklamaktır.

Araştırmanın evrenini merkezi Ankara’da bulunan ulusal ölçekli bir gayrimenkul firmasında çalışan emlak danışmanları oluşturmıştır. Araştırmanın kapsamı yalnızca emlak danışmanları ile sınırlandırılmış, firma bünyesinde çalışan sekreter, muhasebeci vb. idari görevliler kapsam dışında bırakılmıştır. Söz konusu firma bünyesinde 20 ilde 50 adet bayi ve 348 emlak danışmanı bulunmaktadır. Veriler anket uygulaması ile 2025 Nisan ayında toplanmış ve 202 adet geçerli ankete ulaşılmıştır. Tükenmişliğin ölçülmesinde Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen Türkçe’ye uyarlaması Ergin (1992) tarafından yapılan ölçek kullanılmıştır. Algılanan Örgütsel Desteğin ölçülmesinde Eisenberger ve ark. (1986)’nın 36 madde olarak geliştirdiği Armstrong-Stassen ve Ursel (2009)’ın kısaltarak 10 maddeye indirdiği ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması Akkoç ve ark. (2012) tarafından yapılmıştır. İşten ayrılma niyetini ölçmek için Wayne ve ark. (1997) tarafından geliştirilen, Türkçe’ye uyarlaması Demirci ve Seçilmiş (2020) tarafından yapılan 5 maddeden oluşan işten ayrılma niyeti ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında ölçekler üzerinde Amos 24 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, toplanan verinin ölçeklerin kuramsal yapısı ile uyumlu olduğu bulunmuştur. IBM SPSS 26 kullanılarak güvenilirlik analizi yapılmıştır. Değişkenler arası ilişkiler korelasyon analizi, regresyon analizi ve aracılık analizi yapılarak incelenmiştir.

Katılımcıların algılanan örgütsel destek düzeylerinin yüksek ($\bar{x}=5.98$), işten ayrılma niyetlerinin düşük ($\bar{x}=1.74$) düzeyde olduğu bulunmuştur. Tükenmişlik seviyelerinin ise hem genel tükenmişlik ($\bar{x}=1.69$), hem de tüm boyutlarında duygusal tükenme ($\bar{x}=1.74$), duyarsızlaşma ($\bar{x}=1.53$), kişisel başarısızlık ($\bar{x}=1.70$) düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular, algılanan örgütsel destek ile işten ayrılma niyeti ($r=-0.311$; $p<0.01$) ve tükenmişlik ($r=-0.309$; $p<0.01$) arasında negatif yönde ilişki olduğunu; tükenmişlik ile işten ayrılma niyeti ($r= 0.523$; $p<0.01$) arasında ise pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Ayrıca araştırma kapsamında, Hayes (2018)’in geliştirdiği Process Macro SPSS eklentisinden faydalanılarak algılanan örgütsel destek ile işten ayrılma niyeti arasındaki ilişkide tükenmişliğin kısmi aracılık etkisi olduğu bulunmuştur. Söz konusu aracılık etkisinin ortaya konması literatürdeki bir boşluğu doldurarak alan yazına özgün bir katkıda bulunmaktadır.

Araştırma sonucunda işten ayrılma niyeti üzerinde algılanan örgütsel desteğin negatif, tükenmişliğin pozitif etkisi olduğu ve tükenmişliğin diğer iki değişken arasında aracılık etkisi olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Algılanan örgütsel destek, İşten ayrılma niyeti, Tükenmişlik, Emlak danışmanları

JEL Kodları: M10, M12, M59, L20

THE ROLE OF BURNOUT IN THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT AND TURNOVER INTENTION

Abstract

The real estate sector holds a significant share in the Turkish economy, and real estate consultants play an important role in this sector. Despite being considered a charming profession due to low entrance barriers, nearly half of the newly starting real estate consultants fail to perform well in the highly competitive environment and leave their jobs within a year. Although studies related to turnover intention in Turkey are mostly conducted in sectors such as healthcare, tourism, or among professions like nurses and teachers, there is no research on the turnover intention of real estate consultants in the real estate sector, where turnover is relatively high. The aim of this study is to explain the relationships between turnover intention, perceived organizational support, and burnout among real estate consultants.

The population of the study consists of real estate consultants who work for a national-scale real estate firm headquartered in Ankara. The scope of the study is limited to real estate consultants, excluding administrative staff such as secretaries and accountants working in the company. The company has 50 branches in 20 cities and 348 real estate consultants. Data were collected through a survey in April 2025, and 202 valid responses were obtained. The scale developed by Maslach and Jackson (1981) and adapted into Turkish by Ergin (1992) was used to measure burnout. The perceived organizational support scale, originally developed by Eisenberger et al. (1986) with 36 items, was shortened to 10 items by Armstrong-Stassen and Ursel (2009) and adapted into Turkish by Akkoç et al. (2012), was used to measure perceived organizational support. The turnover intention scale developed by Wayne et al. (1997) and adapted into Turkish by Demirci and Seçilmiş (2020) consisting of 5 items was used to measure turnover intention.

Confirmatory factor analysis was conducted on the scales using Amos 24, and it was found that the collected data were consistent with the theoretical structure of the scales. Reliability analysis was performed using IBM SPSS 26. Relationships between variables were examined through correlation analysis, regression analysis, and mediation analysis.

It was found that participants had high perceived organizational support ($\bar{x}=5.98$) and low turnover intention ($\bar{x}=1.74$). Burnout levels were found to be low both in general burnout ($\bar{x}=1.69$) and in all dimensions, including emotional exhaustion ($\bar{x}=1.74$), depersonalization ($\bar{x}=1.53$), and personal accomplishment ($\bar{x}=1.70$).

The findings show a negative relationship between perceived organizational support and turnover intention ($r=-0.311$; $p<0.01$) and burnout ($r=-0.309$; $p<0.01$), while a positive relationship was found between burnout and turnover intention ($r=0.523$; $p<0.01$).

Furthermore, using the Process Macro SPSS plugin developed by Hayes (2018), it was found that burnout partially mediates the relationship between perceived organizational support and turnover intention. Demonstrating this mediating effect fills a gap in the literature and makes an original contribution to the field.

In conclusion, perceived organizational support has a negative effect on turnover intention, burnout has a positive effect, and burnout mediates the relationship between the other two variables.

Keywords: Perceived Organizational Support, Turnover Intention, Burnout, Real Estate Consultants

JEL Codes: M10, M12, M59, L20

İDARİ İŞLER VE DESTEK HİZMETLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: VERİMLİLİK, MALİYET VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME

Ahmet Serhat Kılıç
Bursa Teknik Üniversitesi
0009-0003-7288-8360, 22435030650@ogr.btu.edu.tr
Doç. Dr. Abdullah Oğrak
Bursa Teknik Üniversitesi
0000-0003-4331-8652, abduallah.ograk@btu.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, işletmelerin idari işler ve destek hizmetleri departmanlarında dijitalleşme sürecini incelemekte; sürecin verimlilik, maliyet yönetimi ve kurumsal sürdürülebilirlik üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Günümüzde dijitalleşme, işletmelerin yalnızca temel üretim ve hizmet süreçlerini değil; idari işler ve destek hizmetleri gibi geleneksel olarak daha operasyonel görülen alanlarını da dönüştürmektedir. İdari işler departmanları, kurumların görünmeyen ancak kritik destek mekanizmalarıdır ve dijital dönüşüm bu alanlarda önemli fırsatlar yaratmaktadır.

Araştırma, yapılandırılmış bir uygulama modeli üzerinden yürütülmüş olup, dijital dönüşümün bu departmanlarda nasıl planlandığını, hangi teknolojik çözümlerle desteklendiğini ve yöneticiler tarafından nasıl değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, özellikle bankacılık, sigortacılık ve finans gibi dijital altyapının güçlü olduğu sektörlerde, arka ofis ve destek hizmetlerinde teknoloji entegrasyonunun yalnızca maliyet avantajı değil, aynı zamanda kurumsal rekabet gücü de sağladığını göstermektedir. Ayrıca, süreçlerin otomasyonu, veri tabanlı karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi ve çalışanların dijital yetkinliklerinin artırılması, sürdürülebilir dijital dönüşümün anahtar unsurları olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, idari işler ve destek hizmetleri departmanlarında dijitalleşme, işletmelerin stratejik yönetiminde görünür olmayan ancak kritik bir rol oynamakta; verimlilik, maliyet ve sürdürülebilirlik üçgeninde kurumsal başarıya doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışma, akademi ve uygulayıcılar için hem teorik hem de pratik değer taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, İdari İşler, Destek Hizmetleri, Sürdürülebilirlik, Verimlilik

JEL Kodları: M15, M11, O33

**DIGITAL TRANSFORMATION IN ADMINISTRATIVE AND SUPPORT SERVICES:
INSIGHTS ON EFFICIENCY, COST MANAGEMENT, AND SUSTAINABILITY**

Abstract

International In today's business environment, digitalization is transforming not only core business processes but also traditionally operational areas such as administrative and support services. These departments, often perceived as background functions, have begun to play a strategic role through digital transformation, particularly in enhancing efficiency, reducing costs, and supporting corporate sustainability. This study examines the digital transformation processes in administrative and support service departments and explores their implications for organizational competitiveness.

The research is based on a structured case study approach, analyzing how digital transformation is planned, which technological solutions are implemented, and how these changes are perceived from a managerial perspective. Findings reveal that in industries with strong digital infrastructure, such as banking, insurance, and finance, the integration of digital technologies into back-office operations provides not only cost efficiency but also a competitive advantage. Moreover, automation of processes, data-driven decision-making, and the development of digital skills among employees are identified as key elements for achieving sustainable transformation.

In conclusion, digitalization of administrative and support functions represents a critical yet often overlooked driver of strategic success. By bridging efficiency, cost management, and sustainability, digital transformation in these departments offers both theoretical insights and practical implications for scholars and practitioners.

Keywords: Digital Transformation, Administrative Services, Support Functions, Sustainability, Efficiency

JEL Codes: M15, M11, O33

MUHASEBE EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKÂNIN ETKİLİ ÖĞRENME VE ÖĞRETMEYLE BÜTÜNLEŞMESİ: FENOMENOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
0000-0002-0641-6352, fsozdemir@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba BABACAN

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
0000-0002-9707-1029, tugbababacan@anadolu.edu.tr

Doç. Dr. Hüseyin TEMİZ

Samsun Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
0000-0003-0735-8884, huseyintemiz1@hotmail.com

Eda TURAN

Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Doktora Öğrencisi
0000-0002-9443-0954, turaneda@gmail.com

Özet

Bilgi teknolojilerinin başat güç haline geldiği ve toplumsal, ekonomik ve kültürel ilişkilerin dijital altyapılar üzerinden yürütüldüğü günümüz dünyasında ortaya çıkan yeni gelişmeler ve değişen ihtiyaçlar, odaklanılması gereken becerileri de dönüştürmektedir. Bu bağlamda, yükseköğretimde nitelikli eğitimin sağlanabilmesi, yeni teknolojilerin entegre edildiği ve etkili öğrenme-öğretme süreçlerinin hayata geçirildiği bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Nitekim öğretmenler ile öğrenenler arasındaki kuşak farklılığının dikkate alınması; bu kuşaklar arasında öğretimsel bir köprü kurulması eğitim açısından oldukça kritiktir. Bu araştırmanın temel amacı, “etkili muhasebe öğretiminde yapay zekâ kullanımı” teması çerçevesinde düzenlenen arama konferansının, katılımcıların kişisel ve mesleki gelişimlerine olan etkilerini derinlemesine incelemektir. Ayrıca, elde edilen bulguların gelecekte gerçekleştirilecek mesleki gelişim programlarının tasarımına ve içeriklerine katkı sunması hedeflenmektedir. Bu bağlamda araştırma, Türkiye genelinde farklı üniversitelerde görev yapan eğitimcilerin teori ve uygulama bütünlüğünde gerçekleştirilen II. Muhasebe Arama Konferansı’na ilişkin deneyim ve görüşlerini incelemektedir. Etki odaklı nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen bu çalışma, fenomenolojik desen temelinde tasarlanmıştır. Araştırmaya, uygulama çıktılarından doğrudan faydalanan 26 gönüllü katılımcı, fayda odaklı örnekleme stratejisiyle dahil edilmiştir. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Katılımcıların uygulamanın uygunluk, tutarlılık, etkililik, verimlilik, etki ve sürdürülebilirlik boyutlarına ilişkin deneyimleri incelendiğinde; işbirlikçi ve etkileşimli öğrenmenin sağlanmasının, yenilikçi öğretim yöntemleri ve uygulanabilirliğine dair farkındalığın artmasının, disiplinler arası uzman desteğinin ise hem bireysel hem de mesleki gelişime önemli katkılar sunduğu ortaya çıkmıştır. Ek olarak, katılımcıların bağlamsal olarak yaşadıkları çeşitli aksaklıklara rağmen edindikleri bilgi ve becerileri öğretim süreçlerine entegre ederek öğrencilerinin etkili öğrenmelerine katkı sağladıkları görülmüştür. Bununla birlikte, öğrenme-öğretme sürecinin önemli bir paydaşı olan öğrencilerin de aktif biçimde dahil edildiği, uygulamaya dayalı ve uzun süreli atölye çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, yükseköğretimde görev yapan eğitimcilerin en yüksek faydaya ulaşabilmeleri için daha işlevsel uygulamaların hayata geçirilmesi ve gelişmiş öğretim becerilerinin sürdürülebilirliğinin desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Muhasebe Eğitimi, Yükseköğretim, Arama Konferansı, Nitel Araştırma, Mesleki Gelişim

JEL Kodları: A20, I23, M41

INTEGRATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO EFFECTIVE TEACHING AND LEARNING IN ACCOUNTING: A PHENOMENOLOGICAL STUDY

Abstract

In today's world, where information technologies have become the dominant force and social, economic, and cultural relations are carried out through digital infrastructures, emerging developments and changing needs are also transforming the skills that must be emphasized. In this context, ensuring qualified education in higher education requires an approach in which new technologies are integrated and effective teaching-learning processes are implemented. Indeed, taking into account the generational differences between instructors and learners, and establishing an instructional bridge between these generations, is highly critical for education. The main purpose of this research is to examine in depth the effects of the search conference organized under the theme of "the use of artificial intelligence in effective accounting education" on the personal and professional development of the participants. In addition, the study aims to contribute to the design and content of future professional development programs by using the findings obtained. In this regard, the research investigates the experiences and opinions of educators working at different universities across Türkiye regarding the II. Accounting Search Conference, which was carried out in the integrity of theory and practice. This study was conducted with an impact-oriented qualitative research approach and was designed on the basis of a phenomenological pattern. A total of 26 voluntary participants, who directly benefited from the practical outputs, were included in the study through purposive sampling strategy. The data obtained were analyzed through thematic analysis. The analysis of participants' experiences regarding the dimensions of appropriateness, consistency, effectiveness, efficiency, impact, and sustainability revealed that ensuring collaborative and interactive learning, increasing awareness of innovative teaching methods and their applicability, and providing interdisciplinary expert support contributed significantly to both individual and professional development. In addition, it was found that despite various contextual difficulties, such as technological infrastructure deficiencies, time constraints, and institutional barriers, participants integrated the knowledge and skills they acquired into their teaching processes and supported their students' effective learning. Moreover, it was determined that there is a need for long-term, practice-based workshops in which students, who are essential stakeholders of the teaching-learning process, are also actively involved. Accordingly, it is recommended that more functional practices be implemented in higher education and that the sustainability of advanced teaching skills be supported so that educators can achieve maximum benefit.

Keywords: Artificial Intelligence, Accounting Education, Higher Education, Search Conference, Qualitative Research, Professional Development

JEL Codes: A20, I23, M41

FİNANSAL ŞEFFAFLIK VE KREDİ RİSKİ GÖSTERGESİ: İNŞAAT SEKTÖRÜNDE PANEL VERİ ANALİZİ

Doç. Dr. Orkun Bayram

Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
0000-0001-9958-7822, orkun.bayram@balikesir.edu.tr

Özet

Bu çalışma, finansal tablo şeffaflığının bir kredi riski göstergesi üzerindeki etkisini, Türkiye’de faaliyet gösteren üç anonimleştirilmiş inşaat taahhüt firmasının 2021–2022 dönemine ait finansal oran verilerine uygulanan panel regresyon analizi ile incelemektedir. Bağımsız değişkenler, orijinal ve düzeltilmiş finansal tablolardan hesaplanan cari oran, likidite oranı (asit-test), borç/özsermaye oranı, aktif kârlılığı, nakit karşılama oranı ve sektöre özgü düzeltilmiş göstergeleri (ör. hakediş–harcama farkı, avans geri dönüş süresi) içermektedir. Bağımlı değişken, resmi bir kredi derecelendirme notu olarak değil, [kredi riski göstergesi, ö. kredi spread’i, temerrüt oranı veya Z-skoru temelli bir metrik] olarak tanımlanmıştır. Sabit etkiler panel regresyonu ve sağlam standart hatalar kullanılarak, şeffaflıkla ilişkili oranların kredi riski göstergesi üzerindeki etkisi test edilmiştir. Bulgular, yüksek likidite ve kârlılık oranlarının yanı sıra sektöre uyarlanmış oran göstergelerinin kredi riskini anlamlı şekilde azalttığını göstermektedir. Ayrıca, muhasebe düzeltme işlemlerinin oran değerlerini değiştirerek risk algısını nasıl etkilediği ortaya konmuştur. Sonuçlar, finansal raporlama şeffaflığının artırılmasının kredi karar alma süreçleri ve risk yönetimi açısından kritik önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Keywords: Finansal Şeffaflık, Panel Regresyon, İnşaat Sektörü, Kredi Riski Göstergesi, Finansal Oranlar

JEL Kodları: G32, M41, L74, C52

FINANCIAL TRANSPARENCY AND CREDIT RISK INDICATOR: A PANEL DATA ANALYSIS IN THE CONSTRUCTION SECTOR

Abstract

This study explores the impact of financial statement transparency on a credit risk indicator by applying panel regression analysis to the 2021–2022 financial ratio data of three anonymized construction contracting firms in Turkey. Independent variables include ratios calculated from original and adjusted financial statements—namely current ratio, liquidity ratio (acid-test), debt-to-equity ratio, return on assets, cash coverage ratio, and industry-specific adjusted measures (e.g., progress vs. expenditure gap, advance return period). The dependent variable is defined not as a formal credit rating score but as [credit risk proxy, e.g., credit spread, delinquency rate, or a Z-score–based metric]. A fixed-effects panel regression with robust standard errors is employed to assess how transparency-related ratio measures affect this credit risk proxy. Findings indicate that higher liquidity and profitability ratios, alongside industry-adjusted ratio measures, significantly reduce the credit risk indicator. Moreover, the analysis demonstrates how accounting adjustment procedures influence risk perception through changes in ratio values. These results underscore that enhancing financial reporting transparency is critical for credit decision-making and risk management in the construction sector.

Keywords: Financial Transparency, Panel Regression, Construction Sector, Credit Risk Proxy, Financial Ratios

JEL Codes: G32, M41, L74, C52